

Човек е там, където е сърцето му.

Сердар
Юзкан

Изгубената роза

Интуитивно духовно пътуване
към себепознанието, съчетаващо
мистицизма на "Алхимикът", лиричността
на "Джонатан Ливингстън Чайката"
и магията на "Малкият принц".

ИЗДАТЕЛСКА КЪЩА БАРД

СЕРДАР ЮЗКАН ИЗГУБЕНАТА РОЗА

Превод: Таня Виронова

chitanka.info

Диана е красива и интелигентна млада жена без материални проблеми, току-що завършила право. И въпреки че притежава всички качества, за да бъде възприемана от обкръжението си като „богиня“, дълбоко в себе си се чувства празна и неудовлетворена, когато осъзнава, че нуждата от одобрението и похвалите на другите ѝ пречи да следва мечтите си и да бъде човекът, който всъщност е, тя се разочарова от себе си.

Едва след като умиращата ѝ майка ѝ разкрива, че има сестра близначка, Диана се впуска в пътешествие, което ще я отведе в Истанбул. Там тя ще намери себе си, ще сбъдне най-съкровениите си копнежи и най-сетне ще заживее в синхрон с мисията си в живота.

ПРОЛОГ

Ефес! Град на двойствеността. Дом както за храма на Артемида^[1], така и за святата къща на Дева Мария. Градът, който приютява и егото, и душата. Типичен пример за суетата и за скромността. Олицетворение на робството и на свободата. Ефес! Градът, в който противоположностите се преплитат. Градът, който е толкова човешки, колкото всяка жива душа.

В една октомврийска вечер те седяха на брега на река Мелес^[2], близо до този град — древния град Ефес. Слънцето почти се бе скрило зад планината Бюлбюл^[3], цялата обагрена в пурпурно от лъчите му. Тези, които говореха езика на небесата, им носеха радостните вести за приближаващия дъжд.

— Апостол Павел проповядва на хората, говори им за Дева Мария — рече младата жена. — Чуваш ли как тълпата вие, негодува и яростно го прокллина? Хиляди се бунтуват срещу новата религия, която им забранява да се кланят на собствената си богиня. Чуй как тропат с крака и викат: „Не искаме Мария! Ние се прекланяме пред Артемида!“

— Артемида? — попита младият мъж. — Богинята? Римската Диана?

— Тя няма значение — отвърна младата жена. — Тя не е нищо повече от една илюзия, измислена и боготворена от другите.

— Говориш, сякаш знаеш всичко за нея.

— Познавам я така, както познавам себе си.

— Защо не ми разкажеш?

— Тя е богинята на лова — започна жената. — Една истинска ловджийка, която използва стрелата си, за да предложи сладка и неочаквана смърт на врага си. Със свободен дух и все пак поробена, зависима и въпреки това горда. Подпряна на едно маслиново дърво, майка ѝ Лета родила нея и...

Пое си дълбоко дъх и довърши:

— ... нейния близък.

[1] Храмът на Артемида в Ефес — едно от седемте чудеса на света. — Б.пр. ↑

[2] Древното име на река Менандер в Анатолия, днешна Турция. Според легендата Омир се е родил от брака на нимфата Кретеида и реката Божество Мелес. — Б.пр. ↑

[3] В превод Планината на славея, близо до Ефес, където апостол Павел довежда Дева Мария. Тя се установила тук, живее и умира според преданието на 101 години. — Б.пр. ↑

ПЪРВА ЧАСТ

Две е едно...

Само една. Но разбира се! Разбира се, че има само една бутилка.

Не, не е истина... Виждам две бутилки.

Но може би виждам двойно... може би все още има шанс бутилката да е само една.

Не, не може да съм толкова пияна, че да виждам двойно. Трябва да са две. Сигурно са две!

Да, добре. Бутилките са две. Но защо? Защо са две?

О, Господи! Те изглеждат съвсем еднакво! Размерът, формата, цветът им — абсолютно еднакви са, дори датата на производство е една и съща. Да, те са... Ами те са бутилки близначки!

Но как? Как може една бутилка изведнъж да се превърне в две! Как е възможно това да се случи?

И защо?

Това не е приказка...

В един от най-прекрасните домове в града, разположен на хълм с гледка към залива, тази сцена, която се повтаряше почти всяка нощ през последния месец, сега отново бе оживяла. Заровена сред възглавниците върху черната софа в най-далечния и тесен ъгъл на огромната всекидневна, Диана лежеше със своите бутилки вино и се опитваше да проумее как животът ѝ така неочаквано се бе преобърнал с главата надолу.

Тази нощ, както и всяка друга, нещата, които бе потискала през деня в себе си, се бяха измъкнали, за да се стоварят отгоре ѝ като тон тухли. Тялото ѝ бе вцепенено, вкочанено, както ставаше всяка нощ, кестенявата ѝ коса бе разрошена, а зелените ѝ очи бяха като две кървави рани. Същите тези кървящи очи се местеха от двете бутилки върху малката масичка към снимката на майка ѝ върху полицата над камината и обратно.

Единствената очевидна разлика с другите нощи беше огънят, който специално бе запалила, за да изгори двете писма. Сенките на пламъците трепкаха по лицето ѝ в топлата майска нощ, раздухвайки и огъня, който бушуваше в нея.

Диана изпи последната глътка вино и пусна чашата на пода. Преди да събере сили да посегне към втората бутилка, обърна очи към тази, която току-що бе изпразнила.

— Знаеш ли — рече на бутилката, — ти си като мен. Макар че си безполезна, продължаваш да си стоиш безсрамно там — усмихна се накриво. — Ами да, ние сме богини, нали? Какво може да ни унищожи?

Сетне се обърна към втората бутилка.

— Както и ти, крадло такава! Мама каза, че с теб сме били близначки. Но за мен ти си само илюзия! Нищо друго!

Диана се надигна от възглавниците и се наведе към масичката. Но вместо да посегне към бутилката, взе писмото от майка си, което лежеше до нея. Писмото, което само за минути бе превърнало едната бутилка в две.

Майка ѝ ѝ го даде преди месец. В деня, преди да си отиде. Каза ѝ да го отвори само след смъртта ѝ: „Това е последното ми желание, скъпа. Искам да ми обещаеш, че ще го изпълниш.“

Диана я бе попитала какво иска от нея, но тя не отговори. Вместо това прикова дълбоките си сини очи в нейните и търпеливо зачака обещанието на дъщеря си. Изглежда тези очи никога нямаше да отстъпят. Така че накрая, не издържайки повече на умоляващия поглед на майка си, Диана ѝ даде своята дума.

Едва тогава очите на майка ѝ възвърнаха предишния си блясък и бледото ѝ лице за миг се оживи. Тя взе ръката ѝ в двете си ръце и промълви:

— Знаех, че мога да разчитам на теб, скъпа. Грижи се за нея, грижи се много добре. Тя е уникална.

Наведена над майка си, Диана попита:

— Тя? Коя е тя? За кого говориш, мамо?!

Но въпросът ѝ остана без отговор чак до другия ден, когато майка ѝ си отиде завинаги от този свят.

Тогава Диана прочете писмото. И се почувства така, сякаш земята се продъни под краката ѝ. Падна бавно на колене, прочете го

още веднъж, чувствайки как с всеки ред и малкото останала в нея сила изтича.

Оттогава до днес почти нищо не се промени.

Преди да хвърли писмото в огъня, Диана го прочете още веднъж.

„1 април

Моя най-скъпа Диана,

Надявам се, че си добре. Трябва да се държиш. Не бива дори за миг да мислиш, че си ме изгубила. Знам, че не е лесно. Но трябва да се опиташ!

Моля те, не забравяй от време на време да ми казваш, как се справяш. Пиши ми в дневника си, говори на снимката ми, напиши приказки за мен...

Дай ми знак, когато завършиш образованието си. И моля те, не прекъсвай вечерните си разходки. Посещаваши лекциите си, нали? Някакви новини за работа? Преди всичко, моля те, съобщи ми веднага, щом започнеш да пишеш прекрасните си приказки. Кой знае, може би скоро ще ми изпратиш радостната новина, че най-сетне си решила да станеш писателка.

Наистина, скъпа, какво те притеснява да последваш най-съкровенията си мечта? Но, както винаги досега, изборът ще бъде твой. Всичко, което искам, е ти да бъдеш щастлива.

Споменах щастие, Диана, но онова, което искам да ти кажа в това писмо може да ти причини известно объркване. Искам да знаеш, че нямах такова намерение. Но се страхувам, че нямам избор. Прости ми.

Много бих искала да имам възможността да обсъдя очи в очи с теб онова, което сега ще ти съобщя. Но, както можеш да видиш от лошия ми почерк, повече нямам сили да се изправа пред теб с тези новини, нито да ти разкажа повече подробности. Сега единствената ми надежда е, че Бог ще ми помогне да довърша това писмо.

Всъщност не знам откъде точно да започна... А дори и да знаех, не можех да го направя преди. Защото, за да започна, трябва да се върна двайсет и четири години назад към деня, когато ти бе само на една годинка; към деня, в който видя баща си за последен път.

Диана... Истината е, че баща ти никога не е умирал, скъпа моя. Но ни напусна. И взе със себе си твоята сестра близначка Мери...

Така че, за да не изпиташ болката, която аз изпитах, докато растях като дете, изоставено от баща си, аз те накарах през всички тези години да вярваш, че той е мъртъв. Дори поставих надгробна плоча, докато живеехме в Ню Йорк, така че да можеш да посещаваш гроба, като смяташе, че е на баща ти. Той така или иначе беше мъртъв и за двете ни.

Когато се преместихме в Сан Франциско, оставихме миналото зад нас. Никога на никого не съм казала, че баща ти е жив, нито съм споменала за Мери. Знаех, че той, който ни раздели с Мери, никога нямаше да позволи да я видим отново. Той сигурно ѝ бе разказал същата история, която аз казах на теб.

Вероятно ще ме питаш защо ти признавам всичко това сега. Нека да ти обясня...

Преди около месец и половина баща ти бе осведомен от наш общ приятел за болестта ми и най-вероятно е поискал да се оневини и да свали бремето на угризенията, като е дал адреса ми на Мери. Но не беше ѝ казал нито за теб, нито за болестта ми.

Оттогава получих четири писма от нея — по едно всяка седмица. Но всички бяха без обратен адрес. Тя пишеше, че скоро очаква да ме види. Преди една седмица обаче получих ето тази бележка:

«Мамо, не мога повече без теб. Ако не се върна при теб, няма смисъл да живея. О, мамо! Искам да се самоубия...

Мери, 23 март.»

Доколкото бях разбрала от писмата ѝ, сестра ти бе изпълнена с живот, така че все още не мога да повярвам, че бе написала това. А след като имаше адреса ми, не проумявах защо не идва при мен.

И сякаш тази бележка не бе достатъчна, та вчера баща ти се обади по телефона. Щом чух гласа му, разбрах, че звъни във връзка с Мери. И наистина, първите му думи бяха: «Знаеш ли къде е Мери?»

След това обясни, че от две седмици е изчезнала, като оставила прощално писмо — ще го намериш прикрепено към това. Той го изпрати вчера по факса.

О, Диана, при малкото време, което ми остава, аз не мога да направя нищо. Толкова се страхувам... Ти си единствената ми надежда. Така че нямам друг избор, освен да те помоля да я намериш и да се погрижиш за нея.

Толкова съжалявам, че към мъката ти прибавям още болка и те натоварвам с подобна отговорност. Но аз чувствам още по-голяма болка, защото оставям една дъщеря, която е прекарала целия си живот с надеждата да види майка си.

Като знак колко много ме обичаш, не се съмнявам, че ще направиш всичко, което можеш, за да изпълниш последното ми желание. Но знам също, че няма да ти бъде лесно да намериш Мери. Няма абсолютно никакви следи или улики къде може да е. Единствената ни надежда е, че в писмата си тя е оставила за мен една полуотворена врата към изключителния свят, който си е създала. Този свят е дълбок и таен; свят, който може да бъде открит само в приказките. И в същото време изглежда толкова реален. Сигурна съм, че не го е споделила дори с баща си или с най-близките си приятели. Ето защо мисля, че ние имаме по-голям шанс да я намерим, от когото и да е друг.

Онова, което искам да направиш, е да влезеш и света на Мери и да последваш следите от стъпки, които тя е оставила след себе си. В края на краищата кой би могъл да стори това по-добре от нейната близначка!

Цялата информация, която имаме, са трите имена, които Мери е написала в писмата си — Зейнеб, Сократ и името на един дворец. Само те може да не са достатъчни, за да я откриеш. Но за нещастие, това е всичко, което имаме.

Писмата на Мери са в моя старинен скрин. Ще намериш ключа за него в кутията ми за бижута.

Диана, надявам се ти и Мери скоро да сте заедно, да се съберете отново точно както някога бяхте с мен.

И когато това стане, моля те, пиши ми...

Диана, скъпа моя, все още не е дошло времето да ти кажа сбогом. Никога не забравяй, че винаги ще бъда с теб. И че те обичам много.

Майка ти“

Диана разгъна прощалното писмо, което Мери бе написала до баща си. Сега бе дошло време и то да се превърне в пепел.

„17 март
 Мили татко,
 Днес трябва да те напусна.
 Може би ще се зачудиш защо...

Вчера, след толкова много години прочетох отново «Малкият принц» на Екзюпери. Книгата ми се стори толкова различна! Единственото, което не се е променило е, че розата все още е моята любима героиня. И лисицата, разбира се, защото тя е тази, която научава Малкия принц как да стане отговорен към неговата роза.

Мисля, че най-накрая започвам да разбирам какво означава «отговорен за една роза». И точно това е причината, поради която си тръгвам.

В края на книгата Екзюпери ни кара да си зададем въпроса: «Изяла ли е овцата розата, или не е?» Той казва, че отговорът на този въпрос променя всичко.

Така че аз също си задавам подобен въпрос: «Откраднаха ли Другите моята роза, или не?»

Екзюпери е прав. Отговорът променя всичко.

Но знам, че нито един възрастен няма да разбере защо.

Тръгвам, защото моят отговор на въпроса е «да».

Тръгвам, за да опитомя моята роза...

Мери“

Диана се обърна отново към бутилките.

— Кажете ми, бутилки! — попита ги тя. — Кажете ми какво означава всичко това, за Бога! Не изглежда ли напълно откачено? Да си тръгнеш, след като си прочел една книга! Да изчезнеш заради една роза? За какво става дума? Да опитомиш някаква си роза, да си отговорен за нея... Не, не, не ме интересува! Не искам да знам какво

символизира розата, нито какво означава тя за това момиче. Наистина, ама хич не ми пука! Всичко, което искам да знам, е защо точно аз трябва да плащам, понеже някакво момиче, което никога не съм виждала през живота си, е напуснало дома си и иска да се самоубие!

Тя млъкна, ядосана на себе си, че очаква помощ от бутилките, които преди малко презираше. Но кой друг беше тук? Кой друг, освен тези бутилки, щеше да я чуе?

— Колко верни са думите на мама — промърмори на себе си Диана. — Тя каза, че Мери била уникална... Разбира се, че е уникална, разбира се! Начинът, по който ми я открадна, наистина е уникален.

След миг мълчание смачка писмото в юмрука си и го хвърли в огъня.

— Прости ми, мамо — прошепна, докато безизразно наблюдаваше как топката хартия бавно се превръща в пепел.

Стресната, Диана се събуди от звука на входния звънец, който, въпреки мелодичния си напев, сякаш цепеше главата ѝ като с нож.

— Госпожо Лопес! Госпожо Лопес! Моля, отворете вратата!

Понеже не получи отговор, в мътния ѝ мозък неочаквано просветна, че днес госпожа Лопес имаше почивен ден. Като се придържаше с ръце към софата, тя с мъка се изправи. Клатушкайки се, едва стигна до вратата.

През шпионката видя, че неканеният посетител беше Гейбриъл — куриерът, който редовно ѝ доставяше пакети, цветя и други подаръци.

Когато отвори вратата, той стоеше пред нея с някакъв пакет, чийто връх стигаше почти до брадичката му. Кафявото му лице, кафявата униформа и кафявата шапка бяха абсолютно еднакви с цвета на колета.

— Добър ден, госпожице — поздрави бодро той. — Имам още един подарък за най-красивото момиче в Сан Франциско. Знаете ли дали случайно не живее тук?

— Не е ли доста раничко да разнасяш пакети, Гейбриъл?

— О, значи това е точният адрес. Но може би не е точното време?

— Колко е часът?

— Почти обяд.

— Наистина ли е толкова късно?!

Диана взе пакета и се подписа в книгата с нечетливи криволици, които бяха всичко друго, но не и подписът ѝ. И преди Гейбриъл да успее да произнесе обичайното си: „Пази се до следващия път, когато обожателите ти отново ще ни срещнат.“, тя затвори вратата.

Получаването на красиво опаковани пакети винаги оправяше настроението ѝ. Този път обаче не бе никак заинтересована да узнае какво има вътре, нито кой го изпраца. Хвърли го на пода с безразличие и се върна на софата.

Докато минаваше покрай огледалото в коридора, забеляза петната от вино върху блузата си. Изведнъж си спомни за майка си, за случилото се в живота ѝ, с което бе започнала да свиква през последните дни. Сякаш някаква дреболия или нещо, което изобщо не изглеждаше свързано със смъртта на майка ѝ, бе достатъчно да върне Диана към живота ѝ с нея. Цвят, мирис, дума, а сега и тази изцапана с петна блуза... Споменът за деня, в който я купи, и след това разговорите с майка ѝ оживяха, като че всичко се бе случило вчера.

За Диана това беше един най-обикновен пазарен ден. В бутика тя първо бе обмислила дали има нужда от нова блуза, каза си, че вече е пазарувала достатъчно, но накрая все пак реши да си купи още една жълта блуза.

Когато я показа на майка си, дори не си направи труда да скрие етикета с цената — четиристотин долара.

След като хвърли поглед на етикета, майка ѝ попита:

— Скъпа, не прочете ли във вчерашния вестник за разпродажбата в Париж?

— Не, мамо. Защо?

— Жилетка на Декарт^[1] била продадена за двайсет и пет хиляди долара.

— Нима? Радвам се, че не сме били там. Ти нямаше да можеш да я купиш, а това щеше да се набие в главата ми. Както и да е, виж, моята блуза е много по-готина от тази жилетка на Декарт. Не мислиш ли!

— Само за двайсет и пет хиляди, Диана!

— Ох, добре де! Разбирам какво искаш да ми кажеш. Опитваш се да ми втълпиш, че четиристотин долара са много пари за блуза като тази? Нали, скъпа мамо!

Диана знаеше отлично, че майка ѝ не мислеше това, но искаше да използва чара си, за да мине гладко и леко, така че да може щастливо да закачи новата си блуза при останалите в гардероба.

— Е, ти си права за едно нещо, скъпа. Блузата наистина е по-готина от жилетката. Неговите жилетки не са изработени от коприна или кашмир, не са от Дона Карън или от Армани. Всъщност тя не би трябвало да струва повече от пет долара в мола.

— Все пак цената е повече от впечатляваща, мамо! Искам да кажа, че жилетката е била носена и изтъркана от Декарт!

— Точно така. Да бъде носена и изтъркана от личност като Декарт със сигурност ще повиши цената, на която и да е дреха. Но можеш ли да си представиш обратното?

— Какво искаш да кажеш?

— Дрехата да повиши цената на човека...

Диана увеси нос за миг. Осъзна какво се опитваше да ѝ каже отново майка ѝ по своя неповторим начин.

„Единственото нещо, от което се нуждаеш, за да се чувстваш специална, си ти самата.“

— Знам какво имаш предвид, мамо, но хората искат да ме виждат перфектно облечена. В мига, в който ме зърнат, те ме оглеждат от главата до петите, от косата до обувките и чак тогава ми казват: „Здравей“. Ако нося една и съща дреха всеки ден, ще ме гледат с насмешка. Да не мислиш, че ми харесва да бъда оценявана според външния вид? Или да виждам неискреното уважение в очите им? Да чувам възклицанията им за моите дрехи „от кутюр“^[2], моя „Картие“, моето „Мазерати“, моето това, моето онова... Не, мамо, това наистина не ми харесва. Но ти знаеш, че е така, заради положението ни в обществото, заради това кои сме. Знаеш, че всеки във всеки момент очаква от мен най-доброто във всичко.

— И ти вярваш, че си задължена да живееш според техните очаквания? Така ли, скъпа?

— А какво друго мога да направя? Не живеем в джунглата! — и като се усмихна закачливо, добави: — Приеми го, мамо. Диана Стюарт се е превърнала в запазена марка. Как бих могла да разочаровам моята публика, онези мои почитатели, които ме обливат с безкрайното си подмазване?

Преди пет месеца обаче, от мига, в който докторът произнесе онези страшни думи, в живота на Диана се промениха много неща.

— Страхувам се, че ще загубим майка ви — каза тогава той.

[1] Рене Декарт (1596–1650) — френски математик и философ.
— Б.пр. ↑

[2] Haute couture (фр.) — висша мода. — Б.пр. ↑

Кухнята с аптекката изглеждаше безкрайно далеч. Сякаш къщата всеки ден ставаше все по-голяма и по-голяма, разстоянията от дневната до кухнята, от кухнята до спалнята и от спалнята до банята ставаха все по-дълги.

Вече цял месец не бе слизала долу, в приземния етаж, където беше плувният басейн, нито се бе качвала горе, където бяха терасата и ателието ѝ, така че нямаше представа дали и дотам пътят не се бе удължил. Нито пък имаше желание да разбере.

Когато най-накрая стигна до кухнята, Диана си наля чаша вода и я изпи на един дъх. След това още една. И трета — този път с разтворени в нея два аспирина.

После се върна по дългия път до дневната. Докато вървеше към софата, мобилният ѝ телефон зазвъня. Втори път, трети, четвърти... След упоритото седмото звънене тя реши да отговори.

— Честит рожден ден! Честит рожден ден! Честит... — развика се въодушевено в ухото ѝ млад мъжки глас.

Диана моментално прекъсна връзката и хвърли телефона на масата. Това истина ли беше?

Нима бе настъпил рожденият ѝ ден? Нима някой друг трябваше да ѝ напомни, че днес е рожденият ѝ ден, някой друг...

В миналото винаги с нетърпение броеше дните, които оставаха до него, и правеше предварително планове, изготвяше списък на хората по реда, по който щяха да я поздравят.

Първото име в този списък винаги бе на майка ѝ.

Това щеше да бъде първият рожден ден, който щеше да прекара без нея. Първият от много други, от всички следващи...

Очите ѝ се напълниха със сълзи. Тя отиде в кабинета и порови в няколко чекмеджета, докато намери дневника си. Седна на пода, отвори го и започна да пише.

„Мила моя мамичко!

Ти каза, че винаги ще бъдеш с мен... Ако е така, тогава защо толкова ужасно ми липсваш? Току-що разбрах, че днес е рожденият ми ден. О, мамо... Къде си?

Прости ми, мамо, че не ти писах по-рано. Просто днес за пръв път отварям дневника си, откакто ти си отиде.

Не, не ти се сърдя за признанието. Може би само в началото... Бях много ядосана и сърдита, вероятно сърцето ми бе разбито, но това не трая дълго. Сигурна съм, че си имала сериозни причини да скриеш истината от мен.

Но извинявай, мамо, никога няма да потърся Мери. Няма да ѝ простя, че заради нея ти изживя последните си дни в безпокойство и страх. Дори не прочетох писмата ѝ, можеш ли да си представиш? Кой знае, тя може отдавна да е мъртва... О, прости ми!

Знаеш ли кое ме боли най-много, мамо?

Понеже не изпълних обещанието си към теб, имам чувството, че не мога да те запазя жива в сърцето си. Всичко ми напомня за теб, а това прави нещата още по-трудни... Струва ми се, че не мога да те помня в мир. Ако тя не беше се появила, нещата нямаше да са такива.

И така или иначе този мъж не ме интересува. Сигурно съм, че си имала достатъчно основание и много причини да смяташ, че за нас двете ще бъде по-добре той да е мъртъв.

Както и да е! Нека да отговоря на въпросите ти, мамо...

Днес е последният учебен ден. Все още съм сред първите трима по успех в курса. Церемонията по раздаване на дипломите ще бъде на 19 май в пет часа. Не можеш да си представиш колко много бих желала ти да присъстваш...

За да съм откровена и честна, трябва да ти призная, че заряхах вечерните си разходки. Не се тревожи, ще започна отново веднага щом се почувствам не толкова изморена.

Колкото до кандидатстването ми за работа... Миналата седмица получих предложения от две от най-

уважаваните юридически фирми. Искат отговор до края на месеца. Но все още не съм решила дали да приема.

Знам, че ще ми кажеш да отхвърля предложенията им и да стана писателка. Наистина бих искала да мога да го направя, мамо. Но ти знаеш, точно както и аз, че ти си единствената, която харесва моите истории. Другите смятат, че не са добри.

Освен това аз си мечтаех да стана писателка само заради чудесните приказки, които ти ми разказваше. Те бяха твоите истории и придаваха смисъл на живота ми. Но сега теб те няма.

Твоите истории също. Никога няма да ми разкажеш нищо и ако аз напиша книгата, ти никога няма да я прочетеш. И никога няма да кажеш: «О, това беше прекрасно, Диана.»

Това са всички новини от мен, мамо. Надявам се по един или друг начин да разбереш, че се справям, и че съм добре.“

Очите ѝ останаха приковани в дневника. Беше написала тези страници изпълнена с чувството, макар и за кратко, че майка ѝ очаква новини от нея. Но това беше смешно! Мъртвите не могат да четат писмата, написани до тях, нито могат да знаят дали дъщерите им са добре.

Тя затвори дневника и отиде до сребърната рамка, която майка ѝ ѝ бе подарила за рождения ѝ ден. Месец преди да умре, тя ѝ подаде тази рамка с инкрустирана по една черна роза върху всяка страна и ѝ каза: „Честит рожден ден, скъпа.“ Диана моментално осъзна какво бе спестила в думите си майка ѝ, но се бе въздържала да отбележи, че до рождения ѝ ден има цели два месеца.

Погали четирите черни рози, с които бе украсен този скъп спомен, докато четеше на глас стиха, гравирен върху рамката.

*„Не, не е онова, което си мислиш.
Ти не си ме загубила.
Говоря с теб чрез всичко,*

което стои зад спомените...“

Една сълза се плъзна по бузата ѝ.

— Не, мамо, не е онова, което ти си мислиш — прошепна Диана.

— Аз те загубих завинаги. И ти не говориш с мен.

Диана седна до пакета с надеждата, че може би е бил изпратен от майка ѝ. Беше удивена, че дори тази огромна кутия, опакована като подарък, не ѝ подсказа, че има рожден ден.

Вътре намери бутилка шампанско, кристал във формата на сърце, поздравителна картичка и любовно писмо без име и подпис. Преди да успее да събере всичко и да го изхвърли в боклука, на вратата отново се позвъни. Днес, изглежда, нямаше да я оставят на мира.

На екрана видя, че неканените гости бяха най-близките ѝ приятелки — Изабел и Андреа. Тези „близки“ приятелки всъщност се интересуваха единствено от това как е направена косата ѝ, с какво е облечена, колко известна е, но знаеше също, че благодарение на приятелки като тях се чувстваше обожавана, специална и името ѝ бе станало нарицателно в града.

Осъзнавайки отлично онова, което им дължеше, сега не можеше да не им отвори, нито да им каже да дойдат по-късно или да извика: „Не искам да виждам никого!“

Така че отвори.

— Честит рожден ден, честит рожден ден, честит рожден ден! — въодушевено пееха те.

Радостните им изражения изчезнаха на минутата, когато забелязаха занемарения ѝ вид.

— Какво става с теб, Ди? — попита Изабел и сви вежди.

— Колко пъти трябва да ти казвам да не смесваш напитките, Ди? — не закъсня и Андреа.

После, сигурно защото реши, че гледката от дневната не е достатъчно впечатляваща, хвана ръката на Изабел и я задърпа по стълбите, водещи към терасата, като същевременно забълва канонада от въпроси.

— Тази вечер няма ли да купонясваме? Защо не си на училище? Какви са плановете ти?

Веднага след като излязоха на терасата, Изабел прекара пръст по повърхността на мебелите от скъпо тиково дърво.

— Виж какво, госпожице Стюарт! Тази прах тук е доказателство, че макар целия град да лежи в краката ти, ти си се отказала да се наслаждаваш на гледката. Така ли е, Андреа?

— Точно така!

— Е, Ди? — продължи нападателно Изабел. — Не отговори на въпроса на Андреа. Какъв е планът за тази вечер?

— Не мисля да ходя никъде.

— Каквоооо?!

— Никога не съм искала да ви разочаровам, знаете това. Но снощи наистина си легнах късно и сега главата ми се върти, така че...

— Но днес е рожденият ти ден, Ди!

— Не се чувствам...

— Какво става с теб, Диана? — попита Изабел, като гледаше строго. — Ти беше тази, която обикновено събираше всички. Сега не можем да видим носа ти дори! Знаем, че ти е тежко. Всички разбираме това. Но да не мислиш, че като се затвориш тук, това ще ти помогне? Да не мислиш, че майка ти би искала това? Я се стегни! Ти си силно момиче.

— Не.

— Какво не?

— Слаба съм.

— Не, не и не! Не можеш да бъдеш! Пред теб стои дълъг път, имаш цели, мечти... Но ако продължиш да се държиш така, никога няма да...

— Какви мечти?

— Ами... не мечтаеш ли да станеш преуспял адвокат?

Диана въздъхна, погледна първо Изабел, после Андреа. Те наистина нямаха никаква представа коя беше тя.

— Никога не съм мечтала да стана адвокат, Изабел.

— Така ли?

— Мечтала съм само да стана писателка.

— О, да, добре. Това си е истинска мечта! — поклати снисходително глава Изабел.

— Стига де, Ди! — намеси се Андреа. — Вече не сме деца. И аз, когато бях малка, мечтаех да стана певица. Но като пораснах, познай какво? Осъзнах, че не пея, а грача като гарга!

Нито приятелското изражение върху лицето ѝ, нито смехът, бяха достатъчни да прикрият онова, за което намекваше.

— Не се тревожи — рече Диана. — Вече знам, че пиша като гарга.

— Не съм казала такова нещо, Ди. Аз просто...

— Момичета, сега нямаме време за глупави спорове — прекъсна ги Изабел. — Да решим какво ще правим довечера!

Нито Диана, нито Андреа отговориха.

— Добре, тогава ще си ходим. Трябва да пробваме костюмите, с които ще бъдем на дипломирането. Но ще минем да те вземем около осем. Облечи се, за да не губим време. Ще те заведем в „Олимпия“ или какво ще кажеш за „Да Марио“? А може би в „Пулана“? Окей? Няколко обаядания и старата банда отново ще се събере заедно. Е, харесва ли ви планът?

— Аз съм за — извика възторжено Изабел.

— Добре — рече Диана. — Благодаря ви много, че дойдохте... Но днес искам да бъда сама.

Когато Изабел и Андреа си отидоха, Диана остана известно време на терасата, като си мислеше за това колко малко я познаваха тези момичета. Бяха приятелки от години, смееха се и се забавляваха заедно, споделяха толкова много неща. Как беше възможно да не я познават и да не знаят за какво мечтае? Но тогава имаше ли значение, че никой не разбираше мечтата, която бе решила да преследва?

Тя се замисли върху въпроса, който майка ѝ задаваше в писмото си. „Какво наистина ти пречи да последваш най-съкровената си мечта, скъпа?“

Диана знаеше, че ако ѝ предстоеше да преживее дори хиляда живота, във всеки един от тях щеше да иска да бъде писателка. Единствената причина, поради която избра правото, бе заради ужасяващия сценарий, който сама рисуваше в представите си — ами ако се окажеше посредствена писателка?

Да започнем с това, че всички около нея щяха да мислят, че само си губи времето и прахосва възможностите си. Въпреки това обаче те учтиво и любезно щяха да крият истинските си мисли и щяха да ѝ казват каква интересна и вълнуваща професия си е избрала. Но зад думите им винаги щеше да има скрито неодобрение и презрение и скоро щеше да стане обект на клюки и скрити подигравки. Хората щяха да одумват шепнешком наследницата на голямата международна хотелска верига и на един от най-престижните хотели в Сан Франциско — „нещастната Диана Стюарт“, която някога бе пример за подражание, мечтата на млади и стари в града, която някога бе обожавана от всички, а накрая бе свършила като писателка, чиито книги никой не чете. Тези, които някога биха дали мило и драго, за да бъдат поканени в нейната къща, щяха да я съжаляват, смятайки, че е пропиляла живота си напразно...

Тя не каза никога и на никого, че бе избрала кариера, която хората около нея щяха да одобряват, само защото не искаше да се сбъдне този мрачен сценарий. Така че може би беше нейна грешка, че дори

приятелите ѝ не знаеха какво чувства. Но нима не беше се опитала да им довери своите мечти и надежди? Разбира се, че бе.

Обаче всеки път, когато бе правила подобни опити, те я бяха осъждали. Сякаш знаеха по-добре какво е най-подходящо за нея и я отрупваха със съвети за онова, което би трябвало да направи, какво да мисли и дори да чувства. Те никога не се постараха да я разберат.

Как бе станало така, че беше останала съвсем сама в този свят и никой не я разбираше?

За да успокои мислите си, Диана реши да направи вечерната си разходка в парка, както някога правеше с майка си.

В парка беше многолюдно, имаше тълпи от хора. Стигна колкото може по-близо до морето и тръгна покрай брега.

Колко пъти в миналото двете с майка ѝ бяха се разхождали заедно? Колко? Какво не би дала да можеше поне още веднъж да повърви отново с нея! Само един-единствен път... Вървя, потънала в спомените си, около четвърт час. Когато стигна до пристанището с корабите, се обърна и тръгна към къщи.

Обикновено избираше да се върне по късия път, като минаваше направо през парка, главно защото обичаше да вижда необикновени хора. Хора, чиито коси бяха боядисани във всички цветове на дъгата и имаха пиърсинг на най-неочаквани части от тялото си. Хора, които търсеха, но не можеха да намерят празно място, за да се украсят с още една татуировка...

Както обикновено, пътеката беше пълна с продавачи на кичозни дрънкулки, с художници на татуировки, пътуващи улични музиканти и просяци.

Когато мина покрай просяците, тя дочу един плътен, дълбок глас:

— Хей, ти, малка госпожичке!

Без да е сигурна, че се отнася за нея, Диана се огледа, но не видя никого, отговарящ на това обръщение. Тогава забеляза погледа на един стар просяк, който я гледаше настойчиво. Той извика отново:

— Хей, ти, малка госпожичке!

Често бе виждала мъжа с къдрава сива коса да седи с кръстосани крака върху парче сламена рогозка на този ъгъл. Онова, което го

отличаваше от останалите просяци бе, че макар малките му черни очи постоянно да оглеждаха тълпата, той никога не безпокоеше минувачите. Другата разлика бе, че в края на прокъсаната му рогозка бяха изписани думите: „Предсказвам бъдещето — четири долара“.

Диана бе изненадана. Беше минавала покрай гадателя на бъдеще поне стотина пъти, но той нито веднъж не я бе заговорил.

— На мен ли говорите? — попита го, сочейки се с пръст.

— Ти я търсиш, нали?

— Моля? Какво искате да кажете?

— Нея.

— Коя е тя?

— Ако ти не знаеш, как бих могъл аз да знам?

— Какво?!

— Нея, казвам.

Тя поклати глава. Нямаше смисъл да продължава този странен и както изглежда, напълно безсмислен разговор. Може би той очакваше някого, за да си направи майтап с него, или пък просто опитваше нов начин да привлече вниманието на потенциален клиент. Каквато и да бе причината, тя бе достатъчна да я накара да напусне мястото възможно най-бързо.

Диана искаше да продължи пътя си, сякаш не бяха си обменили нито дума, но спря, защото просякът извика още веднъж:

— Виж какво, малка госпожичке! Готов съм да ти предскажа бъдещето без пари. Хайде, ела, може би късметът ще ти каже къде е тя.

— Не знам за какво говорите и не искам да знам.

В този момент просякът сипа мигновено нещо, подобно на пепел в чашата с вода пред себе си и започна да гледа внимателно в нея, докато водата стана сива. Тогава последва:

— О, Божке! К'во виждам, к'во виждам! Тя изглежда като теб. Точно като теб.

Диана замръзна на мястото си.

— Кой изглежда като мен? — попита, като преглътна мъчително.

— Така е много по-добре, малка госпожичке. Ела и седни тук.

Като робот, тя изпълни каквото ѝ нареди.

Просякът разбърка водата с показалеца си, преди да прокара върха му по лицето ѝ. Без да изчака реакцията ѝ, той отсече:

— Независимо дали ще я търсиш, или не, тя прилича на теб. Абсолютно същата е: същата възраст, същата височина, същите вежди, същите очи.

Диана почувства как по гръбнака ѝ полазиха ледени тръпки. Не знаеше нито какво да направи, нито какво да каже. Но все пак трябваше да има обяснение! Не съществуваха такива неща като предсказване на бъдещето! Нито четене на мисли. Нямаше как някакъв непознат човек да знае за Мери!

За да докаже, че той е просто един шарлатанин, тя попита:

— Тогава кажи къде е тя?

— Недалеч.

— И къде по-точно? — продължи Диана, повишавайки глас.

Просякът взе ръката ѝ и изля малко от мръсната вода върху дланта ѝ. След като я разгледа внимателно около минута, заяви:

— Идва отдалеч и е все по-наблизо. Скоро ще тръгне оттук, но ще се върне отново.

След това вдигна главата си и прикова погледа си върху нещо в другия край на пътеката. Диана се извърна, за да види накъде гледа.

На около двајсет ярда от тях стоеше един уличен художник, който ги наблюдаваше. Когато видя, че го е забелязала, той бързо се обърна към триножника си. Диана погледна въпросително просяка.

— Туй момиче, дет прилича на теб — обясни той, — един ден ще се срещне с тоз художник.

Диана се изправи на крака. Беше грешка въобще да сяда тук. Повече от очевидно е, че този човек си прави шега за нейна сметка. Трябваше да го осъзнае по-рано. Изражението върху набръчканото му лице беше лукаво, като на човек, който се забавлява от самото начало.

Тя забърза да се отдалечи, но просякът завика след нея.

— Чети! Отвори написаното и чети!

Отвори и чети! Думите се забиха като коварна стрела в гърба ѝ.

Това също ли бе съвпадение? Можеше ли те да са свързани с писмата на Мери, които така и не отвори, а още по-малко прочете? Главата ѝ бе замаяна, но този път тя продължи да върви, без да се обърне.

Въпреки че искаше да се прибере бързо и да остави всичко зад себе си, неволно забави стъпки, докато минаваше покрай младия художник. Тъй като той стоеше и гледаше картината си, тя хвърли

бегъл поглед върху рошавия, раздърпан младеж, за да се увери дали нещо няма да ѝ подсказе смисъла в думите на просяка.

Той вероятно бе няколко години по-голям от нея, висок, добре сложен, със загоряла кожа и дълга рошава коса. Носеше стара кафеникавочервена тениска и сини изтъркани джинси с дупки на коленете. Сандалите му бяха прекалено прашни, за да се определи цветът им.

Върху железната ограда, която заобикаляше близкото палмово дърво, стояха подпрени картините му. До една бяха на една и съща тема — небе, море и една чайка. На всяка имаше закачена табелка с цена седемдесет и пет долара. Въпреки че качеството на боите изглеждаше лошо, картините бяха предизвикателни.

Художникът почувства погледа ѝ, който прескачаше от него към картините и обратно. Той обърна към нея големите си лешникови очи.

— С какво мога да ви бъда полезен?

— Просто гледам.

— Но можете ли да видите?

— Моля?

— Е? Харесват ли картините?

— Харесва ми изборът на цветовата гама.

Художникът не отговори.

Диана, която очакваше поне едно „благодаря“ за комплимента, смотолев:

— Ами... Тогава довиждане.

Той просто махна с ръка и без да изчака отдалечаването ѝ, отново потъна в работата си.

Тя нямаше намерение да се замисля върху държанието на уличния художник. Поне не и днес. Но докато се отдалечаваше с твърди стъпки, не преставаше да мисли колко чудато бе поведението му и колко нелюбезен беше той.

Всичко, което бе останало от мушицата, която летеше из стаята, беше почти незабележим дим около лампата и лека миризма от изгоряло. Наблюдавайки бледата диря, Диана се зачуди какво бе привлякло и накарало мушицата да се хвърли към светлината.

Вероятно бе последвала инстинктивния си порив да избяга от тъмнината. Нетърпението, с което бе летяла, сигурно бе израз на бунта ѝ срещу тъмнината, която я обгръщаше. Бунтът срещу несигурността. Мушицата бе избрала да се разтопи в пламъци, вместо цял живот да лети във вечен мрак.

Нямаше ли отварянето и прочитането на писмата на Мери да бъде като самоубийствения полет на мушицата в огъня? Щеше ли това да бъде бягство от тъмнината, в която бе пропаднала, като пренебрегна последното желание на майка си? И ако беше така, дали като избягаше от тази тъмна несигурност и чувство за вина, щеше да се изправи пред риска да бъде унищожена също като мушицата?

Диана не знаеше какво да мисли. Не знаеше защо бе потънала в мрака, как щеше да свърши това или чия беше грешката... Нейна ли бе вината, че не бе изпълнила желанието на майка си? Или на майка ѝ, защото бе натоварила с такова бреме раменете ѝ? Или на баща ѝ, защото бе разкъсал семейството на две? Може би обвинението трябваше да бъде хвърлено върху Мери, след като тя бе човекът, който беше изпратил онази егоистична бележка до майка ѝ. Или може би на Бог, който бе отнел майка ѝ. Вероятно всички бяха виновни, а може би никой...

Тя не знаеше отговора, но все пак чувстваше, че юздите на живота ѝ отдавна се бяха изплъзнали от ръцете ѝ. Сякаш събития, които не бяха под контрола ѝ, определяха мислите, чувствата и действията ѝ; сякаш решенията за живота ѝ бяха взети някъде другаде, на някакво неизвестно за нея място и бяха приведени в действие без нейното знание или съгласие.

Дали това беше съдбата?

Ако бе така, бяха ли онези странни думи на просяка, който никога преди това не бе говорил с нея, също част от тази съдба? Ако сега станеше, отвореше писмата на Мери и ги прочетеше, щеше ли да го извърши по своя собствена, свободна воля? Или щеше да бъде просто подчинение на друга команда от страна на съдбата, която я влачеше и тласкаше към неизвестността? Може би две все пак беше едно. Диана не знаеше.

Имаше обаче нещо, което знаеше със сигурност: тя уважаваше тази мушица.

Рязко се изправи на крака. Запъти се право при кутията за бижута на майка си, взе ключа за старинния скрин и отиде в стаята, където стоеше той. Отвори го и намери писмата на Мери, завити в парче плат. С пакетчето в ръка Диана се върна в дневната.

Седна на пода с гръб, подпрян на фотьойла, и разгъна плата. Вътре намери четири големи и един малък плик, всички с различни цветове. В по-малкия бе последната бележка на Мери. По-големите пликове бяха номерирани с почерка на майка ѝ по реда, по който ги бе получавала.

Цветовите на пликите бяха червен, зелен, бял и сребрист. Диана забеляза, че първите три бяха пуснати в Ню Йорк, докато четвъртият и писмото и малкия плик носеха марки от Сан Франциско.

Значи Мери бе дошла в Сан Франциско! Неочаквано си спомни думите на просяка: „Тя идва отдалеч — бе казал той. — Но е наблизно.“

Ако Мери беше в Сан Франциско, защо не бе дошла да види майка си? Можеше ли все още да е тук? Дали живееше в Ню Йорк?

Докато тези въпроси се блъскаха хаотично в главата ѝ, Диана забеляза, че сребристият плик е празен. Въпросът къде може да е писмото се прибави към пълното ѝ объркване.

С надеждата да открие някакви отговори тя прочете набързо писмата. Сетне взе първото и започна да го чете отново, този път внимателно.

„ПЪРВО ПИСМО: «ОТХВЪРЛЯНЕ НА ДРУГИТЕ»

14 февруари
Скъпа моя майко,

Навън святкат светкавици и се чува тътенът на гръмотевици. Спомням си нощите, когато се въртах в леглото, трепереща от страх, копнееща да се сгуша и скрия в майчината прегръдка.

Когато вече бях почти готова да преодолея и приема отсъствието и липсата ти, баща ми дойде с признанието, че си жива! Даде ми адреса ти и каза, че мога да ти пиша.

Бурята навън неочаквано се превърна в приятел. Проблясъците на светкавиците се превърнаха в камера, която да фотографира и запечата моята радост.

— Най-накрая — казах си, — най-после ще се събера с моята майка!

Да, мамо, невероятно е, но е истина. Издирването, което започнах толкова отдавна, е към своя щастлив край. След един месец ще дойда да те видя.

Мисълта да те срещна след толкова много години ме изпълва с необяснимо щастие. Все пак обаче чувствам, че то не е пълно, тъй като ти не ме познаваш.

Напоследък започнах да пиша роман, за да подпомогна представянето си пред теб. Историята е основана на нещата, които преживях в процеса на твоето издирване. О, мамо, само ако знаеше през какво преминах и какво преживях по време на това безкрайно търсене! Отхвърлих другите, прекосих океана и дори говорих с една роза.

Бих искала да ти изпратя копие от романа си, но той все още не е завършен. Но все пак искам да споделя моята история с теб. За да можеш да придобиеш представа за нея, реших да ти изпращам по едно писмо всяка седмица и да ти разказвам различните фази от моето издирване.

Нарекох тези фази «Отхвърляне», «Път» и «Аниhilация». Последната фаза «Прераждане» ще започне веднага, след като отново се съберем.

Позволи ми да започна да ти разказвам моята история с фазата «Отхвърляне».

Бях съвсем млада, когато си зададох въпроса: «Защо нямам майка?»

Обаче ако има въпрос, трябва да има и отговор. И след като въпросът бе за мен, то отговорът трябваше да бъде вътре в мен. Разбира се, не бях достатъчно зряла за подобна мъдрост, но по онова време все още можех да чувам гласа на сърцето си.

«Не питай защо нямаш майка — каза то. — Задай правилния въпрос: „Къде е майка ми?“ Попитай Някого-който-знае.»

Някого, който знае... Някого, който знае... Някого, който знае... Значи баща ми!

— Татко, къде е майка ми?

Той мълча около минута и отвърна:

— Майка ти е при Бог, детето ми.

Сигурно трябваше да бъде истината. Защото Бог живее на най-хубавото място и ти заслужаваше да бъдеш на най-хубавото място.

— Къде е Бог? — беше следващият ми въпрос. Баща ми ме изглежда така, сякаш бях задала най-странния въпрос на света. Сетне отговори:

— Не знам.

Надявах се, че може би Другите знаеха къде беше ти и аз ги попитах:

— Знаете ли къде е моята майка?

— Твоята майка вече не съществува — отвърнаха те.

— Какво означава това?

— Ами... тя умря, вече не е тук.

Как беше възможно това? Да умреш, да те няма! Как можеха те да предположат твоето отсъствие, когато аз чувствах присъствието ти така силно? Сърцето ми отново заговори и ми прошепна: «Щом чувстваш присъствието на майка си, значи тя трябва да съществува.»

Отидох при Другите и им заявих:

— Майка ми е жива!

Те ми дадоха различен отговор.

— Майка ти е далеч.

Не бях убедена и в това, защото чувствах, че си много близо.

Тогава ми дадоха още един отговор.

— Можеш да видиш майка си само на оня свят. Не! Трябваше да има друг отговор.

— Тогава ще отида и ще потърся Бог — казах си и попитах Другите дали знаеха къде е Той. Ако можех да открия това, щях да науча къде беше и ти. Но скоро осъзнах, че представите на хората за Бог са много объркани. Някои казваха: «Бог не съществува.», други «Бог е на място, което ние не знаем.», а трети «Бог е много близо до теб, но ти можеш да го видиш само на оня свят!»

Сигурна бях, че има друг отговор!

Но поне те ми показаха, че бях на прав път. Отговорите на Другите на въпросите ми «Къде е Бог?» и «Къде е моята майка?» бяха толкова еднакви, че това ми доказа, че ти наистина си при него. Всъщност, напоследък започнах да осъзнавам, че фазите на моето търсене не бяха по-различни от онези, които преживях в търсенето на Бог.

И така, мамо... С времето, понеже виждаха, че цялото ми същество е завладяно от теб, Другите се опитаха да ме отклонят и разсеят. Те ми даваха много играчки и най-различни, прекрасни и скъпи неща, с които да се забавлявам. Това ме развличаше за известно време, но скоро се изморях от тях. Тогава те ми предлагаха нови — по-привлекателни, по-скъпи, по-вълнуващи...

Може би, мислех си, ако играчките ми постоянно се обновяват, ако винаги получавам все по-хубави и по-хубави, ще мога да се забавлявам през целия си живот. Но, не, това не е онова, което наистина искам. Всичко, което искам, е моята майка!

Коя играчка можеше да ме направи щастлива, ако теб те няма? Но ако ти беше с мен, липсата на коя играчка можеше да помрачи моето щастие?

Така успях да избегна капана на играчките, но преди известно време, търсенето ми отново бе прекъснато. Нека да ти обясня, мамо...

Докато растях, Другите ми обръщаха все повече и повече внимание. Колкото и да е тъжно, те страшно ми се

възхищавах. Казвам «тъжно», защото скоро разбрах, че тяхното възхищение и моето желание да го поддържам, ме спираха от преследване на най-голямата ми мечта — да те намеря.

Чувствах, че ако продължа да разпитвам Другите за теб, те скоро щяха да ми обърнат гръб, да се отдръпнат от мен. Затова се отказах да те търся и вместо това си позволих да се наслаждавам на продължаващите да ме обливат лъчи на техните усмивки.

Другите продължиха да ме обстрелват със стрелите си на обожание и хвалби, смъртоносни стрели, както осъзнах по-късно.

«Ти си специална, като теб няма друга в целия свят!» Докато ме ласкаеха, сладката отрова от стрелите им се разливаше по тялото ми.

Понякога се съмнявах в искреността на думите им. Често се питах: «Наистина ли съм специална?» Но понеже Другите бяха тези, които ме накараха да вярвам в това, не можех да отговоря на въпроса си без тях. Сякаш огледалото на душата ми се бе счупило и аз можех да се видя отразена само в техните думи.

През цялото време се стремях да бъда в компании, заобиколена от Другите, така че когато и да попитах: «Наистина ли съм специална?», моментално можех да чуя неизбежния отговор: «Да, наистина. Като теб няма друга в целия свят.»

Никога не се уморих да задавам този въпрос, нито да чувам един и същи отговор отново и отново. Точно както солената вода би усилила жаждата на този, който пие от нея, похвалите им само повишаваха нуждата ми да ги чувам.

Още по-лошото е, че за да не загубя одобрението им, се чувствах длъжна да живея според очакванията им. Скоро осъзнах, че живея живот, който Другите бяха избрали за мен, а не този, за който винаги си бях мечтала.

Сърцето ми проговори още веднъж: «Ти не си щастлива.»

Това беше истина, толкова недоволна от себе си, че вече дори не получавах удовлетворение от похвалите и възхищението на Другите. Моето нещастие ми върна силата, от която се нуждаех, за да продължа да те търся.

— Къде е моята майка? — попитах Другите.

Те ми отговориха със същия стар и познат отговор.

— Майка ти вече не съществува. Тя е далеч оттук. Можеш да я видиш само на оня свят.

— Не! — възразих. — Това не е онова, което мислите!

— Това е, което чухме от другите.

— А ако те грешат?

— Огледай се! Не можеш да видиш нито майка си, нито Бог. Щом смяташ да ги срещнеш в този свят, трябва да ги видиш.

— Ако използвам само очите си, за да виждам, ще се загубя във вашия мрачен и безинтересен свят!

— О, изглежда вече си станала голямо момиче. Чудесно!

— Не, аз съм малка. И винаги ще бъда!

Но това отхвърляне само по себе си не бе достатъчно да ме доведе при теб, мамо. Трябваше да намеря пътя. Втората фаза на моето търсене започна, когато ти ми го показа в един сън. Ти ми каза къде мога да намеря Някого-който-знае. Много по-късно, в реалния живот, този човек щеше да ме хване за ръка и да ме поведе по пътя, който ти ми посочи, докато двете с теб се съберем в този свят.

Надявам се да ти разкажа всичко за този свой сън в следващото си писмо. С цялата ми любов...

Мери“

Облечена със зеления ленен костюм, с който майка ѝ толкова я харесваше, Диана прекоси тревата в гробището. Когато наближи, видя една фигура с дълга кестенява коса да стои до гроба на майка ѝ. Тя бе сама под огромния кестен, така че не можеше да сбърка. Не беше никакъв специален ден или църковен празник, така че кой ли би дошъл толкова рано?

Можеше ли да е тя? Мери?!

Диана се колеба дали да продължи, застина на място, като наблюдаваше известно време неочаквания посетител.

— От кого се страхуваш? — нахока се и тръгна отново към гроба. Можеше да чуе сърцето си как бие оглушително. Няколко стъпки бяха достатъчни, за да престане да диша. Но не спря. Въпреки че почти бе стигнала до гроба, посетителката не се обърна да види кой идва.

Когато дойде съвсем наблизо, успя да зърне лицето ѝ. С облекчение установи, че беше госпожа Джонсън, приятелка и компаньонка на майка ѝ при пътуванията. Последният път, когато я бе видяла, бе на погребението. Госпожа Джонсън бе една от най-близките приятелки на майка, но откакто живееше в Ню Йорк, нямаха възможност да се виждат често.

Диана внимателно я побутна по рамото.

— Радвам се да ви видя, госпожо Джонсън.

— О, Диана! Как си? — попита жената и топло я прегърна. — Добре ли си, скъпа? Телефонирах няколко пъти, но не се свързах теб. Оставих съобщение на управителката на хотела. Тя ме увери, че си добре, но...

— Съжалявам, че не ви се обадох. Вече се чувствам по-добре.

Тя кимна към жълтите рози, които госпожа Джонсън бе донесла на майка ѝ.

— Много са красиви.

Очите на жената излъчваха доброта.

— Диана, имам среща за обяд и още днес следобед се връщам в Ню Йорк. Но ако си готова, ще се радвам да си тръгнем заедно.

— Много благодаря, госпожо Джонсън, но не мога. Имам още работа тук.

— Както желаш, скъпа. Не забравяй, че винаги се радваме да те видим. Сега искам да ми отговориш честно. Наистина ли си добре?

Изречението на Диана й казваше всичко.

— Как бих могла?

— Диана, знам, че не се нуждаеш да го чуеш от мен, но ми позволи да ти го кажа. Майка ти винаги се е гордяла с теб.

— Наистина не бях подготвена за това, госпожо Джонсън. Всичко се случи така бързо. Преди пет месеца всичко беше нормално. Дори когато беше болна, мама никога не се държа така, сякаш й оставаха няколко месеца живот. Никога не позволи блясъкът в очите й да изчезне. Никога не каза нищо, не се оплака, не попита: „Защо точно аз?“ — очите й се напълниха със сълзи. — Аз обаче не мога да бъда като нея. Не мога! Всяка сутрин, когато се събудя, си задавам един и същи въпрос: „Защо точно тя? Защо трябваше да бъде моята майка?“ Тя не бе просто майка, тя бе светлина, която огряваше всички около себе си.

— Беше — повтори госпожа Джонсън.

— А аз не стигнах близо до тази светлина, не успях да бъда огряна от нея. И точно когато нещата може би щяха да се променят, тя си отиде.

— Да се променят?

Диана кимна.

— От известно време имам чувството, че трябваше да гледам на живота през очите на мама. Трябваше да я открия, да бъда като нея. Трябваше да разреша мистерията, която се криеше зад погледа, думите, начина й на живот. Дълбоко в себе си тя пазеше съкровище, а аз не можах да го достигна.

Един неочакван спомен предизвика лека усмивка върху устните й.

— Понякога я дразнех. „Хайде, мамо — казвах. — Ако мислиш, че аз също имам съкровище, дай ми ключа към него.“ Тя ми показваше празните си ръце и се усмихваше: „Нямам ключ. Никой няма, освен ти самата.“

Диана въздъхна дълбоко.

— Нуждаех се от този ключ, госпожо Джонсън. Нуждаех се от него. Исках да бъда като нея. Исках да бъда достоен човек, поне това. Знаете ли какво чувствах понякога? Исках тя да не ми бе позволила да вървя по собствения си път или да ме бе оставила да върша грешки. Исках да не ме бе приела такава, каквата съм. Исках да бе опитала да ме направи повече като себе си, както правят другите майки. Исках да бъда дъщеря на майка си, госпожо Джонсън, наистина исках.

Госпожа Джонсън прегърна Диана, която избухна в сълзи.

— О, Диана, та ти си дъщеря на майка си! Толкова много приличаш на нея! Не съм срещала друга дъщеря, която да прилича повече на майка си от теб. Никога не се съмнявай в това. Може и да не съм прекарала много време с теб, може да ти изглежда, че се опитвам да те успокоя, но повярвай ми, аз те познавам много добре. Научих всичко за теб от майка ти, която те познаваше повече, отколкото ти самата се познаваш.

Хлипането на Диана секна.

— Какво е казвала майка ми за мен? — прошепна тя.

— Последната година, при пътуването ни до Александрия, тя ми говори много за теб. Каза ми колко недовлетворена се чувстваш, как вече не си доволна от онова, което имаш, и че всеки ден ставаш все по-нещастна.

— Да — промърмори Диана, навеждайки глава. — Това е истина. Преди година започнах да се чувствам по този начин. Но мислех, че успешно крия чувствата само за себе си. Не исках мама да се разстройва, след като нямаше реална причина да бъда нещастна. Предполагам обаче, че както винаги, тя е успяла да прочете всичко, което ставаше вътре в мен. Чудя се защо не ми е казала нищо? Колко ли тъжна се е чувствала...

— Тъжна ли? Не, не мисля, случаят въобще не беше такъв. Когато ми го каза, очите ѝ блестяха.

— Блестяха?

— Да, изглеждаше истински щастлива. Дори сподели с мен следното: „Мога да видя как дъщеря ми все повече и повече става жадна за Октомврийските дъждове.“ Всъщност, мислеше да те покани да се присъединиш към нас при следващото ни пътешествие.

— Октомврийските дъждове ли? Имате предвид пътуванията, които правите всеки октомври? Онези тайнствени, мистериозни пътувания, обвити с мъглата на загадъчността...

Госпожа Джонсън кимна.

— Бях така силно заинтригувана от тях! — продължи Диана. — Всеки път исках да дойда с вас, но мама никога не ме вземаше. А когато се върнехте, каквото и да я попитах, само се усмихваше и ми казваше: „Слушахме и бяхме възнаградени.“

Диана погледна жената с молба.

— Отначало ме измъчваше чисто любопитство, но преди няколко години започнах да подозирам, че зад тези пътувания се крие нещо повече. Сякаш точно те бяха източникът на светлината, която майка ми излъчваше. Чувствах, че ще я опозная по-добре, ако научех повече за тези нейни пътешествия. А вие сте единственият човек, който може да ми помогне, госпожо Джонсън! Моля ви, не може ли да ми кажете какво точно правехте в Александрия? Или в Атина, Йерусалим, Фес, Сурабая...

Госпожа Джонсън не погледна Диана в очите. Изглежда съжаляваше, че разговорът бе тръгнал в тази посока.

— Винаги съм се възхищавала колко чудесно се изразява майка ти, Диана. Казала го е по най-прекрасния начин: „Слушахме и бяхме възнаградени.“

Диана разбра, че беше безсмислено да настоява за повече.

— Разбирам... Тогава позволете да ви задам един друг въпрос.

— Надявам се, че няма да е толкова труден като последния — отвърна госпожа Джонсън и се усмихна.

— Къде е моята майка, госпожо Джонсън? Къде е тя? Искам да знам какво се случи с нея! И съм сигурна, че имате по-добър отговор на този въпрос, отколкото аз.

Миг мълчание.

— Спомняш ли си, Диана, на времето, когато за пръв път срещнах майка ти, ти й задаваше същия въпрос. Непрекъснато, отново и отново. Питаше къде е баща ти. И твоята скъпа майка винаги ти даваше един и същ отговор: „Баща ти е при Бог, детето ми.“

В мига, в който чу отговора, Диана осъзна, че въпросът ѝ към госпожа Джонсън, беше същият, който Мери бе задавала през всички изминали години. Тя се зачуди защо госпожа Джонсън отговаря на

въпроса ѝ по този начин. Но понеже не бе сигурна дали знае истината за баща ѝ, тя се въздържа да спомене името на Мери.

— Хората може да успокоят едно дете, което е загубило майка си, като му кажат: „Тя е при Бог.“ Но аз не съм дете, госпожо Джонсън. Можете да ми кажете истината. Моля ви! Майка ми вече не съществува, нали?

— Онова, което се казва, за да се успокоят децата, невинаги е грешно, Диана. Където е била майка ти, преди да умре, там е и сега. При Бог.

Диана сведе очи.

Госпожа Джонсън посегна и хвана ръката ѝ.

— Нека да те оставя да прекараш известно време сама с нея, скъпа. Но помни, в нашия дом винаги има място за теб.

Диана я прегърна.

— Благодаря, госпожо Джонсън. Ще ви посетя веднага, когато мога. Приятен път.

Когато госпожа Джонсън бе достатъчно далеч, че да не я чуе, Диана седна в основата на гроба. Тя сложи ръце на гърдите си и се помоли безмълвно. Макар да не вярваше, че думите ще стигнат до майка ѝ, Диана заговори:

— Мамо, чу ли какво каза току-що госпожа Джонсън? Каза, че приличам на теб повече от всяко друго момиче. Тя е толкова мил човек. Но предполагам, че има някои неща, които не знае... Снощи прегледах писмата на Мери, но след това пак ги оставих. Въпреки че може би вече е късно, смятах да изпълня онова, което ти обещах. Но не можах, мамо! Не ме питай защо, просто не можах. Чудя се обаче за едно нещо. Какво ли си мислела, когато си чела писмата на Мери. И двете мислим едно и също, нали? Че Мери е психически болна. Знам, ти ми каза, че е уникална, но го направи, за да не се откажа да я търся, нали?

Аз наистина искам да знам какво имаше предвид под думата „уникална“. Доколкото ми е известно, тази дума означава „единствен и неповторим“. Значи, че в целия свят няма друг като нея. Но ти не го използва в този смисъл, нали, мамо? Ти не смяташе, че Мери заслужава повече да бъде твоя дъщеря, отколкото аз, нали, мамо?

Това, така или иначе, не може да бъде истина. Мери е луда. Тя не е нормална. Ти не си ли прочела третото ѝ писмо? Как чувала дишането на розата, вятъра, който духал в стаята ѝ, светлината, осветяваща всичко наоколо... А какво ще кажеш за разговора с розата? Ако това не са симптоми на психоза, какво са тогава? Те не са нищо друго, освен халюцинации. Повярвай ми, мамо, учила съм психология.

Във всеки случай, нещата, които Мери казва в първото си писмо, нещата, които твърди, че е осъзнала като дете, сами по себе си са достатъчни, за да разбере човек, че не е нормална. Може ли едно дете на тази възраст да има подобно възприятие за живота?

А какво ще кажеш за съня, който описва във второто си писмо? Да предположим, че в този сън ти наистина си ѝ казала да отиде в някаква градина, да се срещне с някакъв човек и да говори с някаква

роза. И много години по-късно, тя отива и прави точно онова, което ти си й казала. Намира човека, за когото си говорила, и което е по-важното, научава се да разговаря с розите. Може ли това да бъде реално?

Както и да е, не се тревожи за Мери, мамо. Може би животът е по-лесен, когато човек не е съвсем наред с главата. Не се тревожи и за мен. Вероятно страдам, защото все още съм нормална, защото не съм убедена, че съм те загубила и не мога да престана да мисля, че ти вече не съществуващ... Но въпреки всичко, аз не съм луда, мамо. Няма да се опитам да избягам от истината и няма да си създавам фантазии, нито измислен свят само за себе си. Защото съм голямо момиче и винаги ще бъда!

Диана се изправи на крака.

— И един ден — добави — ще се преборя с цялата тази болка и ще успея да бъда твоя дъщеря.

След като се върна от гробищата, Диана прекара по-голямата част от деня в сън. Въпреки че имаше да върши много неща — плащания до банката, подготовка за церемонията по дипломирането, още интервюта за работа и така нататък, тя просто остави всичко за някой друг ден.

Нямаше желание да върши нищо, но пък бездействието само засилваше празнотата вътре в нея. Накрая реши да излезе на разходка покрай брега и да подиша свеж въздух.

Паркът беше още по-пренаселен отколкото предишния ден, но тя си намери едно уединено кътче, където можеше да седи и да наблюдава децата, които хвърляха хляб на чайките. След кратка разходка седна отново. Този път се наслаждаваше на бавното потъване на слънцето в океана.

На път към дома си пак избра пряката пътека. Искаше да мине отново покрай просяка с надеждата, че може да й даде ключ към онова, което се опита да й каже предния път.

Когато наближи мястото, където обикновено седеше, видя, че той оглежда околните по същия начин, както и вчера. Спря пред него и го загледа настойчиво в очите. За нейна изненада той въобще не я забеляза. Вместо това въртеше главата си насам-натам и наблюдаваше другите минаващи, сякаш момичето, което стоеше пред него, не бе същото, с което бе говорил предния ден.

— Здравей, няма ли да ми предскажеш бъдещето днес?

Просякът изглежда нямаше никаква представа за какво говори тя.

— Аз познавам вас?

— Не ме ли помниш? Това съм аз.

— Аз знае, че сте вие. Но коя сте вие?

Напълно сигурна, че я прави на глупачка, Диана се завъртя на токетата си и се отдалечи бързо.

Няколко крачки по-нататък забеляза художника, зает с рисуването си. Той носеше същата стара фланелка и избелели сини

джинси. Не можеше да се каже, че в картината, върху която работеше, имаше някаква разлика с останалите, освен по-буйната бяла пяна от разбиващата се вълна.

— Днес изглеждате по-добре — рече художникът.

„Ама че учтив начин да започнеш разговор!“, помисли си Диана. Но все пак не можеше да не се замисли колко ли зле е изглеждала предния ден.

— Няма ли да погледнете картината?

— Доколкото мога да видя, не се е променила много.

— Нима по-голямата ярост на вълната не се брои за промяна?

— О, разбира се, че се брои — отвърна Диана. — Вчера картината изглеждаше съвсем различно, сега сякаш гледам друга. Уау, наистина съм удивена! Само няколко мазки на четката в повече и сте успели да създадете буря, която разкрива онова, което е вътре във вълната. Направо съм впечатлена!

— Също като вашата?

— Моля? Не ви разбрах.

— Бурята във вас разкрива онова, което е вътре, също изключително добре.

Жегната от забележката му, раменете на Диана увиснаха.

— Съжалявам, не исках да бъда груба.

— Всичко е наред. Какво точно виждате в картината?

— Ами... Виждам, че не сте нарисували чайката, която лети във всички останали ваши картини.

— Трябва да призная, че сте много наблюдателна.

— Да, така казват хората — съгласи се Диана.

Въпреки недодялания си външен вид и грубия начин на изразяване, художникът, изглежда, имаше добро образование.

— Студент ли сте? — попита го тя.

— Не.

— Значи сте завършили следването си?

— Учех икономика, но напуснах.

Диана го изгледа продължително, преди да попита:

— Но защо?

— Преди да е станало прекалено късно, осъзнах, че никога няма да се науча да рисувам, ако продължа да слушам професорите по икономика.

— Не можехте ли едновременно да рисувате и да учите?

— Не беше, защото няхах време. Проблемът бе, че всяка нова картина, която завършвах, ме караше да чувствам, че предишната е била по-добра.

— По-добра в какъв смисъл?

— Като всеки художник, аз изобразявам върху платното онова, което е вътре в мен. Но с всеки изминал ден виждах, че цветовете ми увяхват. Избеляват. Трябваше да се откажа от следването в името на моите цветове, щом толкова искате да знаете.

Очите на Диана изразяваха одобрение, когато му подаде ръката си.

— Аз съм Диана.

Художникът само я раздруса.

Той го направи отново! Ама че нахал! Държеше се така, сякаш бе напълно безразличен към нея. Нито ѝ каза името си, нито прояви някаква любезност, например да каже, че се радва да се запознае с нея. Беше безсмислено да продължава и без това прекалено дълго проточилия се разговор с някого, който не си правеше труда дори да ѝ каже името си. Като се извини, че има среща, Диана промърмори едно „довиждане“ и си тръгна.

На път към къщи обаче мисълта ѝ бе заета с онова, което ѝ каза художникът: за цветовете, които избелявали. Точно както той бе загубил своите цветове, така и тя чувстваше как започва да губи цветовете на майка си.

Когато момичето изчезна от погледите им, просякът помахна с ръка на художника. Предишния ден той бе дошъл при него и го бе попитал за красивото момиче, чието бъдеще беше предсказал.

Просякът се бе ухилил.

— Чакай малко, синко. Онуй, дет става между мен и моите клиенти, не остава тук, то отлита. Ти трябва сам да попиташ малката госпожичка каквото искаш да знаеш. Тя скоро ще се върне пак. Утре ще дойде... Но кат те гледам, се чудя как може да молиш един стар и глупав бухал като мен за помощ. Ти си млад и изглеждаш толкуз добре, колкот мен. За какво аз да омайвам младата госпожичка?

Художникът леко се обърка, но бе направил опит да се защити.

— Видях ви, че си говорите и гледате към мен, така че естествено бе да се зачудя защо.

— О, не ме карай да се смея, синко. Тез очи, големи кат чинии, я виждат как иде по пътеката оттам. Твоите големи очи я фиксират, а не моите, нъл тъй? Няма никаква нужда от предсказване на бъдещето. Ти искаш да се срещнеш с таз малка госпожичка в минутата, в която я зърна. Лъжа ли е туй, а? Ако е лъжа, нека чайката ти да се изсере върху бедната ми стара глава!

Тъй като не знаеше какво да каже, художникът бе измърморил някакво извинение и си бе тръгнал, осъзнал, че няма да е лесно да изкопчи информация от стария просяк.

Преди няколко минути обаче, когато старият просяк му бе махнал с доброжелателна усмивка, през главата му мина една мисъл: може би сега просякът бе решил да му каже нещо за Диана. Затова реши да опита късмета си отново, като го посети и тази вечер.

Художникът внимателно постави бутилката плодов сок, която бе извадил от хладилника в джипа си, в центъра на сламената рогозка. Предишната вечер просякът го бе предупредил да не идва с празни ръце. Също така му каза да изчака, докато паркът се поизпразни от посетители, за да не прогони потенциалните му клиенти.

— Ще приемеш ли сега един гост, който...

— Мойто място винаги е отворено за всеки, който не иска да знае прекалено много.

— Добре, добре. Няма да задавам много въпроси. Но бих искал да разбера ти откъде знаеше, че днес тя отново ще излезе на разходка? Твоето пророчество ли използва? Между другото, да ти кажа, преди да започнем — нямам четири долара.

— Аз не вярвам, че няма таквоз нещо кат предсказване на бъдещето — отвърна просякът. — Хората искат да чуят своето бъдеще, така че им го казвам. К'во друго да направя? Да река: „Не питайте мен. Живейте и сами ще го откриете“? Туй ли да им река?

— Значи смяташ, че всъщност не можеш да предсказваш бъдещето?

— Извинявай, млади момко, но аз съм човек с чест. Уважавам работата си. Бъдеще — туй е просто името на играта. Пепелта, чашата, водата, те са само за оправдание. Човек трябва да прави някакво представление за хората, нещо кат онуй, дет гледат в киното. Да речем, че сичко, което кажа, се изпълни. Да, ама те няма да повярват, не и без малко фокуси. Както казах, предсказване на бъдещето е просто дума. Онуй, дет правя, е да чета по лица. Аз чета лица, ясно ли е, всичко е написано на тях.

— Какво искаш да кажеш?

— Да речем, че наблюдавах малката госпожичка, докато ти говори с нея. И знайш к'во видях? Видях, че госпоicyтата хареса твоите картини. Фокус-мокус и на ти теб предсказание — тя скоро ще се върне. За теб туй е предсказание.

— Нали не ми казваш, че разходката ѝ беше извинение, за да ме види?

Просякът сви рамене.

— К'во мога да знам аз за мислите на малката госпожичка! Да не съм откачалка! Аз не знам причини, знам просто резултат. Но я да оставам туй сега. Ти ми кажи нещо за себе си. Тъй де, малката госпожичка е красива и сичко, но ти ми кажи кой си и кой не си. Отде идеш, де отиваш!? Лицето ти издава, че си скиталец.

— Да, има нещо такова. Идвам от Сан Диего, работих там, рисувах на брега. Картината, която виждаш тук, е първата от моя летен проект. Според плана ми трябваше да я завърша вчера и сега да бъда на трийсет мили оттук, на втората спирка от проекта ми, но... както и да е, знаеш останалото.

— Картината не иска да бъде завършена, след като ти видя малката госпожичка, а? О, Боже, преследването винаги е най-хубавата част. Когато гониш или те гонят, когато хванеш или те хванат, нещата се скапват, а? Добре, синко, много добре. Нека картината да повиси още малко време тук.

Просякът изпразни върху рогозката купичката с монети — печалбата му за деня. Напълни я с плодов сок и я сложи пред младия мъж. Самият той отпи голяма глътка направо от шишето.

— Този твой Сан Диего? Там става ли за просене?

— Нямам представа. И въобще не е „мой“. Аз съм от Ню Йорк. Преди да напусна, учих в колеж в Бостън. Сетне се преместих в Сан Диего, за да живея при един приятел.

— Какво казват твоите хора за напускането на колежа? Чул съм, че колежаните печелят добри пари, а?

— Семейството ми никога не е имало големи финансови очаквания от мен. Те се справят доста добре. Но очаквах повече. Мислех, че мога да стана добър банкер или нещо подобно. И понеже напуснах „Харвард“, вдигнаха голям шум и врява. Но нямаше друг начин, аз просто трябваше да рисувам.

— „Харвард“, значи? Божке, Божке! Чувал съм за него! Казал си туй на малката госпожичка, ай на бас!

— Не съм.

Просякът загледа втренчено и с недоверие младия мъж.

— Синко, има три възможности. А) ти си глупак; Б) не искаш да очароваш малката госпожичка; С) значи си глупак. Избери си сам.

Художникът се усмихна.

— Какво искаш, синко? — продължи просякът. — Искаш тя да те вземе за неудачник? Един овчар, който пасе стадо картини, които не продава? Кажи й кой си. Как ще те опознае, ако не й покажеш?

— Не знам, не съм сигурен дали искам да ме види по различен начин, само защото съм учил в „Харвард“. Не искам да бъда наказан като бъда обичан заради някого, който не съм.

— К'во? Кой обича к'во и наказва кого?

— Ако тя ме хареса, защото съм бил в „Харвард“, тогава по-добре въобще да не ме харесва. Аз не съм моето образование. Или работата ми, или мозъкът ми... И не съм сбор от всички тези неща.

— Значи знайш кой си, тъй ли, синко?

— Ами, аз съм просто... Аз просто съм този, който съм.

— Синко, ти дойде да ме слушаш. Не виждаш ли колко умна е тя, с тези сенки, които гони из главата си? Думата „Харвард“ ще бъде като музика в ушите й. Просто й кажи „Харвард“, може би ще имаш късмет.

Художникът поклати глава.

— Не, прекалено е рисковано... Винаги ще има някого по-добър от мен. Но няма никого като мен. Нали знаеш, пръстовите отпечатьци на всеки човек са различни. Харесва ми да мисля, че имаме и подобни душевни отпечатьци. Отпечатьци, които прикриваме, като обличаме модерни ръкавици...

— О, Божке! Бедничкият, сега пък говори за ръкавици!

— Извинявай — рече, усмихвайки се, художникът.

— И тъй, ти какво очакваш от малката госпожичка?

— Не знам. Смяташ ли, че ще дойде и утре?

— Съжалявам, синко. Да ти кажа бъдещето, туй струва четири долара. Не може да го правя безплатно за онез, които не знаят какво искат.

— Предполагам, че си прав — след кратко мълчание художникът добави: — Добре, мисля, че трябва да тръгвам.

— Твоя воля, синко. Следващия път, кат дойдеш, донеси бира. Голяма бутилка безалкохолна бира, запомни.

След като прибра картините си в джипа, художникът се разходи под звездите. Пълната луна се отразяваше във водата, пътеката ѝ ставаше все по-широка, докато се протягаше към хоризонта. Той закова очите си в гледката, като се чудеше как може да е омагьосан толкова силно от едно момиче, в чието лице не виждаше светлината, която търсеше.

В края на един дълъг, безцелен ден Диана се загледа в снимката на майка си.

— Мамо, да предположим, че промених мнението си и ще тръгна да търся Мери. Каква ли ще е разликата? Наистина ли мислиш, че можем да намерим Мери чрез едно име — името на една жена, която преди много години вероятно я е научила да говори с розите?

Сърцето в гърдите ѝ натежа.

— Нека само за минута предположим, че ще измина хиляди мили до страната, където се намира дворецът, и ще намеря къщата на онази жена близо до този дворец. Знаем ли въобще дали тя е жива? Ако е, дали ще си спомня чуждестранното момиче, което е посетило хотела ѝ преди толкова много години? Добре, ако наистина е научила Мери да говори с розите, сигурна съм, че ще я помни. Но ние не смятаме, че подобно нещо е възможно, нали, мамо?

И дори ако си я спомня, каква полза от това? Как бихме узнали къде е Мери сега?

Ако наистина отида и я попитам най-учтиво: „Извинете ме, мадам, не знам дали си спомняте, но преди много години тук, у вас е отседнала една туристка. Името ѝ е Мери. Спомняте ли си я? Тя беше малкото момиче, което вие научихте да говори с розите... Сега, моля ви, кажете къде мога да я намеря?“

Мислиш ли, че ще ме чуе и ще отговори на въпроса ми? Най-вероятно първо ще ми се усмихне, а когато започна да задавам същия въпрос на персонала и дори на гостите ѝ, учтиво ще ме помоли да напусна. Когато ѝ кажа, че няма да мръдна дори един сантиметър, докато не науча къде е Мери, тъй като едва ли ще ме изхвърли със сила, ще се обади в консулството. Но аз няма да се предам. Ще държа хората от консулството часове наред, като не спирам да ги разпитвам: „Къде е Мери? Къде е Мери? Къде е Мери?“ И тогава какво? Предполагам ще решат, че съм си загубила ума и ще ме изпратят у дома с първия полет, с придружителна бележка, че съм луда. На

летището ще ме чакат мъже с бели престилки, които ще ме хванат за ръцете и ще ме ескортират до най-близката психиатрична клиника.

Е, това наистина са добри новини, мамо. Защото там е единственото място, където мога да намеря Мери.

Сякаш всички високи момичета с кестенява коса в Сан Франциско се бяха събрали в парка и сякаш всички се бяха наговорили да приличат на Диана. Но когато приближаха по-наблизо, художникът за пореден път биваше разочарован. През последните две вечери бе очаквал Диана, но тя не се появи.

Той се укори, че не се придържа към програмата си заради едно момиче, за което знаеше, че не е за него. Но просто не можеше да се принуди да напусне парка.

От доста време, след като загуби вярата си — резултат от натрупания опит в любовните връзки и последвалите от това грешки, художникът не се бе обвързвал с никаква любов. До днес той бе стигнал до убеждението, че всяка нова връзка без изключение означава нова раздяла, така че бе решил да потърси убежище в свободния от сътресения свят на самотниците.

Преди време гледаше на всяка раздяла като на прелюдия към нова връзка и не смяташе, че е загубил нещо. Но скоро стигна до убеждението, че руините, остатъците и разбитите чирепчета от всяка предишна връзка се пренасят и в следващата.

Също така осъзна, че когато една връзка се провали и приключи, повечето хора смятат, че са единствените, които са били наранени. Всички бяха твърдо убедени, че те са обичали партньора си по забележителен начин, докато той не им е отговорил, както подобава.

Такъв беше случаят с последната му приятелка, с която се раздели преди три години. Седмици наред се бе опитвал да проумее това несъответствие. Как беше възможно и двете страни да вярват, че са единствените, които са били обидени? Че само техните чувства са били накърнени? Един ден, докато гледаше как летят две чайки, той откри отговора, който търсеше.

Този ден художникът бе поставил триножника си на скалите, близо до мястото, където живееше. Както си бе погълнат от рисуването, една чайка привлече вниманието му, като излетя от близката скала и се спусна шеметно с нисък полет към водата. Тя

моментално бе последвана от друга, която стоеше на противоположната скала. Втората чайка се спусна към морската вода на същото място. Точно когато бяха на един дъх разстояние от нея, с риск да се сблъскат, двете предприеха серия маневри, които ги изведоха обратно високо в небето. Сякаш прегръщайки се с крилете си, те се издигнаха едновременно и се зареяха във висините над нивото на скалите под тях.

Докато наблюдаваше полета на двете чайки, художникът си помисли, че колкото и да е привързан към някого, човек първо трябва да бъде необвързан.

Повечето хора обаче пристъпваха в новите си връзки с бремето на старите. Дали носеха от миналото чувството за недоверие, чувството, че са били неразбрани или някаква защитна стена, всичко това им пречеше да изживеят свободно новите си отношения. Може би бяха прави да мислят, че са били обидени и неразбрани в предишната връзка, но онова, което пропускаха да видят бе, че не техният партньор, ги е наранил, а миналото, което не бяха в състояние да оставят зад себе си.

Тези две чайки, които идваха от две различни скали, бяха способни да оставят своето „минало“, да напуснат старото си място и да се спуснат към повърхността на морето — към точка нула, откъдето да започнат — една заради друга, освободили се от своята идентичност. Само така можеха да се издигнат към небесата заедно, преплетени една в друга.

Навикът на художника да рисува чайки започна от този ден. Но неговата чайка се бе изморила от соловото си летене и копнееше за мига, когато ще може да се спусне към морето. Вероятно тук не бе онова пристанище, бряг или залив, към който да се устреми и да го направи, но кой знае защо не можеше да си тръгне, за да продължи да се рее в небето.

Когато стана съвсем тъмно, той разбра, че и тази нощ Диана няма да дойде на брега.

Сънищата не ѝ позволиха дори половин час следобедна дрямка. Тя се опита да освободи съзнанието си от отделните, накъсани картини за един дворец и за една розова градина. Това беше невъзможно. Щом не молеше да се отърве от тях, поне да можеше да ги проумее. Да разбере смисъла им. Но и това също изглеждаше невъзможно.

Диана стана и облече спортния си екип и обу маратонките. Може би една кратка разходка из парка или разговор с художника щяха да ѝ помогнат.

Старият просяк, който седеше на рогозката с излъчване, по-скоро кралско, отколкото на просяк, моментално започна да брои монетите си, когато я видя да се приближава. Сякаш се опитваше да ѝ подсказе, че няма намерение да я забележи. Диана не се обиди. Тя така или иначе не очакваше повече обяснения от него.

Художникът бе на обичайното си място, отново погълнат напълно от картината си.

— Хей, как са цветовете днес? — попита го Диана.

— Добре. А твоите?

— Добре, господин Безименни.

— Джон или Матиас^[1] — по твой избор.

— Две имена ли имаш?

— Нещо като раздвоение на личността, ако така ти харесва повече.

— Ти какво имаш предвид?

— Матиас иска да остане в този свят и да го разбере. Докато Джон иска да отлети надалеч.

— Да отлети къде?

— Не знам, отвъд този свят, може би.

— О, разбирам... Матиас... Тук това име е необичайно.

— Хората така казват — рече художникът, точно както Диана бе отговорила последния път, когато се срещнаха.

Тя се усмихна и се обърна да разгледа картината. Тъй като в нея нямаше никаква чайка, можете да предположи, че не е завършена.

Въпреки че я гледа известно време, не измисли нищо, което да каже.

Мълчанието и опасността да си тръгне направиха Матиас неспокоен. Той се разтревожи. За да я опознае по-добре, не само че трябваше да промени програмата си, но дни наред трябваше да остане в един евтин хотел, от онези, в които от душа тече само студена вода, тоалетната е запушена, а леглото е цялото на буци и тясно като гроб.

— Е — рече, — както можеш да видиш, днес нямам вдъхновение. Мислех да отида да изпия едно кафе отсреща, за да сменя мястото и обстановката. Имаш ли нещо против да дойдеш с мен?

Диана се поколеба, преди да отговори уж равнодушно.

— Да, добре. Мисля, че мога. Нуждая се от почивка, за да си поема дъх.

Матиас остави внимателно четката в цепката на триножника.

— Да вървим.

Едва когато приближиха кафенето, той видя, че това бе едно модно и вероятно твърде по-скъпо място, отколкото бе преценил първоначално.

[1] Имената имат библейска препратка — Йоан и Матей. — Б.пр.

Влязоха в помещение с маси, покрити с кожа, факли, светещи със специални светлинни ефекти, и покрити с мед пожарогасители в ъглите. Място от онези, където посетителите умираха от желание да платят десет долара за чашка кафе, докато седят на неудобните столчета от ковано желязо и слушат брътвежите, които се носеха наоколо като жуженето на пчели. Матиас не беше си представял, че би влязъл в подобно място, дори ако останеше в Сан Франциско още сто години. Но, за нещастие, наоколо нямаше друго кафене.

Тъкмо седнаха на една маса до прозорците, когато се появи сервитьорът.

— Какво ще обичате, сър?

Поръчаха си френско кафе с ванилия и еспreso и когато го отпратиха, той се огледа.

— Ама че място за вдъхновение, а!

— О, вдъхновението... да, разбира се — отвърна Диана. — Аз самата рисувах по едно време. Но трябва да призная, че вдъхновението така и не ме посети. Предполагам, че това е разликата между истинския художник и онзи, който просто иска да рисува.

— Не мисля, че вдъхновението е нещо съществено.

— Нима?

— За мен вдъхновението се появява, когато една картина трябва да бъде завършена, а не в процеса на рисуването ѝ. Някои платна ми отнемат само няколко дни; други не мога да свърша даже когато съм работил върху тях няколко години. А в моите картини дори няма разлика.

— О, да! Точно мислех да те питам защо винаги рисуваш морето? Никога ли не рисуваш нещо друго?

— Не, напоследък не. Преди години преживях бурни времена и оттогава просто рисувам морето.

— Може ли да попитам каква буря си преживял?

— Беше странно. Всичко започна с края на една връзка. Единия ден имах чувството, че ще прогоня с бейзболна бухалка всеки, който се

приблужи до мен, а на другия не можех да живея без хора. Накрая реших да излея всичките си „вълни“ от чувства върху платното като морски пейзажи, надявайки се, че те ще ми помогнат да разбере себе си.

— А чайките?

— Дълга история. Съмнявам се, че ще искаш да я чуеш.

— Опитай.

— Трябва ли наистина да ти я разкажа?

Притиснат от настоящия ѝ поглед, той започна да разказва за деня, в който бе наблюдавал полета на двете чайки. Не навлезе в детайли, но Диана успя да проумее значението на самотната чайка в картините му.

Когато остави внимателно кафетата им на масата, сервитьорът попита това ли ще бъде цялата поръчка. Те кимнаха с глави, той се поклони и се отдалечи.

— Ти продължаваш да рисуваш морето. Твоята буря все още ли не е стигнала до края си?

— Напротив, стигна, но междувременно осъзнах нещо. Осъзнах, че ми харесва да рисувам различни неща.

Диана го погледна объркано. Само преди няколко минути ѝ бе казал, че рисува само морски пейзажи, а сега казваше, че обича да рисува различни неща.

— Когато отида на някое ново място, на някакъв нов бряг, разбирам, че онова, което мислех, че се променя най-малко, всъщност се променя най-много — морето.

— Като теб? — попита Диана, спомнила си връзката, която Матиас направи между себе си и морето.

— Всъщност като всеки човек. Всички ние си мислим, че виждаме един и същи човек, когато всяка сутрин се гледаме в огледалото. Нашите приятели мислят, че виждат един и същи човек, когато се срещнем след няколко месеца.

— Наистина, дори ако забележат някаква промяна, това обикновено са неща като теглото или прическата...

— Точно така. Никога не се досещат, че човекът пред тях може да е станал друг. Мисля, че един човек може да се промени дори само за няколко дни.

Диана сведе поглед, като се замисли колко много я бе променило случилото се напоследък. Матиас внимателно докосна ръката ѝ.

— Извинявай, нещо лошо ли казах?

— Не, не. Това, което каза, ми напомни за нещо. Това е всичко.

Подпирайки се на лактите, той се приближи към нея.

— Искаш ли да говорим за това?

— Да... Може би по-нататък.

Сервитьорът се появи отново, за да попита дали желаят още нещо. Диана се обърна към Матиас.

— Какво искаш? Аз мисля да си поръчам шоколадов сладкиш.

— Да, моля. И аз ще си взема от тях.

— Съжалявам — отвърна сервитьорът. — Току-що сервирах шоколадови сладкиши на друг клиент, така че знам, че са останали само два. А те са за една порция. Какво ще кажете да ги разделя и да добавя по един ванилов, за да оформя поръчката?

Двамата се съгласиха, макар и неохотно.

Сладкишите все още не идваха. Но те бяха така дълбоко потънали в разговор, че не забелязваха това. Матиас искаше да напомни на сервитьора за поръчката, за да не загубят сладкишите си, които можеше да бъдат дадени на друг клиент. Тогава той се появи с две чинии.

Диана отхапа парче от ваниловия сладкиш и го попита:

— Какви са целите ти? По отношение на рисуването, имам предвид.

— Имам само една цел и тя е да рисувам.

— Мислех, че целите са нещо, свързано с бъдещето. Не е ли така?

— Да — отвърна той. — Има едно изречение, което харесвам: „С времето бъдещето, от което сме така хипнотизирани, се оказва просто недокоснато минало.“ — той се зачуди какъв ще бъде коментарът й, докато отхапваше от шоколадовия сладкиш. След минута мълчание тя отговори:

— Предполагам, че онова, което искаш да кажеш, е: Един ден от бъдещето се превръща в минало по отношение на деня, който следва. А следващият ден ще настъпи със сигурност, защото времето лети напред... Така че всеки ден, който смятаме за бъдеще, в действителност не е нищо друго, освен отложено, закъсняло минало. Минало, което не е било докоснато от времето... Правилно ли съм разбрала?

— Никога не съм срещал някого, който да ме е разбрал по-правилно.

— Но всичко това изглежда прекалено философско. И аз не мисля, че може да има някаква практическа стойност във всекидневния живот.

— Хей — отвърна той, усмихвайки се. — Просто се опитах да отговоря на въпроса ти.

— О, извинявай.

— Всъщност, онова, което искам да кажа, е, че обичам да постигам целите си в единственото време, което съществува реално, а именно настоящето. Ето защо избрах рисуването като моя единствена цел.

— Но сигурно имаш някакви дългосрочни планове?

— Да, имам един план. Планирам да извървя пътя до малкото градче, където живеех, близо до Сан Диего, като рисувам картини по брега. В края на лятото ще направя изложба на някое от местата, където съм рисувал.

Значи Матиас не бе от Сан Франциско... Всъщност, тя вече бе предположила това. Все пак начинът, по който произнесе „малкото градче, в което живеех, близо до Сан Диего“, просто ей така, сякаш казваше нещо, което не бе от особена важност, събуди у нея познато чувство. Чувството за самота.

— И... — той прекъсна мисълта й — дори съм намислил име за изложбата си. „Променящите се морета на Калифорния“.

— Звучи добре.

— Но наистина не знам дали ще бъда в състояние да довърша този свой проект. Има още много неща, които не знам... Ако го завърша, дали ще имам достатъчно пари за изложбата? Ако имам, дали ще бъда в състояние да намеря подходящо място за нея? Ако намеря, ще успея ли да получа разрешение от съответните власти? И ако получа, ще бъда ли в състояние да привлеча вниманието на публиката? А ако го привлеча, ще прояви ли някой интерес към моите картини? Ако проявят, дали това ще ме задоволи? Дори ако всичко, което съм планирал, протече добре, ще бъда ли щастлив? Ако съм щастлив, колко дълго ще продължи моето щастие? Дори ако продължи дълго, ще мога ли да преодолеея страха, че някой ден ще го изгубя? И така цял списък от неща, които не мога да знам. Списък, който продължава и продължава...

— И продължава — съгласи се Диана.

— Ето защо рисуването е моята единствена цел.

— Добре. Да речем, че изложбата се състои. Къде смяташ да я направиш?

— Все още не знам. Ще реша, когато установя, че съм нарисувал най-хубавата си картина.

Те изядоха първия си сладкиш. В чинията на Диана остана шоколадовият, а в тази на Матиас — ваниловият. Разликата в избора, как да изядат сладкишите си привлече вниманието ѝ. Тя бе оставила последен този, който обичаше най-много, докато той бе изял първо своя любим.

„Сега е мой ред“, помисли си Диана, посочвайки чинията си.

— Виж, този сладкиш също показва, че бъдещето ме хипнотизира повече от теб. Дори когато бях малка, винаги запазвах за накрая храната, която обичах най-много. А след това, когато започвах да я ям, и повечето случаи установявах, че съм постъпила прекалено глупаво. Опасявам се, че това се случи и днес.

— Била си глупава, че си го изяла? Срамота! Мисля, че твоят шоколадов сладкиш е останал в миналото като „недокоснат“.

Двамата се усмихнаха, гледаха се дълго, докато всеки почувства необходимостта да обърне погледа си встрани.

Диана погледна часовника си.

— О, вече наистина закъснявам.

Матиас поиска сметката.

— Диана, знам, че си заета, но ако има нещо, за което желаеш да говорим, тук съм, за да те изслушам.

Очите ѝ се замъглиха за миг. Сетне, когато възвърна самообладанието си, тя му разказа накратко какво бе преживяла през последните няколко месеца.

Той я слушаше с пълно внимание. Когато свърши, изглежда, не знаеше как да реагира. Всичко, което успя да каже, бе:

— Ужасно съжалявам.

— Онова, което ме разстройва най-много е мисълта, че майка ми вече не съществува — продължи Диана. — То дори е по-лошо, отколкото ако съм била изоставена от нея. Ще ми се тя все още да живее някъде другаде, дори и никога повече да не я видя или да чуя гласа ѝ.

Матиас забеляза сълзите в очите ѝ.

— Диана — рече нежно той. — Аз никога няма да разбера страданието ти. Никой няма да може, така че каквото и да кажа, няма да означава нищо... Знам, че не е същото, но след като умря баба ми, бях напълно съсипан. Просто не знаех как да приема факта. След това

случайно прочетох една малка приказка в една книжка. Тя наистина ме трогна.

Спомнила си приказките, които майка ѝ обикновено ѝ четеше, Диана едва успя да преглътне сълзите си.

— Бих искала да я чуя, моля те.

— Добре — отвърна Матиас.

— Имало в океана една вълна, която безгрижно се търкаляла и наслаждавала на топлината на слънцето и ласките на вятъра. Тя се усмихвала на всичко, което я заобикаляло, докато пътувала по своя дълъг път към брега. Тогава неочаквано забелязала, че вълните пред нея, една подир друга, се блъскат в огромните скали пред тях и се разбиват на пръски. „О, Боже! — извикала вълната. — Краят ми ще бъде същият като техния! Скоро и аз ще се разбия и ще изчезна.“ Точно тогава друга вълна, минаваща покрай нея, видяла паниката ѝ и я попитала: „Какво става, скъпа? Защо си толкова тъжна? Виж колко е хубаво времето, наслаждавай се на топлината на слънцето, почувствай свежестта на вятъра...“ Първата вълна отговорила: „Как, нима не виждаш? Погледни как тези вълни пред нас се разбиват жестоко в скалите. Виж ужасния начин, по който загиват и изчезват завинаги. И ние скоро ще се превърнем в нищо, също като тях.“ „О, но ти не разбираш — отвърнала другата вълна. — Ти не си просто една вълна. Ти си част от океана.“

Историята и състраданието, които прочете в очите на Матиас, даде на Диана трошица утешение. В този момент тя неочаквано осъзна, че иска да протегне ръката си и да докосне неговата. Но успя да се възпре и просто кимна с благодарност.

Сервитьорът се появи със сметката, пъхната в черупката на мида. Когато Диана посегна да я извади, той я спря.

— Моля те, аз те поканих.

Докато вървеше заедно с него към парка, тя неочаквано си спомни думите на просяка.

„Това момиче, което е същото като теб... един ден ще срещне този художник“ — беше рекъл той. За миг се поколеба дали да каже това на Матиас, за да го предупреди да не сбърка Мери с нея, ако

пътищата им се пресекат. Но не искаше да въвлича и просяка в тази история, затова реши да си мълчи.

Когато приближиха до статива му, тя протегна ръка.

— Прекарах страхотно тази вечер, Матиас. Или Джон. Благодаря.

— Не, аз ти благодаря.

За секунда ѝ се прииска да го попита кога ще напусне Сан Франциско. Също така ѝ се щеше да му каже, че може да я намери в хотела малко по-надолу по улицата и дори да го покани, като му предложи стая в него. Но само каза „довиждане“ и си отиде.

Когато слезе от ателието, минаваше полунощ. Хвърли се нехайно на леглото, без да помисли за синята боя, с която цялата бе омазана. Както и очакваше, чаршафите станаха целите на „сини петна“. Но това бе справедлива цена за рисуване на море, помисли си Диана.

Не темата на рисунката ѝ бе виновна за бъркотията и мръсотията, а по-скоро новият начин, който опита. Започна с това, че отхвърли всички правила, които някога бе учила в уроците по рисуване. Изстиска цяла туба синя боя върху дланите си и под акомпанимента на прекрасните мистични мелодии на Лорина Маккенит^[1], започна да маже с двете си ръце кръгове по платното.

Диана се чувстваше задължена на Матиас за това, че я предизвика и подтикна да рисува след толкова дълго време. Приказката, която ѝ разказа, я накара да се почувства много по-добре. Тя не искаше да загуби това усещане, дори копнееше да го подсили, като направи нещо, което щеше да достави удоволствие на майка ѝ. Затова взе зеления плик, който лежеше до нощната ѝ лампа, и прочете още веднъж второто писмо на Мери.

„ВТОРО ПИСМО: «ПЪТЯТ В ГРАДИНАТА»

22 февруари

Скъпа моя мамо,

През годините на моето детство, въпреки Другите, успях да запазя желанието си да те намеря. Но с времето чувствах как силата ми намалява от нестихващите им, безконечни опити да ме превърнат в една от тях.

Тогава една нощ сънувах сън. Седях в малка дървена лодка, която се носеше по вълните на океана. Бях облечена с бяла нощница и носех оранжева шапка. Хоризонтът бе

чист, но лодката нямаше нито гребла, нито платно, за да ме заведе някъде. Докато седях и чаках безпомощно, ти заговори с мен иззад сивите облаци.

— Мери, върни се при мен.

— Къде си ти, мамо?

— Не си ме загубила. Аз винаги съм с теб.

— Защо не мога да те видя?

— Защото не си с мен.

— Как мога да бъда с теб?

— Виж ме в себе си.

— Не мога да го направя.

— Тогава ме виж в моите подаръци.

Небесата се разтвориха и се чу оглушителен трясък. Една ръка от светлина се протегна надолу и взе шапката ми, като я замени с венец от бели рози. Тази ръка беше твоята ръка, мамо. А венецът бе най-красивият подарък, който бях получавала.

Известно време гледах отражението му във водата и се възхищавах на красотата му. След това се разрази страшна буря. Докато лодката се блъскаше във водата и си проправяше път сред огромните като кули вълни, аз се свих на кълбо на дъното ѝ и започнах да викам и плача: «Помогни ми, мамо!»

Малко по-късно вятърът утихна, заваля дъжд и морето се укроти.

Когато отново погледнах отражението си във водата, видях, че венецът вече не бе на главата ми. В този момент почувствах, че сякаш всичко, което съм имала, ме е напуснало и е отплувало далеч от мен. Бях като суха река, като безкрил орел, като роза без аромат... Но все пак, все още бях река, орел, роза... Трябваше да потърся венеца си веднага. Търсих на дъното на лодката. Търсих го в далечината, по повърхността на морето и в небето... Но не го намерих.

Тогава извиках към теб.

— Мамо, искам обратно венеца си!

— Тогава наведи главата си, Мери.

След като направих каквото ми каза, видях в отражението си, че венецът се бе плъзнал назад по главата ми. Тогава ти заговори отново. Но този път гласът ти не идеше от небето, а сякаш излизаше от венеца.

— Мери, детето ми, не търси зад себе си онова, което вече имаш.

Точно тогава от средата на океана изплува дворецът. Близо до него имаше градина, стените ѝ бяха обрасли с рози, а зад тях се носеше песента на славеи.

Ти отново заговори.

— Ако искаш да чуеш моя глас, тръгни и върви по пътеката в градината. Дръж ръката на градинаря и слушай розите.

— О, мамо, той е толкова далеч. Между нас има цял океан, а аз не зная да плувам!

— Не се страхувай, просто върви направо. Ако оставиш товара си, водата ще те задържи.

— Но аз нямам товар!

— Да вярваш, че водата няма да те издържи, е много тежък товар. Така че го остави и тръгвай.

— Къде ще ме отведе този път?

— При мен.

— Значи наистина мога да се събера с теб в този свят?

— Да, в този свят.

Не мога да прогоня този сън от съзнанието си и живея в очакване да се превърне в истина. Три години по-късно, когато пътувах с моя приятелка и семейството ѝ, видях една розова градина, скрита зад стената на хотела, в който бяхме отседнали. Недалеч се виждаше двореца Топкапъ, който изглеждаше досущ като двореца, който бях видяла в съня си. Веднага щом зърнах градината и двореца, почувствах, че това е мястото, което ти искаше да посетиш. Не бях сгрешила.

Зейнеб ханъм — жената, която притежаваше хотела, беше изключителна личност. Тя не бе като Другите. Тя бе Някой-който-знае. Тя беше човекът, когото бях очаквала от

толкова дълго време, човекът, който щеше да ми помогне да чуя гласа ти. Зейнеб ханъм ми позволи да остана в къщата още много дни, като ме заведе на вълшебни разходки в розовата градина и преди много време ме научи от какво се нуждая, за да чуя розите в бъдеще. Семената, които тя пося в главата ми, ми позволиха да чуя една роза, която години по-късно ми заговори в моя собствен дом.

Надявам се, че в следващото си писмо ще ти разкажа за тази трета фаза от моето пътуване към теб.

С цялата ми обич...

Мери“

Диана четеше това писмо не за пръв път. Но сега се почувства различно. Мислеше си за това как близначката ѝ бе посветила живота си на целта да намери майка си, за силата на чувствата, които изпитваше към нея, никога неизчезващия и ненамаляващ копнеж, твърдото намерение да я открие...

Добре, може би Мери наистина си фантазираше прекалено много, може би писмата ѝ казваха нещата, които искаше да преживее, вместо онези, които действително бе преживяла. Може би беше луда или най-обикновена любителка на измислиците. Но едно беше сигурно, Мери обичаше майка си... По-важното бе, че беше успяла да запази майка си жива в сърцето си през всички изминали години, нещо, което Диана откри, че е невъзможно да направи.

И точно когато бе помислила, че ще срещне майка си, Мери я бе изгубила завинаги. Може би дори не знаеше това. Или понеже бе научила, че е умряла, решила да отнеме сама живота си, за да може да бъде с нея колкото е възможно по-скоро и бързо.

В съня майка ѝ казваше, че ще се срещнат в този свят. Но въображаемият свят, който Мери си бе създавала, се бе сгромолясал, тъй като това обещание се бе превърнало в лъжа. Мери никога нямаше да може да види майка си отново в този свят.

— Също както и аз — прошепна Диана.

[1] Канадска певица от ирландски произход, родена 1957 година, композира и изпълнява музика в стил Ню ейдж, келтски мелодии, или

мелодии от Средния Изток. — Б.пр. [↑](#)

Матиас бе приключил с рисуването в полунощ. Но когато изгря зората все още беше в парка, борейки се с въпроса, на който не бе успял да отговори през нощта: Дали не трябваше да промени името на изложбата си на „Моретата на Сан Франциско“?

Морето покрай този бряг също постоянно се менеше, така че можеше да наеме малко бунгало за през лятото и да нарисува всичките си картини в парка. Това със сигурност щеше да бъде интересно. Но той бе преживял доста трудни времена, докато се бе осъзнал. Само заради едно лято, изпълнено с вдъхновение, не искаше да започва връзка, за която не знаеше как ще завърши.

Отиде до джипа и взе две бутилки кока-кола от хладилника — действие, което не остана незабелязано от просяка, който все още не бе заел позата, която използваше по време на работа.

— Ти си глупак! — извика просякът. — Довлечи веднага задника си тук!

Просякът взе едната бутилка, която художникът му подаде.

— Кока-кола ли е сичко, което имаш? Толкоз рано сутринта? Казах ти голяма бутилка безалкохолна бира.

— Ти също така каза, че можеш да четеш по лицата, нали?

— Ако съм казал, значи е тъй. Но не е безплатно, синко. Да уточним туй.

— Написал съм списък от пет качества. Нарекъл съм го „Момичето, което търся“. Знаеш ли, тя отговаря от точка втора до точка пета. А си мислех, че мразя да правя сметки и изчисления.

— Какво общо има твоя списък с мен, синко? Какво искаш от мен? Изплюй камъчето!

— Мислех, че може да ми кажеш нещо за първата точка от списъка ми, която е по-важна от всички останали, взети заедно.

— И к'ва е таз точка?

— Трябва да има светлина, изписана на лицето й.

— Божке, Божке! К'ва ще да е таз светлина?

— Светлина, която никога преди не съм виждал на лицето на някого, но която ще позная веднага щом я зърна. За нещастие, тя не я притежава.

— Таз светлина за добро ли е, сине?

— Тя е знак, който ще ми каже, че съм намерил моята сродна душа.

— Твойта сродна душа? Не говори толкоз тайнствено, синко. Загадките не са за мен.

Матиас посочи към морето.

— Всеки ден хиляди хора го гледат. Винаги е едно и също. Повечето от тях виждат море, но някои може би виждат нещо различно. Чудя се дали някой съзира горяща пустиня там? Или планина?

— О, Божке! Не ми причинявай туй, сине. Недей.

— Ако някой ден кажа, че докато гледам морето, виждам пустиня или че то ми прилича на пустиня, ще ми повярва ли някой?

— О, не, ей на, пак го направи. Не го прави, синко. Дай на стария човек покой и ми кажи за к'во говориш.

— Онова, за което говоря, е, че моята сродна душа е някой, който ще ми вярва, дори когато целият свят смята, че лъжа. Нещо повече, тя ще бъде единствената, която ще ми посочи пясъчните дюни, които съм пропуснал да видя, или пещерите, които не съм забелязал.

— Хей, спри се! Стоп, почивка! — извика просякът, правейки знак за таймаут. — Синко, отсега нататък ще трябва да плащаш за онуй, което казваш на стареца. Всяка дума, която изричаш, без моето одобрение, ще ти струва един долар!

Матиас се усмихна.

— Ще ти кажа само едно нещо, синко. Съжалявам, но четенето по лица няма нищо общо със светлината, която очакваш да видиш върху лицето на твойта малка госпожичка. Ти си въобразяваш, че е лесно да намериш светлината в лицето на някой човек? През целия си дълъг живот съм я видял само веднъж. Върху лицето на брат ми Джо. Лицето на брат ми бе мястото, където видях тази светлина. Наистина беше ярка и светла. Годината бе 1962. Кадилак. Нов модел. Металик. Истинска черна перла! Аз работех по вратата, докато Джо... амчи той държеше очите си отворени на четири. Изглеждаше аха-аха, че сме свършили работата. Тогаз чух някакви стъпки, затуй се обърнах към

брат си. И очите ми бяха заслепени. Да! Благодарение на петстотинватовото фенерче на щатския полицаи! Лицето на Джо беше цялото осветено. Ярка, ама ярка светлина. Грешният проклет Джо, той беше осветен, туй е сичко.

Матиас започна да се смее.

— Синко, да се върнем на думата. Оставаш ли, или си отиваш?

— Ти какво мислиш, че правя тук по това време на деня? Отворен съм за всякакви предложения. Но едно нещо знам със сигурност. Ако си отида, ще бъде за добро. Ще бъде по-добре и за двама ни да не продължавам. Вече така или иначе стигнах далеч. Знаех го от самото начало, но не можех да направя нищо. Говорих с нея, поканих я на кафе, разказах ѝ за себе си и се опитах да я разбера. Най-лошото от всичко е, че се опитах да я впечатля. Нищо от тези неща не биваше да се случва. А сега, мисля да си тръгна, без да кажа довиждане дори. Ти ми кажи, какво би трябвало да направя?

— Върви си, синко.

— Да си тръгна от теб или от града?

— Не ме питай онуй, дето вече го знаеш. Аз казвам остани, ти казваш върви. Аз казвам: наслаждавай се, опознай малката госпожичка, върви при нея, бъди щастлив. Но ти, ти искаш да си ходиш. Ти идваш при мен, щот не можеш да се накараш да кажеш остани. Преди да седнеш, гледах лицето ти. Ти вече си бе отишъл. Тъй чета лицата, синко. Две бутилки кола прави четири кинта, тъй че беше мой гост. Аз съм почтен и честен човек, не забравяй туй. И уважавам моята работа.

Матиас помълча за миг, после протегна ръка към просяка.

— Ще ми липсват нашите разговори, приятелю.

„Човек може да се промени само за няколко дни“, беше й казал Матиас.

Беше ли вярно това? Например за един ден? Може ли един чувствителен човек, след като е преживял хубав ден, на следващия да стане и да си тръгне, без да каже дори „довиждане“?

„Страхувам се, че той е могъл“, рече си Диана, когато не го видя през последните шест вечери.

Току-що се бе върнала от вечерната си разходка. Прегледа номерата в телефонния си бележник, като се чудеше как е възможно да познава толкова много хора. Сред всички тях вероятно можеше да избере едно от момичетата, да го покани на кафе и не след дълго да докара разговора до съществената тема. След това щеше да чуе от приятелката си няколко сценария, хвърлящи светлина върху логичните причини, поради които художникът си бе взел шапката и си бе тръгнал. Не след дълго щеше да бъде убедена, че причината бе не понеже той не е бил впечатлен, омаян, очарован от нея. Така самочувствието й щеше да остане ненакърнено.

„Не мисля, че Мери би постъпила по този начин“, мислеше си Диана.

Тя захвърли бележника на масата. Не защото се сравняваше или конкурираше с Мери. Просто повече не желаше да се обади на никого. Но набра един друг номер, номера на туристическата агенция в хотела.

— Здравейте, с какво мога да ви бъда полезна?

— Здравей, Сара, Диана се обажда. Бих искала да те помоля за една услуга. Ако не греша, дворецът Топкапъ е в Истанбул, нали? След като провериш дали е така, можеш ли да ми запазиш място за самолета в петък? Остави връщането с отворена дата.

— Правилно ли чух, госпожице Стюарт? Петък ли казахте?

— Да, точно така.

— А какво ще стане с церемонията по дипломирането ви в неделя? Отложена ли е?

- Не, но трябва веднага да замина.
- Надявам се, че всичко е наред, госпожице Стюарт?
- Не се притеснявай, Сара. Всичко е точно.

ВТОРА ЧАСТ

Когато пилотът обяви, че самолетът скоро ще кацне, писмото, което Диана прочете по време на полета няколко пъти, все още бе в ръката ѝ.

„ТРЕТО ПИСМО: «АНИХИЛАЦИЯ В РОЗАТА»

1 март

Скъпа моя мамичко,

Преди около една година, когато имах проблеми с храненето и пиенето, загубих всякакъв интерес към нещата, които преди това харесвах и обичах. Не напусках стаята си и прекарвах повечето време в компанията на моите рози, които започнаха да изпускат аромати, които никога преди не бях помирисвала.

Всяко ъгълче на стаята ми бе пълно с розите, които започнах да отглеждам, след като се върнах от розовата градина. Чувствах се като цветарка, която не може да продаде розите си.

Един ден се случи нещо странно: чух как розите дишат. Това продължи с дни. Понякога от тях се носеше свеж бриз, който минаваше през косата ми, сякаш за да измете всички следи от миналото в мозъка ми.

Една вечер бризът стана много силен, усили се още повече през нощта и замря чак когато пук на зората. Неочаквано стаята се изпълни с ослепителна светлина. Навсякъде беше блестящо светло, но все още можех да виждам. Цареше оглушителна тишина.

Тишината бе нарушена, когато розовата роза в горната част на леглото ми проговори. Но гласът сякаш не идеше от нея, а от мен. Вътре от мен самата!

Той ставаше все по-силен и по-силен, докато стигна до такова кресчендо, че вече нито чувах, нито усещах мириса на нещо друго. Всичко, което можех да виждам, всичко, което можех да помириша, всичко, което можех да докосна, беше гласът на моята роза.

Уплаших се от себе си. Не, това не можеше да бъде възможно! Как можех да се страхувам от себе си? Аз дори не бях там. Там беше само розата. Гласът на розата.

Двете говорехме с един и същи глас:

— Успокой се, Мери.

— Не вярвам! Не вярвам, че чувам моята роза!

— Не, Мери, точно защото вярваш, можеш да ме чуеш.

— Но това не е нормално! Това е изключително!

— За онези, които са изключителни, изключителното е напълно нормално.

— Не мисля, че заслужавам подобна чест.

— Точно затова си я заслужила.

— Добре, щом мога да чуя теб, мога ли да чуя също и мама?

— Майка ти говори чрез всичко. Но помни, само след като чуеш Сократ, ще осъзнаеш това и ще чуеш гласа ѝ.

— Къде мога да намеря Сократ?

— Ти не можеш да го намериш. Той ще те намери.

— Кога?

— Скоро.

Това бяха първите и последните думи, които чух да произнася розовата роза. От този ден чакам Сократ да се появи точно както лисицата чакаше Малкия Принц да дойде и да я опитоми. Въпреки че адресът ти е пред мен, мамо, знам, че няма да чуя гласа ти, преди да срещна Сократ.

Но съм сигурна, че той ще ме намери. Сигурна съм, защото розата каза така. Кой знае, може би ще видя Сократ в Сан Франциско?

Надявам се да ти изпратя последното си писмо, когато отида там.

С цялата ми любов...

Мери“

Диана чака почти час на летището за багажа си и загуби мястото си в опашката за такси три пъти, тъй като хората постоянно я избутваха встрани. Трябваше да изтърпи задушаващия дим от пафкащия една след друга цигари шофьор. Беше смаяна от трафика, който вървеше толкова бавно, че дори пешеходците можеха да ги надминат. Не успя да убеди уличните търговци на площад „Султанахмед“, че няма нужда от килим. И сега, което бе най-лошото от всичко, след като надникна във всички хотели в търсенето на несъществуваща зад тях градина, не успя да сдържи сълзите си, когато някакъв мъж я приближи и попита:

— Здравейте, прекрасна госпожо. Не желаете ли един красив екскурзовод да ви обслужи?

Ако бе успяла да намери хотела на Зейнеб ханъм, тези неща не биха ѝ се случили.

Тя откри едно усамотено ъгълче в „Света София“ и плака, вторачила се в стените, докато дойде време да я затворят. Стените, макар че бяха напукани и се рушаха, изглежда бяха в постоянна и благородна битка срещу времето, за да поддържат духовната памет на милиони хора. Може би си струваше да се упорства за подобна кауза. Но струваше ли си да се самоубива, за да открие Мери?

Когато охраната за трети път предупреди: „Музеят затваря!“, тя напусна „Света София“ и тръгна да броди безцелно по посока на двореца Топкапъ. Стигна до историческия фонтан пред главния му вход и седна на земята. Тук поне нямаше опасност да затворят вратите.

Докато се чудеше дали ще успее да си намери място в следващия полет за Сан Франциско, дочу над себе си глас.

— Тежък ден ли имаште?

Като вдигна глава, видя една добре облечена чужденка на средна възраст, която я оглеждаше полулюбопитно, полуснизходително, сякаш никога не бе виждала никого да седи на улицата.

— Хич не ме питайте — отвърна уморено Диана. — Няма къде да отседна. Остава ми единствено да бродя по улиците.

— Да, туристическият сезон вече започна. Ние също имахме трудности, докато си намерим стая.

Жената посочи надолу към тясната уличка, която се виеше покрай стените на двореца.

— Всъщност — продължи тя, — очите ни останаха в един пансион ей там, но той беше пълен. Така че трябваше да отседнем в „Четири сезона“.

— О — възкликна Диана и скочи. — Смятам да хвърля един поглед на този пансион. На вас комфортът в „Четири сезона“ много ще ви хареса.

Насреща ѝ стояха две големи дървени къщи. Едната, боядисана с цвят на шампанско, беше по-голяма и доколкото можеше да се прецени по външния ѝ вид, по-съвременна. Тя имаше вход към градина. Другата бе боядисана в пастелно зелено. Тъй като входът ѝ бе на самата улица, не можеше да се види дали отзад има градина, или не. Диана нямаше търпение да влезе в едната от тях, но тъй като нямаше никаква представа за Зейнеб ханъм, не можеше да реши коя от къщите беше нейната. Ако и двете не бяха нейни.

Тя реши да опита първо в по-голямата. Докато вървеше към входа ѝ, разгледа градината. Въпреки че имаше голямо разнообразие от цветя — жълти, розови, сини, яркочервени, оранжеви — не видя и една-едничка роза. Връщайки се по същия път, влезе във втората къща през тясната врата.

Служителят на рецепцията говореше по телефона. След като изчака цели седемнайсет минути да свърши разговора си, Диана се предаде и спря един от минаващите сервитьори. Произнасяйки всяка сричка съвсем отчетливо, тя попита:

— Зейнеб ханъм тук ли е?

— Излезе преди половин час, мадам. Но каза, че ще се върне след час.

Тя се поколеба за миг.

— О... Чудесно... Когато дойде, ще бъдете ли така любезен да ѝ кажете, че един човек иска да говори с нея?

— Разбира се, мадам. Ако желаете, можете да изчакате в чайната.

„Не очаквах, че ще стане толкова лесно“, мислеше си Диана. Сякаш съдбата, която досега бе против нея, неочаквано бе решила да ѝ подаде ръка.

Чайната се състоеше от четири отделни зали, беше добре осветена и обзаведена в автентичен турски стил. С изключение на сервитьора, който стоеше на входа, облечен с украсено със златни ширити сако, вътре нямаше никого.

Килими в ярки тухленочервени, жълти като горчица и сини като нощно небе цветове, украсяваха тъмния дървен под. Стените бяха окичени с картини, изобразяващи различни сцени и места от стария Истанбул: лодки край Златния рог, джамии с техните минарета, които сякаш се надпреварваха едно с друго да достигнат небето, церемонии на шеметно въртящи се дервиши, дървени къщи, лениво проснали се покрай бреговете на Босфора...

Не след дълго време звукът от приближаващи стъпки изтръгна Диана от съзерцанието на картините.

В чайната влезе жена с деликатни, фини черти и големи сини очи; косата ѝ — посивяла на места, беше свита на спретнат кок на тила. Физиката ѝ беше перфектна за възрастта. Дългата бяла, ленена рокля, с която бе облечена, я открояваше от другите хора.

Когато очите им се срещнаха, по-възрастната жена вече бе отворила ръцете си за прегръдка и тичаше към Диана.

— Господи, не мога да повярвам на очите си! Мери, това си ти! О, каква прекрасна млада дама си станала!

Зейнеб ханъм я прегърна така, че Диана за миг си спомни прегръдката на майка си. Всеки път, когато тя я прегръщаше, чувстваше, че майка ѝ няма да бъде тази, която ще се отдръпне първа.

— О, чакай да те погледна — развълнувано рече Зейнеб ханъм, като взе лицето на Диана в ръцете си.

— Съжалявам, но аз не съм Мери — спря я Диана и се отдръпна. — Казвам се Диана.

Зейнеб ханъм се усмихна.

— Мери, как бих могла да те забравя?

— Не, наистина не съм Мери. Аз съм нейната близначка.

Жената я изгледа със съмнение.

— Мери, скъпа, но ти нямаш близначка!

— Моля ви, трябва да ми повярвате. Дойдох тук, за да ви попитам за Мери.

— Какво искаш да кажеш? Нали ти самата ми се обади оня ден и каза, че ще пристигнеш тази седмица?

— Какво? Мери ви се е обадила? Казала е, че ще дойде тук? Къде е сега?

Зейнеб ханъм поведе Диана към един стол и се опита да я успокои. Като седна срещу нея, тя попита:

— Значи си сигурна, че не си Мери?

— Имате думата ми. Но моля ви, кажете ми, къде е Мери! Кога ще пристигне?

— Не че не ти вярвам скъпа, но...

— Моля ви, кажете, кога ще пристигне Мери!

— Тя не каза точно в кой ден, но със сигурност ще бъде тук в следващите три или четири дни. Нямам представа къде е сега. Минаха години, откакто не съм я виждала. А ти? Ти виждала ли си я наскоро?

— Това е дълга история, но ако желаете да я изслушате, тук съм, за да ви я разкажа.

— Разбира се, че искам да я чуя. Но първо ми кажи какво искаш за пиене. Гладна ли си? Можеш да си поръчаш каквото пожелаеш. Аз ще пия зелен чай с мента. Препоръчвам ти го.

— Добре, едно еспreso ще ми дойде добре.

— Имаме еспreso, но може би ще искаш да опиташ турско кафе?

— Защо не.

След като взе поръчката, сервитьорът излезе от стаята.

Когато той се върна със сребърна табла за чай, Диана довършваше разказа си за онова, което се бе случило.

— Съжалявам, скъпа — рече Зейнеб ханъм, слагайки ръка върху ръцете ѝ. — Но не се тревожи за Мери. Тя не е човек, който ще се нарани. Обаче ти ме притесняваш. Сигурно си преживяла трудни моменти.

— Опитвам се да се стегна. Но, за да го направя, трябва да намеря Мери. Нуждая се от помощта ви. Ако се обади отново, моля, не ѝ казвайте за мен, докато не пристигне тук, става ли? Също така, ако можете да откриете телефонния ѝ номер или къде е, ще се радвам да знам.

— Ако телефонира, разбира се, че ще направя всичко, което мога. Толкова се радвам, че ще се срещнете. Тя е изключително и необикновено момиче. Жалко и тъжно е, че не сте се познавали толкова много години.

Зейнеб ханъм вдигна сребърния чайник и напълни кристалната чаша пред себе си. Тя се интересува дали Диана харесва кафето, преди да попита:

— Какво казва Мери за мен в писмата си?

Като чу този въпрос, Диана неочаквано се почувства странно. Заради вълнението, предизвикано от новината, че Мери скоро ще дойде тук, въпросът за това какъв човек беше Зейнеб ханъм напълно се изпари от главата ѝ. Та нали тя бе човекът, който бе научил Мери да говори с розите?

Хвърли внимателно предпазлив поглед към нея. С усмихнатите си очи, със спокойното и благо изражение на лицето, мекотата на маниерите и безупречния английски, тя изглеждаше не само разумна, но и приличаше на портрет на някоя аристократична дама. Най-вероятно щеше да се усмихне със симпатия и разбиране, когато научеше какво бе написала Мери в писмата си за нея и щеше да я успокои, като ѝ обясни защо близкостта ѝ е казала тези неща.

— Знам, че ще прозвучи смешно — въздъхна Диана, — но в едно от писмата си Мери пише, че вие сте я научили да говори с розите.

Противно на очакванията ѝ, жената не изглеждаше ни най-малко изненадана.

Диана очакваше да чуе, че „чуването на розите“ не бе нищо повече от игра, която някога са играли двете с Мери. Или че нещата, за които Мери говореше в писмата си, бяха просто плод на въображението ѝ. Това беше обяснението, което Диана искаше да чуе, защото щеше да се почувства много неудобно да седи с човек, който не отрича, че може да научи хората да чуват розите.

— Значи това е написала Мери — рече накрая Зейнеб ханъм. — Това е невероятно, нали?

Диана не знаеше какво да отговори на този въпрос. На върха на езика ѝ бе да каже: „Да, направо не е за вярване.“, но в последния момент промени намерението си и реши, че е по-добре да се съгласи с възрастната жена.

— Нима светът също не е невероятен? Да вземем за пример земята. Изглежда стабилна под краката ни, а всъщност се движи по-бързо и от най-бързия самолет.

Зейнеб ханъм не продума. Разбрала, че няма да чуе нито дума, Диана попита:

— Нима наистина научихте Мери да чува розите?

Жената отпи от чая си.

— Диана, бъди моя гостенка, докато пристигне Мери. Тук приемаме също и хора, които не могат да чуят розите. Аз съм сигурна, че персоналът ще бъде особено поласкан да обслужва близначката на Мери.

Диана се зачуди дали Зейнеб ханъм не се опитва да скрие Мери. Или може би пред нея стоеше човек, който обичаше да се прави на тайнствен и интересен. Или пък зад поведението на Зейнеб ханъм се криеше напълно различна причина?

— Благодаря, но не мога да приема. Докато пристигне Мери обаче с удоволствие ще остана, ако имате стая, за която мога да платя.

— Съжалявам, Диана, всичко е заето. Единственият начин да ти помогна, е, ако се съгласиш да бъдеш моя лична гостенка.

Зейнеб ханъм повика с пръст сервитьора и му каза нещо на турски, преди да се обърне отново към Диана.

— Скъпа моя, изглеждаш уморена. Ако искаш, някой ще те заведе в стаята ти. Ако има нещо, което желаеш, просто се обади на рецепцията. Във всеки случай ще се видим отново, когато Мери пристигне тук.

Въпреки че бе изключително любезна, Диана можеше да почувства, че гостоприемната ѝ домакиня е разочарована, че пред нея не стои Мери. За миг си помисли да си тръгне с думите: „Благодаря много, но не искам нито стаята, нито гостоприемството ви за сметка на Мери.“

Вместо това кимна в знак на съгласие и прие предложението на Зейнеб ханъм.

След една нощ на спокоен сън без сънища, Диана слезе долу рано-рано за закуска. Когато влезе в залата, видя Зейнеб ханъм да седи сама на една маса, близо до вратата.

Тя си пое дълбоко дъх, за да събере сили за онова, което трябваше да направи.

Нямаше да го стори, защото вярваше във фантазиите на Мери, или защото искаше да достави удоволствие на Зейнеб ханъм. Единствената ѝ цел бе да разбере по-добре как Мери беше станала такава, каквата е.

— Извинете ме. Надявам се, че не ви безпокоя.

— Не, скъпа, но тъкмо се каня да излизам.

Диана си пое още веднъж дълбоко дъх и с решителен глас продължи:

— Искам да ме научите на онова, на което сте научили Мери.

Зейнеб ханъм я загледа мълчаливо. Този поглед сякаш проникна чак до съзнанието ѝ, прочете мислите и разкри чувствата ѝ, преди да я остави отново сама със себе си.

— Няма ли да седнеш, Диана?

— Това значи ли, че сте съгласна?

— Съгласна с какво?

„Реагира така, сякаш не е разбрала“, помисли си Диана. Може би иска да изглежда още по-тайнствена. Диана трябваше да я победи в собствената ѝ игра.

— Искам да ме научите да чувам розите, както сте научили Мери.

— Защо искаш това от мен?

— Ами, трябва да е невероятно преживяване, щом е повлияло толкова силно на сестра ми.

Благото изражение върху лицето на Зейнеб ханъм, което винаги изглеждаше сякаш всеки момент ще се разтопи в усмивка, изчезна.

— И ти мислиш, че това си заслужава цената, която ще ти поискам в отговор?

— А какво ще поискате?

— Да се самоубиеш!

Диана не бе сигурна добре ли чу. Беше ли това шега, или просто следващото парченце от пъзела? Затова не каза нищо, само се разсмя. Очакваше Зейнеб ханъм също да се засмее, но тя не го направи.

— И от Мери ли поискахте същото?

— Не беше необходимо. Мери не притежава „аз“, което се съмнява, че розите могат да говорят. Колкото до теб, Диана, ти имаш ли такова „аз“? Вярваш ли, че можеш да чуеш розите, или се съмняваш?

— За Бога! Когато Мери е дошла при вас, тя е била дете. Когато аз бях на тази възраст, вярвах в неща, които бяха далеч по-невероятни от това да говориш с рози.

— Например?

— Например, например... Вярвах, че ще мога да преплувам целия свят например. Вярвах, че бих могла да летя и да говоря с ангелите... Майка ми често казваше, че баща ми е при Бога. Така че си обещавах да преплувам целия свят, за да намеря къде живеят Бог и баща ми. Ако не намерех баща си някъде в морето, тогава щях да си сложа чифт крила, за да го потърся в небето. А ако не го намерех и там, щях да помоля ангелите да ме заведат при него. Защо? Защото бях дете! Знаете ли каква беше истината за моя баща; къде беше той, когато мечтаех да направя всичко това? — Диана спря да говори, готова да избухне в сълзи. — Но това няма значение, вече няма значение.

— И какво се случи, Диана?

— Какво искате да кажете? Как какво се случи?

— Кога се отказа да търсиш баща си или да мечтаеш, че отново ще го видиш? Кой те научи, че няма нито начин, нито възможност да го намериш?

Диана се изправи.

— Съжалявам, но това беше грешка. Моя грешка. Няма да ви досаждам повече.

— Точно както си и помислих — промълви Зейнеб ханъм. — Диана не желае да умре, така че никога няма да се научи да чува розите.

Диана ѝ обърна гръб и се отправи към вратата. Но все пак чу въпроса, прошепнат зад нея.

— Кой според теб оценява стойността на живота най-много?

Тя спря и изчака, без да обърне глава.

— Този, който е срещнал смъртта — отговори Зейнеб ханъм.

Диана се върна до масата.

— Моля, кажете ми какво искате от мен?

— Едно-единствено нещо: да убиеш в себе си онова „аз“, което не вярва, че можеш да чуеш розите. Тази смърт ще ти гарантира живот, в който ще можеш да ги чуваш. А аз те помолих да го направиш само, защото ти искаше да те науча.

— Добре, ще бъда откровена с вас. Ако това нещо, така нареченото „чуване на рози“, е онова, което си мисля; ако вие внушавате, че човек може да се научи да ги чува физически, трябва да призная — не вярвам, че е възможно. И всяко твърдение за обратното не събужда у мен ни най-слабо любопитство или интерес. Но ако въпреки това твърдите, че можете да ме научите, тогава, моля, направете го!

— Има известни условия.

— Какви?

— Много просто. Ще правиш онова, което ти казвам. Свободна си да се откажеш от уроците, но след като ги започнеш, ще правиш точно каквото ти казвам. Уроците ще се провеждат в определено време в градината зад хотела. Не бива да закъсняваш нито една секунда. По-добре да дойдеш по-рано, но не и да закъснееш. В градината думата на градинаря, тоест моята дума, за да бъде точна, е закон. Ще има всичко на всичко четири урока. През това време, което може да се разглежда като упражнение в изкуството да се чуват розите, ти е забранено да излизаш без придружител от хотела. Имам само още едно условие: чиста биография.

— Чиста биография ли?

— Естествено, ти имаш биография на момиче, което е родено в определено време, на определено място в определена социална среда. Ако беше родена в Сан Франциско няколко века по-късно или си отгледана от червените индианци няколко века по-рано, или си отрасла на някой южен остров в Тихия океан днес, твоят житейски опит щеше да бъде напълно различен. Може би — не, сигурно е — щеше да имаш

различно възприятие и разбиране за живота, най-вероятно коренно противоположно на онова, което имаш в момента.

Биографията е относително нещо. Но ние чуваме розите с една част от нас самите, която не е свързана с времето, мястото или социалното ни положение, както и със средата, в която живеем. Ето защо трябва да изтриеш всичко от твоята биография — образование, минал опит и най-вече връзки. Ако тези неща имаха някаква полза в градината, ботаниците щяха да бъдат първите, които щяха да чуват розите. Всичко, което си научила досега, тук ще ти бъде в тежест. При това много голяма тежест.

Диана неочаквано погледна Зейнеб ханъм, сякаш си спомни нещо.

— А водата няма да ме издържи с подобен товар, нали?

— Точно така. Откъде си го чула?

— Според Мери мама ѝ е казала почти същото в съня ѝ. След това Мери пише, че голяма част от онова, което е видяла в съня си, покъсно се е сбъднало.

— Това е съвсем естествено. Сънищата са маята на реалността.

Тъй като не желаше да говори повече за сънищата на Мери, Диана я прекъсна.

— Добре. Говорихме за условията... Да речем, че се съглася с всички тях. Какво ще получиш в замяна?

— Каквото е намерението ти да влезеш в градината, това и ще получиш. Не онова, което правиш в градината има значение, а защо го правиш. Ако намерението ти е да се научиш да говориш с розите, за да бъдеш различна от другите хора, страхувам се, че ще спечелиш само суета. Ако намерението ти е просто да чуеш розите, ще чуеш розите. Или като Мери, ако влезеш в градината, за да чуеш гласа на майка си чрез розите, ще чуеш нейния глас. Ако онова, което искаш, е да изпиташ някакво ново забавление, то също е възможно, но за твоя сметка.

Всичко бе като шега. Тази възрастна дама, която допреди малко изглеждаше блага и мека, изведнъж се бе превърнала в абсолютен и властен диктатор, който не прощаваше грешки, или в генерал, засипващ адютантите си със заповеди, сякаш предметът, който преподаваше толкова сериозно, не бе способността да се чуват птици и пчели!...

— Заинтригувана съм от нещо — каза Диана. — Независимо дали човек вярва, или не, идеята да се слушат розите звучи доста сетивно, чувствено. А от друга страна, условията, които изредихте и вашият подход, ами... не ме разбирайте погрешно, но те изглеждат сурови и силно ограничителни.

— Дъждовни облаци, дъжд, вода; всички тези неща също са сетивни. Но за да утолим жаждата си, накрая се нуждаем от най-обикновена чаша.

Диана помълча известно време, преди да заговори отново.

— Вие казахте само четири урока, така ли?

— Да, само четири.

— Добре, тогава. Съгласна съм.

Зейнеб ханъм се изправи на крака.

— Първият ни урок ще започне утре сутринта точно в 6 часа и 11 минути. Предметът е Математиката в чуването на рози. Не е необходимо да носиш със себе си книги и учебници по алгебра, геометрия или нещо от този сорт. Просто елате навреме при столчетата до входа на градината. Това е достатъчно.

Диана кимна в знак на съгласие.

— Да си сверим часовниците — рече Зейнеб ханъм. — О, почти щях да забравя. Ако успееш да чуеш една роза, докато завършим нашите уроци, те чака награда.

— Нима наистина мислите, че има шанс това да стане? Сигурно имате голяма вяра в мен.

— Колкото ти имаш вяра в себе си, толкова и аз имам вяра в теб.

— Каква е наградата?

— Една отлична сентенция, стигнала до нас през вековете.

— А какво ще стане, ако не успея? Ще има ли наказание за провал?

— Мълчанието на розите — отвърна Зейнеб ханъм. — Да не чуваш розите е достатъчно наказание за този, който се провали в чуването.

Диана седеше на един от столовете. Все още имаше пет минути до времето, което Зейнеб ханъм бе определила за урока им. Дървената ограда около градината бе по-висока от нея и това ѝ пречеше да надникне вътре. В контраст с високата ограда, вратата към градината бе съвсем ниска.

Очите ѝ бяха приковани в стрелката на часовника, сочеща минутите, мисълта ѝ бе заета със загадката какво ли означава „математика в чуването на розите“. Обаче колкото и далеч да стигаше въображението ѝ, нямаше никаква представа какво щеше да съдържа този чудноват и странен урок по математика.

В момента, в който стрелката докосна единайсетата минута, дочу гласа на Зейнеб ханъм:

— Това не е нещо, което можеш да проумееш със своя интелект.

Диана се усмихна, за да прикрие изненадата си. Въпреки начина, по който изглеждаше, тя все пак не вярваше, че Зейнеб ханъм може да чете мислите ѝ. Имаше разумно обяснение: за какво друго можеше да мисли човек, освен за предстоящия урок, докато седи в този ранен час, чака и брои минутите, за да бъде научен да чува розите?

— Ако е нещо, което моят интелект не може да проумее, тогава ми кажете за какво изобщо е предназначено чуването на розите?

— Някога пила ли си текила? — попита ни в клин, ни в ръкав Зейнеб ханъм.

— Да, защо?

— Защото аз не съм. Чудех се дали можеш да ми обясниш какъв е вкусът на текилата... Хайде да сключим сделка. Ако ти успееш да ми обясниш вкуса на текилата, аз ще ти обясня какво значи да чуваш розите.

— Много добре — съгласи се Диана. — Текилата... е... горчива... ами тя е като... много е силна... вкусът ѝ е... ами остър... Нещо като...

Зейнеб ханъм намръщи носа си.

— Оооо, мога да почувствам горчив и остър вкус в устата си. Радвам се, че никога не съм я опитвала.

— Добре, добре. Вие печелите.

— Така, сега да оставим вкуса на текилата или чуването на рози настрана и преди да влезем в градината, да вземем този урок по математика. Искаш ли?

— Моля, цялата съм в слух.

— Математиката в чуването на розите е урок, който със сигурност трябва да бъде научен от всеки, независимо дали вярва в изкуството да се чуват розите, или не. Просто защото уравнението, което ще научиш сега, е приложимо към всеки въпрос, който има безкраен брой възможни отговори, но на който не може да се отговори чрез някое от нашите пет сетива. Да речем, например въпрос като „Какво става след смъртта?“

Така. Преди да се опитаме да дадем отговор на подобни въпроси, трябва да имаме предвид следното уравнение: едно разделено на безкрайността. Ще се заемем с него след малко. Но първо ми кажи, можеш ли да чуеш песента, която розите пеят, докато ние си говорим?

— Знаете отлично, че не мога да чуя нищо.

— Коя песен пеят?

— Казах ви, не чувам нищо.

— Хайде, просто направи предположение. Може да уцелиш още от първия път.

Разбрала, че Зейнеб ханъм няма да я остави на мира, ако не отговори, Диана реши да стреля напосоки.

— Добре, добре. Пеят „Пурпурен дъжд“.^[1]

— Мислиш ли, че позна?

— Разбира се, че не.

— Давам ти още един шанс. Кажи друга песен.

— „Утрото пукна“^[2] на Кет Стивънс.

— Мислиш ли, че сега позна?

— Разбира се, не. Може ли да ви питам какво целите?

— Хайде сега да проверим знанията ти по статистика. Кажи ми какви са шансовете да познаеш песента от първия път?

— Приблизително никакви.

— Точно така. Разделянето на броя на изпетите песни на броя възможни отговори ни дава вероятността да стигнем до точната песен

посредством предположение. Броят на песните, които са изпети, е едно. Ако вземем предвид милионите песни, които са написани в целия свят, през хилядите години, на стотици езици, от милиони композитори, броят на възможностите може да стигне до трилиони. Ако прибавим към този брой песните, които все още не са написани, но които са известни на розите, тогава смело можем да кажем, че има безброй възможни отговори. В този случай възможността да попаднеш на точната песен е „едно делено на безкрайност“. И това е уравнението, което трябва да знаем, преди да започнем да учим как да чуваме розите. Така че, какво е едно делено на безкрайност?

— Нула, доколкото си спомням.

— Точно така, но ако беше обикновена нула, това щеше да означава, че няма никакъв шанс човек да знае коя песен пеят розите. Така че едно делено на безкрайност е равно на една специална нула.

— Специална нула ли? Това пък какво е?

— Сигурна съм, че твоите познания по математика са много по-големи от моите. Но аз все още искам да разгледам накратко математическата стойност на това уравнение с теб. Нека да вземем, което и да е уравнение — едно делено на нещо... С нарастване на числото, с което делим единицата, броят на нулите, предхождащи единицата в отговора, ще се увеличава. Ако разделим едно на безкрайност, в отговора ще има безкраен брой нули пред единицата. Така че отговорът ще се чете като нула, точка, нула, нула, нула и така до безкрайност. Но дори и да не можем да го проумеем, накрая винаги ще има една единица. Пак е нула наистина, но една специална нула, която завършва с единица, макар тя да е скрита в безкрайността.

Сега слушай внимателно, това е много важно. Докато уравнението ни казва, че вероятността да знаем точната песен чрез отгатване е нула, то същевременно загатва, че не е невъзможно да се стигне до точния отговор, защото накрая има единица.

Когато те попитах коя песен пеят розите, ти ми отговори по най-добрия начин: че не знаеш. Защо? Защото знаеше, че не можеш да знаеш. Беше в състояние да видиш, че посредством отгатване на бъдеще е безсмислено да се опитваш да отговориш на въпрос, който има безброй възможни отговори; въпрос, на който не може да се даде точен отговор чрез използване само на петте човешки сетива.

До истинската песен не може да се достигне посредством предположения на интелекта, а само чрез присъствие. Първо трябва да разберем, че чуваме розите не с ухото, а със сърцето си.

Всяко сърце притежава тази способност при раждането на човека. Но с времето сърцата стават глухи. Този, който иска да бъде свидетел, да присъства на песента на розите, първо трябва да върне способността си, която е загубил, докато се е учил да стане възрастен. А това е възможно единствено чрез поддържане на постоянен интерес към розите и грижи за тях.

Случва се да не можем да чуем розите при първото си посещение в градината. Но никога не бива да губим надежда. Първо и преди всичко, липсата на увереност, заедно с някои други негативни мисли и чувства, са нашият най-голям враг в градината.

Представи си една планина... От нейния връх гледката е прекрасна. Ти искаш да бъдеш там, но върхът изглежда толкова далеч, че губиш надежда да го изкачиш. Предаваш се като си казваш: „Никога няма да стигна дотам.“

Истината е, че стъпките на хората, които са стигнали до върха, не са по-големи от твоите стъпки, но те просто са тръгнали, поставяйки тези малки стъпки една пред друга. Не чудото прави невъзможното възможно, а упорството, постоянството. Ето как водата разрушава скалите; ето как хората от двайсет и първи век чуват песента на розите. Ако вярваме, че сме в състояние да ги чуем, тогава рано или късно ще ги чуем. Това е възможно, защото винаги в края на нулите има една единица. И ако следваме пътя на небитието до безкрайността, ние фактически ще стигнем тази единица.

— А какво става, ако розите въобще не искат да говорят? — попита Диана. — Или ако не пеят никакви песни? Позволете да ви обясня възможността за това. Ако броят на песните, които розите пеят, е нула, уравнението става нула делено на безкрайност и това е равно на нула. И в този случай вече не е една специална нула, а просто една дебела кръгла нула. Което означава, че няма песен и няма възможност тя да бъде чута.

— Вярно е — рече Зейнеб ханъм. — Има два пътя. Единият започва и свършва тук и сега, другият се простира до безкрайността. Отговаряйки на въпроса: „Мога ли да чуя розите?“, ние избираме един от тези два пътя. Този въпрос има само два отговора: да и не. Трети

отговор няма. За онези, които казват „да“, решението на уравнението е една специална нула. Докато за онези, които казват „не“, той е, както ти каза, просто една голяма, дебела кръгла нула. Ето защо няма възможност онези, които казват „не“, някога да чуят розите. Но това, така или иначе, не е нещо, което са си поставили за цел. За тях е достатъчно да чуват честотите на звука, достъпни за ухото.

— Кой решава кой отговор е правилен?

— Няма значение чия вяра е правилната, Диана. Онова, което е важно, е в какво вярваш ти самата. Запитай себе си; кажи си: „В какво вярвам аз?“ Лесно е. Ако твоят отговор е: „Не мога да чуя розите.“, тогава добре. Никой няма да те обвини за нищо. Тези, които не вярват, трябва да съществуват, за да ги има онези, които вярват. Денят съществува, защото има нощ, а нощта съществува, защото има ден. Вместо да питаш: „Кое е по-хубаво — нощта или денят?“ попитай себе си в кое от тях живееш. Запитай се: „Вярвам ли, че мога да чуя розите?“

Но трябва сама да си зададеш този въпрос. Защото, ако си сигурна, че отговорът е „не“, тогава дори няма нужда да влизаш в градината. Ще бъдеш пощадена от трудностите, разочарованията и провалите, които ще срещнеш там. Да започнем с това, че няма да има нужда да ме слушаш. Няма да има нужда да прекараш дни, месеци, а може би и години, чакайки пред една роза, докато се чудиш дали ще проговори, или не. Всичко ще бъде много по-лесно, много по-удобно. Например, вместо да ставаш рано, за да ходиш в градината, ще можеш да се излежаваш през целия ден в леглото си. Как мислиш, няма ли да ти е по-приятно?

Зейнеб ханъм помълча около секунда, преди да добави:

— Всъщност, всичко зависи от това дали вярваш, че можеш да чуеш розите, или не. Просто си представи, кое би било по-приятно за някого, който вярва, че розите може да бъдат чути: Да спи? Или да се събуди с надеждата, че ще ги чуе да пеят?

Така че, Диана, ти от кои си? Една от онези, които казват: „Да, мога да чуя розите“?

Зейнеб ханъм почака известно време отгоре, който така и не дойде.

— Знам. Отговорът, който даде, е причината да си тук.

— Но аз не отговорих!

— Чух отговора, който исках да чуя. Понякога тишината е по-убедителна дори от сто изречени обещания.

Диана пак не каза нищо.

— Обаче да вярваш, че розите пеят, не е достатъчно, за да знаеш песента, която пеят. Има само два пътя да узнаеш коя е истинската песен. Или да я чуеш сама, или да научиш от някого другиго, който може да чува. По-добре е да я чуеш сама. Розите имат божествен глас. Те ще те извадят от теб самата и ще те заведат в един друг свят, а после ще те върнат, цялата напоена с розов аромат. Този аромат не произлиза от тях, а от теб самата, отвътре. Накрая ще осъзнаеш какво означава да бъдеш отговорен за своята роза.

— Чакай, чакай един момент! — прекъсна я Диана. — Това е точно фразата, която Мери е използвала в прощалното писмо до баща ѝ. Тя пише, че напуска дома си, защото най-после е осъзнала, какво означава да бъдеш отговорен за една роза. Сигурно е мислела да дойде при теб, когато е писала това писмо. Ето защо е напуснала дома си.

— Не мисля така. Мери би трябвало да знае, че не е необходимо да напуска дома си дори заради розовата градина.

Диана за миг сякаш потъна в мислите си. Сетне каза:

— В писмата си Мери те описва като Някого-който-знае. Има едно нещо, което искам да науча. То е извън обсега на петте сетива, но няма нищо общо с розите...

— За майка ти се отнася, нали?

— Откъде знаеш?

— Мери искаше да разбере същото — обясни Зейнеб ханъм. — Направи така, както стори Мери. Докато беше тук, тя молеше Бог да ѝ прати вести от майка ѝ. Дори ако никой не знае, Бог знае какво се е случило с майка ти. Попитай Го и Той ще ти отговори. Помни, дори ти да не Го чуеш, Той те чува.

Очите на Диана бяха изпълнени с недоверие.

— Бог ни оставя без отговор. Особено когато някой, който искрено и от цялото си сърце очаква новини за майка си. Величието на Бог няма да позволи онези, които той е създал да останат неосведомени за себе си, или за самия Него. Някои хора вярват, че той е прекалено велик и прекалено високо издигнат, за да Го ангажират със своите животи и дребни страсти. Напротив, точно защото е толкова

извисен, Той е свързан и ангажиран дори и с най-незначителните ни дела.

Очите на Зейнеб ханъм светнаха.

— Той се интересува от нас, Диана. Приобщен е. При това в най-добрия смисъл и по най-добрия начин. Той проявява интерес и към Диана, и към Мери и към Зейнеб. Към всеки от нас, лично и индивидуално. Той винаги е с нас, но за да почувстваме това, ние също трябва да бъдем с Него. Мери чувстваше, че Бог винаги се грижи за нея, затова Го помоли за майка си.

— Аз също се моля. Молих Го, умолявах Го, но не получих отговор. Съжалявам, но мисля, че Бог ни оставя без отговори.

— Не, не е така. Но Той може да изпрати отговорите по неочаквани пътища и начини. Понякога чрез сънища, понякога чрез една роза или чрез една майка, или дори чрез един просяк.

— Просяк ли?

— Нещо лошо ли казах, скъпа?

Диана не знаеше какво да отговори. Искаше да вярва, че казаното от Зейнеб ханъм беше просто съвпадение. Опитва се да скрие удивлението си и ѝ даде знак да продължи.

— Точно като теб, Мери все още не е чула никакви новини от майка си. Но със сигурност ще чуе. Това няма да са новините, че е загубила майка си, а новините, че никога няма да я загуби.

— И как ще стане това? — попита недоверчиво Диана. Гласът ѝ трепереше.

— Щом Бог желае, всичко може да се случи. Тъй като желанието Му е било да изпрати новини на Мери за майка ѝ, преди шейсет и седем години един мъж и една жена се срещнали и се влюбили... Те се оженили и две години по-късно им се родила дъщеря. Въпреки че докторът се съмнявал, че преждевременно роденото бебе ще оживее, момиченцето оцеляло и пораснало... Много години по-късно, вече като зряла жена, при едно от своите пътувания до далечни страни, тя срещнала един стар градинар. Той ѝ казал, че може да я научи да чува розите. Тя му повярвала и през следващите двайсет години се посветила на изкуството да чува розите. През това време преживяла много трудности. Заради тази нейна „лудост“ съпругът ѝ я изоставил, била отхвърлена от всички около нея и напуснала града, в който живеела. Накрая дошла в Истанбул. Тук си купила къща с градина и

прекарвала цялото си време със своите рози. За кратко време семената, посети в сърцето ѝ от стария градинар, поникнали, избуяли и накрая тя вече била способна да чува розите.

Знаеш ли защо са се случили всички тези събития, Диана? Просто защото Бог искал Мери да чуе гласа на майка си чрез посредничеството на розите. Поради тази причина, е родена Зейнеб, създадена е една градина и една роза цъфти...

Въпреки че според Диана, Зейнеб ханъм говореше много убедително, тъй като онова, което каза, бе основано върху предположението, че Мери ще може да чуе гласа на майка си, думите ѝ не бяха достатъчни да я утешат.

— Много добре — продължи Зейнеб ханъм. — Това беше едновременно урок по математика и въведение. Да си вземем половин час почивка. Гласът ми преградна. Подишай малко въздух и ще се срещнем отново тук точно след трийсет и три минути.

— Добре, но първо един въпрос: Коя песен пееха розите?

— Не мога да ти кажа — отвърна Зейнеб ханъм. — Ако го направя, ти няма да се стремиш да ги чуеш сама.

[1] Популярна песен на Принс от 1984 от саундтрака към филма „Пурпурен дъжд“. — Б.пр. ↑

[2] Неизвестен християнски химн, станал популярен, когато певецът Кет Стивънс го включва в албума си от 1971 „Teasers and The Firecat“. Изпълнявана още от Нана Мускури, Кени Роджърс и др. — Б.пр. ↑

Когато се върнаха и седнаха отново на столовете, Зейнеб ханъм продължи.

— Диана, сега искам да отидеш до оня фонтан, да измиеш главата си и да се върнеш тук.

— Но аз мих косата си тази сутрин!

— Мога да видя, скъпа. Моля те, отиди и измий главата си.

Диана сви рамене, но отиде до фонтана. Водата беше леденостудена и макар че внимаваше, не успя да не изпръска дрехите си. Докато трепереше в ранния утринен хлад, с благодарност си помисли: „Добре, че не бе дошла тук през зимата.“ След като изстиска водата от косата си и я среса с пръсти, тя се върна на стола като послушна ученичка.

— Сега бих искала да отидеш до онзи фонтан там, да измиеш главата си и да се върнеш тук.

За миг си помисли, че случващото се е дежа вю. Не само заради отново повторените думи, а и заради изражението върху лицето на Зейнеб ханъм. Дори то беше същото. За миг Диана остана като залепнала за стола, без да каже нито дума. Понеже не бе в състояние да издържи втрепенения поглед на Зейнеб ханъм, тя покорно се върна при фонтана и отново изми главата си. Когато тръгна обратно, се страхуваше от възможността Зейнеб ханъм за трети път да я накара да извърши същото действие.

— Ето, чудесно. Сега, след като го направи, вече можем да започнем. О, да не забравя: ако този урок мине добре, в следващия имам изненада за теб.

— Каква изненада?

— Не казах ли, че е изненада?

— Разбирам... Между другото, позволено ли ми е да задавам въпроси в градината?

— Разбира се. Само трябва да ти кажа, че не е необходимо да разбираш причината, която стои зад всичко, което ще правим в градината, за да постигнем твоята цел. Ако не забравиш какво си

изпитала тук, рано или късно на всичките ти въпроси ще бъде отговорено.

Докато сме в градината, ти си едновременно и ученичка, и учител. Вече имаш всички отговори. Както казах по-рано, някога си имала способността да чуваш розите. Аз съм тук само за да ти припомня нещата, които си забравила. Това е всичко. Чуването на розите е лесно, много лесно нещо. Всичко, което трябва да правиш, е, или да си спомниш онова, което си забравила, или да забравиш всичко, което си научила.

— Но аз все още искам да знам защо косата ми трябва да бъде мокра!

— Всеки въпрос в градината е като семенце, Диана. С времето то расте, събира сили и пуска пъпки, които накрая разцъфтяват. Мога да те уверя, че никога през остатъка от живота си няма да забравиш как една сутрин си измила вече чистата си коса още два пъти. След като нещо е живо, то никога няма да бъде като нещо, което не е живо. А ако го поддържаш живо, рано или късно то ще ти даде отговора, който търсиш. Но нека този път да отговоря на въпроса ти вместо теб... Искях да измиеш косата си, защото тази глава принадлежеше на Диана.

— Но нали аз съм Диана!

— Не се ли разбрахме да изтрием биографията ти?

— Защо? Защо трябваше да измия главата си повторно една секунда, след като я измих?

— Първия път ти се освободи от прическата на Диана. Но умът, който бе дал на косата тази форма, все още беше там.

— О, значи чрез второто измиване престанах да мисля като Диана, така ли? — попита тя, а въпросът ѝ бе последван от скептична усмивка. — Нямам намерение да бъда съдия, но всичко ми звучи прекалено формално.

— Права си, човек не може да изчисти мисленето си с вода от фонтана. Но това е един символ. В момента той е мълчалив, но ако не го пренебрегнеш и го запомниш, един ден ще ти проговори. В главата ти ще бъде запечатан образът. Сега може да не се вижда, но когато настъпи подходящото време, ще се прояви.

— Кога ще настъпи подходящото време?

— Вероятно в деня, в който най-накрая осъзнаеш, че всичко, което знаеш, повече не ти е от полза. Или когато осъзнаеш, че знанието е като стълба, и за да се изкачиш по-високо, трябва да се върнеш по стъпалата, които си оставила зад себе си.

Нетърпелива да види градината, Диана се отказа да задава повече въпроси.

Въпреки че наведе главата си, тя все пак се удари в горния трегер на вратата. Но поне от другата страна наистина имаше градина.

Една рядка мъгла, бисернорозова в светлината на ранното утро, покриваше всичко, придавайки на градината тайнствен ореол, но не бе в състояние да скрие цветовете на дъгата. Между розите се виеше тясна пътека от шестоъгълни плочки. Лекият ветреца караше храстите да се поклащат и люлеят в синхрон със славеите, летящи над тях. Само птичата песен и нежният ромон на водата в мраморния басейн нарушаваха тишината.

Диана остана за миг с полузатворени очи, вдъхвайки аромата на въздуха. С всеки дъх имаше чувството, че се приближава все по-близо и по-близо до някакво райско място. Но се върна към този свят, когато Зейнеб ханъм събу обувките си и започна да трие босите си пети в земята.

— Хайде, скъпа — рече тя, — направи го и ти.

Със същото изражение, което имаше, когато отиде до фонтана, Диана свали обувките си и направи каквото ѝ бе казано.

— Знам, че като питам, нищо няма да се промени, но все пак искам да знам, защо сега трябва да имам и чифт мръсни крака.

— Розите винаги се притесняват, да не би красотата на подаръка да ги накара да забравят кой го е подарил.

— Разбира се! Защо ли не се сетих за това?

— Розите никога, дори и за минута не забравят, че тяхното съществуване е дар от земята и че земята е източникът на това съществуване. Те отлично знаят, че когато настъпи тяхното време, ще увехнат и паднат като семена, и че земята ще приеме само семената на розите, които не са забравили откъде идват. Докосвайки земята с босите си крака, показваме на розите, че не сме я забравили. Те оценяват това.

Зейнеб ханъм отново обу сандалите си.

— Всичко, за което говорим от толкова време, беше само подготовка, преди да започнем нашето пътешествие, за да чуем розите.

Всичко бе заради нас, търсачите. Но в градината търсачът повече не бива да съществува и трябва да бъде погълнат изцяло от розите. Трябва да им дадем всичко, което имаме — нашия мозък, нашето сърце, нашата душа... Всичко. Ако си готова, можем да започваме.

Диана кимна.

— Много добре тогава... Какво знаеш за розите? — запита я Зейнеб ханъм.

— Нищо. От начина, по който ти гледаш на тях — абсолютно нищо.

— Отлично. Това е най-доброто начало. Сега мога да ти кажа златното правило за чуването на розите.

— Златното правило ли?

— То гласи: „Познай розата.“

Зейнеб ханъм нежно погали листенцата на оранжевата роза вляво от нея, преди да продължи.

— Човек може да научи нещо за розата от самата роза. Това е единственият начин наистина да я опознаеш.

Те тръгнаха към центъра на градината. След малко Зейнеб ханъм неочаквано спря и се наведе към жълтата роза пред нея...

— Какво има, Жълто цвете? Никога преди не съм те виждала да плачеш. Защо хлипаш сред градината на щастието?

Диана я наблюдаваше съсредоточено. Розата не издаваше никакъв звук, но Зейнеб ханъм изглежда слушаше внимателно и кимаше от време на време с глава в знак на съгласие.

— Съжалявам, Жълто цвете, нямах представа — отвърна на розата тя. — Ако нашата гостенка се съгласи, бих искала да чуя твоята история от началото.

Зейнеб ханъм се обърна към Диана.

— Жълтото цвете днес е разстроено. Ще бъдеш ли така добра да останем и да чуем какво има да ни каже?

— В какъв смисъл? Знаеш, че аз не мога да чувам.

— Въпреки че ти не можеш да я чуеш, тя може да те чуе. Така че ще останем ли?

— Добре. Ще се чувствам малко странно, но така да бъде.

Диана седна на земята, където ѝ показва Зейнеб ханъм, като подвиг крака под себе си. Какво значение имаше дали белите ѝ панталони

щяха да се изцапат, ако, като седеше тук, можеше да предложи някакъв емоционален комфорт на една роза!

— Ще споделям с теб всичко, което ми разказва Жълтото цвете — обясни Зейнеб ханъм. Сетне се обърна към розата.

— Това е Диана, близначката на Мери.

— Радвам се да те видя, Диана — рече Жълтото цвете, говорейки чрез Зейнеб ханъм. — Мислех си, че си самата Мери, докато славейт не ми каза обратното.

— И аз се радвам да те видя — отвърна Диана, сякаш разговаряше със себе си.

— Добре — кимна Зейнеб ханъм и попита розата: — Кажи ни какво те прави толкова тъжна.

— Съжалявам — отвърна Жълтата роза. — Знам, че си свикнала да виждаш розите в градината щастливи, но днес е годишнината от деня, в който моята стара приятелка Венера загуби аромата си. Това ми действа зле всяка година, толкова съжалявам...

— Всичко е наред, Жълто цвете... Понякога щастието се изразява най-добре чрез сълзите, които проливаме за приятел... Но я ни кажи, как се случи това? Никога не съм знаела, че твоя приятелка е изгубила аромата си.

— Добре — отвърна Жълто цвете. — Нека да започна разказа си с първата уханна роза, единствената, от която произлиза нашия вид, тъй като това е тясно свързано с трагедията, която преживя Венера... Един ден нашият благороден султан пожела да създаде роза, която да носи собствения му специален аромат, и напръска земята в градината си със султанския парфюм. По-късно, той напои градината с еликсира на живота, така че неговата роза никога да не увехне. И когато тя накрая цъфна, той я нарече „Роза на небитието“. Султанът ѝ даде това име нарочно, така че неговата роза никога да не забравя, че няма друго ухание, родено от султанския парфюм. Защото там, откъде идвам аз, розата е роза само заради благоуханието си.

След известно време султанът пожела парфюмът му да стане известен на целия му народ, така че позволи розата да бъде засадена извън султанските градини. Неговата роза, тъй като повече не бе напоявана с еликсира на живота, един ден щеше да увехне, но дотогава нейните деца щяха да разнесат аромата на султана до всяко кътче на владенията му. Венера и аз бяхме нейни потомки и бяхме посадени на

малък селски площад. Единствената причина, заради която цъфтяхме, бе парфюмът на султана да стане известен на всеки. И искахме да бъдем обичани заради мириса, който носехме със себе си.

В селото живеяха два вида хора — Подобни на Мери и Други. Подобните на Мери бяха онези, които можеха да разпознаят, че носим аромата на султана. Така че бяха заинтересовани от нашето благоухание повече от всичко друго. За разлика от тях, Другите обръщаха внимание само на цвета, на стъблата, на листенцата ни, на нещата, които бяха видими за окото...

Един ден в селото пристигна търговец, който продаваше изкуствени рози. Фалшиви, безжизнени, без аромат... Не можехме да си представим, че ще има човек, който да прояви интерес към тях. Но за кратко време Другите започнаха да шепнат: „Този търговец има прекрасни рози. Техните листенца са от копринен плат, цветовете им не избеляват, нито увяхват и най-хубавото от всичко е, че стъблата им нямат тръни.“ Не след дълго търговецът продаде много „рози“ и нашето село се превърна в селото на изкуствените рози. Подобните на Мери не можаха да понесат това и постепенно го напуснаха. Накрая Венера и аз останахме с две неща: Имам нужда от обич и Другите.

Тогавя не можехме да предвидим катастрофата, до която щеше да ни доведе тази ситуация. Скоро след като Подобните на Мери си заминаха, малко по малко започнахме да се променяме в онова, което ценяха Другите, с надеждата да спечелим тяхната любов. И тъй като единственото, което те ценяха, беше външният вид, ставахме все по-загрижени и по-загрижени за това как изглеждаме. Борехме се да стоим изправени — също като изкуствените рози; опитвахме се да удължим времето, през което листенцата ни да останат с нас. Не можехме дори да плачем по време, когато тъгувахме, за да не се набръчкат венчелистчетата ни. И скоро, понеже никой не го ценеше и вече не му обръщахме внимание, ароматът ни започна да изчезва.

Ние се преобразихме, за да посрещнем очакванията на Другите, като приемахме една форма след друга. Променихме цветовете си, тон след тон. Другите заповядаха: „Пораснете по-високо“ и ние пораснахме. Те наредиха „Обърнете се в тази или онази посока“ и ние го направихме мълчаливо и бързо. Първо те ни оформиха по начина, по който искаха, сетне ни обсипаха с похвалите и оценките си.

Но въпреки това, дълбоко в себе си чувствахме, че не сме обичани. Само онези, които се интересуваха от аромата ни, можеха наистина да ни обичат. Защото уханието е онова, което прави розата роза. Чувството, което Другите изпитваха към нас, в най-добрия случай можеше да бъде възхищение.

Аз осъзнавах това, но Венера се държеше все едно не проумяваше ситуацията и не забелязваше опасността. Опитах се да я предупредя. Казах ѝ, че Другите бяха като невидим червей, който бе открил нашето легло от ярка червена радост, разрушавайки живота ни. „Трябва незабавно да избягаме от това място и да отидем някъде, където живеят Подобните на Мери“, казах ѝ аз. Тя не обърна внимание на думите ми. „Ти не си нормална“, отвърна ми. Не можех да я виня за казаното; беше права. Имаше толкова много изкуствени рози в нашето село, така че, ако една роза нямаше аромат, това бе нещо напълно нормално.

Докато се опитвах да я убедя, до нас се появи семейство мравки. Те изписаха върху земята следните думи: „Опълчете се на Другите, които ви откраднаха от вас самите.“

Венера ги изгледа презрително и промърмори: „Проклети мравки, плъзнали са навсякъде.“

Накрая осъзнах, че няма да успея да ѝ помогна, затова реших да се погрижа поне за себе си. Трябваше да напусна селото възможно най-бързо, но няхах никаква представа как да го направя. Както знаете, розите нямат крака. Така че започнах да чакам да мине някой, който да ме отнесе.

И ето че те най-накрая дойдоха: едър мъж, слабичко детенце и едно сиво магаре. Макар че двамата — мъжът и детето, изглеждаха съвсем изтощени, те не язدهа магарето, а вървяха от двете му страни. Беше толкова странно, че не проумявах защо.

Те се строполиха с благодарност на земята под близкото дърво. Момчето се обърна към баща си.

— Татко, къде сбъркахме? Толкова съм изморен, почти щяхме да умрем от умора по пътя.

— Затвори си устата — отвърна бащата, като го плесна през ухото. — Вървенето пеша винаги е тежко.

— Но ние имаме магаре, татко! При това силно и здраво магаре!

— Казах млъкни! Говориш глупости. Не чу ли какво рекоха хората, когато двамата яздохме магарето? Нима не казаха: „Вижте тези безчувствени грубияни! Двама души яздят едно магаре!“ Един Бог знае какво ще си помислят за нас Другите, ако чуят тези приказки.

— Да, тогава ти ми нареди да слеза от магарето. Но ти остана на него и поне на теб ти беше удобно.

— Така е. Но тогава чух някой да изрича: „Погледнете този жесток човек! Язди магарето като цар, докато бедното дете върви пеша.“ Познавам този човек. Той е истинска клюкарка. Един Бог знае какво ще си помислят Другите за мен, ако чуят тези приказки в селото.

— Да, татко, тогава ти слезе от магарето и ме постави на гърба му. Така поне на мен ми беше удобно.

— А след това? Какво казаха хората? „Вижте това момче, което не уважава баща си. Седи на магарето, докато горкият човек се влачи след него едва-едва“. Не искам никой да говори, че моето дете не уважава баща си. Един Бог знае какво ще си помислят Другите, ако чуят тези приказки в селото.

— Но, татко! Тогава и двамата тръгнахме пеша!

— Спокойно, глупаво момче! Така поне никой няма да може да каже нищо лошо за нас.

В този момент покрай тях мина един човек, обърна се към приятеля си и извика:

— Виж ги тези глупаци! Имат магаре, а изминаха целия път през селото пеша!

Като чу това, бащата почервения до корена на косите си. Момчето се усмихна. Изглежда, то разбра онова, което баща му не бе в състояние да проумее. Всъщност, децата разбират всичко.

За да привлече вниманието на момчето, използвах всичката си сила, за да изпусна и да пратя до него остатък от аромата си. Щом моят царствен парфюм стигна до ноздрите му, детето се обърна към мен. Защото децата познават истинското благоухание много добре.

Когато стана тъмно, момчето внимателно ме извади от земята и ме сложи нежно на гърба на магарето.

Преди да тръгнем, Венера ми проговори за последен път.

— Жълто цвете — обади се тя. — Ти каза, че напускаш, за да запазиш аромата си, но той изглежда отдавна е изветрял.

В момента, в който го изрече, една сълза се плъзна по листенцата ми, защото осъзнах, че приятелката ми напълно бе загубила аромата си. При нас е така: една роза е огледало за друга; когато гледа нея, тя или вижда своя собствен аромат, или неговата липса.

На следващата сутрин, когато бащата на момчето ме забеляза, нахока сина си да не товари магарето с „безполезни неща“. Той ме закара на пазара и ме продаде. След като преминах през ръцете на мнозина, накрая бях донесена от един човек, който обича рози, в твоята градина, за да възвърна аромата си. Толкова съм щастлива тук, но не мога да престана да мисля за Венера всеки път в деня на годишнината от нашата раздяла.

Настъпи кратка тишина.

— Ако тя свърши с разказа — намеси се Диана, имам един въпрос, който бих искала да ѝ задам.

— Давай, скъпа — окуражи я Зейнеб ханъм.

— Жълто цвете, истинските рози като теб трябва да са обезпокоени от факта, че съществуват и изкуствени, нали? Така ли е?

— Защо трябва да се безпокоим? — отвърна Жълто цвете чрез Зейнеб ханъм. — Изкуствените рози съществуват единствено и само защото има истински. Тяхното съществуване е знак за нашата стойност. Кой ще направи имитация на нещо, което няма стойност?

Диана кимна.

— Бих искала да те попитам нещо — рече тя, обръщайки се този път към Зейнеб ханъм. — Когато Жълтото цвете говореше за бащата и момчето, ми се стори, че историята ми е позната. Ако не греша, преди много време, моята майка ми разказа подобна приказка. Възможно ли е?

— Защо не? Онова, което Жълтото цвете ни разказа, в моята страна е известно като една от историите на Настрадин Ходжа. Но нашият Настрадин Ходжа не прилича на бащата, за който говореше Жълтото цвете. Той е много по-добър и сърдечен човек.

Диана погледна изненадано Зейнеб ханъм, сякаш очакваше обяснение.

— Защо си толкова изненадана, скъпа? Настрадин ходжа също е бил градинар и е естествено неговите истории да бъдат вдъхновени от

розите.

Зейнеб ханъм стана.

— Е, Диана... това е всичко за днес. Утрешният урок ще започне точно в 5:57.

На следващата сутрин Диана отново стана рано, макар че още ѝ се спеше. Спомените за първия урок я държаха будна до късно през нощта. Мисълта ѝ бе заета със Зейнеб ханъм, градината, историята на Жълтото цвете, математиката в чуването на розите...

Чувстваше се смазана от тези мисли. И същевременно бе някак си утешена от уравнението, което Зейнеб ханъм ѝ бе разкрила в математиката за чуване на рози.

Тъй като уравнението можеше да бъде приложено към всеки въпрос, който имаше безкраен брой възможни решения, отговорът на въпроса какво се е случило с майка ѝ можеше да бъде толкова точен, колкото отговора на въпроса „Коя песен пеят розите?“ Така че, шансът да разбере какво се е случило с майка ѝ, беше нула или в най-добрия случай специална нула. Затова не беше правилно да реши, че майка ѝ вече не съществува. Ако беше доволна от едно нещо, то бе, че първият урок ѝ бе помогнал да осъзнае това.

Облече червена риза и чифт сини джинси и забърза, за да стигне навреме за втория урок. Днес поне нямаше да се притеснява за косата си.

Осъзнавайки, че закъснява, Диана затича по стълбите, за да бъде на стола в 5:57. Когато стигна обаче се оказа, че Зейнеб ханъм е пристигнала преди нея.

— Добро утро, Диана. Може ли да те попитам колко е часът?

Тя с облекчение видя, че стрелката на часовника бе подминала само с една минута определеното време.

— О, добро утро! Часът е пет и петдесет и осем.

— И аз мисля така. Урокът ни за днес приключи.

„Тази жена сигурно се шегува!“

— Съжалявам — извини се Диана, — ти ме предупреди. Знам, че не биваше да закъснявам нито минута, но...

— Няма за какво да ти прощавам, скъпа. Аз вече знам да чувам розите. Това време беше за теб. Ще отложим урока за утре вечер в 18:19.

— Не говориш сериозно!

Зейнеб ханъм не отговори.

— Не мога да повярвам! Станах в пет и половина, дори не направих косата си, както исках, приготвих се със скоростта на светлината и тичах дотук. И ако щеш вярвай, очаквах този урок с нетърпение. А сега ми казваш, че го отменяш, само защото съм закъсняла с една минута!

Зейнеб ханъм хвана нежно ръката ѝ и я поведе към входа на градината. С широк замах тя обгърна цялата градина.

— Погледни розовите храсти, Диана. Стотици рози и розови пъпки. Аромат навсякъде, повече от самия въздух. Трябваша ми години, за да създам тази градина, но със сигурност си заслужаваше. Гледката не е ли вълшебна?

— Съгласна съм с цялото си сърце, но не разбирам напълно какво се опитваш да...

— Само една минута е необходима, за да засееш семената, които създават градината. Ти знаеш, че и най-дългите сънища, които сънуваме, не отнемат повече от минута. Вероятно те се опитват да ни кажат, че не трябва да прекарваме живота си в безсмислени опити да ги превърнем в реалност. Онова, което със сигурност ни показват обаче е могъществото, което притежава всяка минута. Никога няма да можеш да спечелиш минутата, която току-що загуби. Кой знае, може би точно тази минута, която свързваше 5:56 с 5:58 на 21 май бе минутата, в която щеше да чуеш розите.

Когато се върна в стаята си, Диана си помисли, че в крайна сметка урокът май не бе отложен.

За Диана не бе отегчително да остане затворена целия ден в хотела; мисълта ѝ беше прекалено заета с близначката ѝ. Мери бе казала на Зейнеб ханъм, че ще пристигне тази седмица, така че скоро щеше да я види. Вероятно днес или утре, или най-много след няколко дни.

Времето, прекарано в градината, и особено нещата, които Жълтото цвете бе разказало, я накараха да се замисли по-задълбочено за себе си и за Мери. Това направи предстоящата среща с близначката ѝ да изглежда по-скоро трудна, отколкото лесна; въпреки това обаче нямаше търпение да се срещне с Мери.

Както обикновено Зейнеб ханъм пристигна точно на минутата.

— Как си тази вечер, скъпа моя? Можем да отидем направо в градината. Сигурно умираш от нетърпение да откриеш изненадата, която ти обещах по време на първия ни урок.

Когато навлязоха в градината, Зейнеб ханъм спря пред една от розите и рече:

— О, не, не е тя.

След като отминаха няколко крачки, тя се обърна към Диана.

— Искаше да знае дали не си Мери.

— Изглежда всичко в тази градина се върти около Мери. Вчера, докато бяхме при Жълтото цвете, щях да те попитам, но ми излезе от главата. Как могат розите да разпознаят някого, който е идвал в градината ти преди толкова много години?

— Въпреки че розовите цветове живеят най-много няколко седмици, много от розовите храсти, които виждаш в тази градина, бяха тук, когато дойде Мери. Тя им направи толкова силно впечатление, че единодушно казаха, че е „като водата“. На езика на розите да кажеш, че някой е „като водата“ е най-големият комплимент, който розите могат да направят на човек. Това е така, защото те самите са като водата; каквито са отвътре, такива са и отвън. И очакват същото от нас. Розите почувстваха, че Мери можеше да изпълни тяхното очакване напълно и по всеки един начин.

Те искаха от мен да ѝ кажа каква уникална личност е. Когато ѝ го съобщих, тя поаления цялата и рече: „Ако има нещо уникално в мен, то е заради любовта ми към розите.“ Фактът, че Мери определи собствената си стойност само чрез любовта, която изпитваше към тях, ги поласка много и те пожелаха тя да чуе гласовете им. Но по онова време това беше невъзможно. Първо Мери трябваше да достигне известно ниво на зрялост.

Розите бяха абсолютно убедени, че един ден тя ще се върне в градината, за да чуе други рози, които щяха да цъфтят поколения след тях. Те свикаха събрание и единодушно решиха всяка роза, преди да увехне, да предаде онова, което знае за Мери на младите розови пъпки, които щяха да цъфнат след нея. На свой ред тези пъпки щяха да предадат информацията на следващото поколение, което да я предаде на следващото и така нататък. По този начин Мери беше предавана от едно цвете на друго много години. От онзи ден нататък всяка роза, която цъфти в градината, се надява тя да бъде от щастливото поколение, което ще може да говори с Мери.

Още нещо, на това събрание бе взето друго важно решение: „Може би щеше да бъде възможно Мери да чуе розата на име Сократ.“

— Сократ?

— Той е най-скъпоценната роза в градината и последната стъпка в изкуството да се чуват розите. Сократ говори само чрез стихове. Когато беше тук, Мери не срещна Сократ; просто не бе готова за това. Но оттогава розите в тази градина живеят с надеждата за една бъдеща среща между Сократ и Мери.

Диана имаше чувството, че слуша приказка, легенда или мит. Реалното и нереалното бяха толкова преплетени и объркани в съзнанието ѝ, че тя вече не знаеше какво да мисли или чувства. Но сега поне вече знаеше кой беше Сократ, споменат в писмата на Мери.

Очите ѝ потърсиха из розовата градина роза, която да се откроява. Но не откри нито една, която да е по-красива или по-различна от останалите.

— Възможно ли е ние да видим Сократ?

— Ако наистина искаш да го видиш, със сигурност ще можеш. Всъщност, това бе и моята изненада за теб. Последвай ме.

След няколко минути те почти стигнаха до края на градината, оставяйки и най-отдалечените розови храсти зад себе си. Зейнеб ханъм

спря, когато стигнаха до едно празно парче земя от около половин квадратен метър.

— Ето че пристигнахме — рече тя.

Почти всеки сантиметър в градината беше плътно засаден с розови храсти, с изключение на това парче земя. Диана чакаше в пълно мълчание, докато Зейнеб ханъм стоеше, без да помръдне.

След малко, като не можеше повече да се сдържа, Диана избухна.

— Защо стоим тук като ненормални? Мислех, че ще отидем при Сократ!

— Ние сме точно до него. Сократ стои пред теб в цялата си слава и великолепиe!

— Ти се шегуваш, нали? Моля те! Каж ми, че се шегуваш!

Зейнеб ханъм сви шепа във въздуха, сякаш държеше в тях цъфнала роза.

— Погледни красотата на тази роза.

Но не след дълго поклати глава със съжаление.

— Извинявай, Диана, не биваше да споменавам за красотата на нещо, което не можеш да видиш.

Видя, че момичето я гледаше с недоумение и попита:

— Ти не вярваш, че Сократ стои точно пред теб, нали?

— Ами, малко ми е трудно да го преглътна.

— В такъв случай нека просто да те попитам следното — продължи Зейнеб ханъм. — Как може Другите да са успели да те накарат години наред да вярваш, че не можеш да чуеш една роза, а аз не мога да те накарам да повярваш, макар и за една секунда, че можеш да видиш една роза?

Без да дочака отговор, тя посочи празното място.

— Точно преди една седмица, Сократ беше засаден точно на това място. Искях да го дам на Мери като подарък, така че го изпратих на един мой приятел, който работи в разсадник, за да направи необходимите приготовления.

— О, разбирам — отвърна Диана. — Наистина се нуждаех от обяснение. Каква изненада! Почти щях да избягам оттук.

— Дълга ти извинение, скъпа. Няма такова нещо като благородна лъжа... Една лъжа винаги е лъжа. Обаче ако една лъжа ни помогне да осъзнаем някоя много по-голяма, например лъжата, че не можем да чуваме розите, предполагам, че може да бъде извинена. Все

пак ти предлагам моите извинения и се надявам да ми простиш заради добрите ми намерения.

Диана се усмихна.

— Всичко е наред.

Когато стигнаха до вратата, Зейнеб ханъм каза:

— Нека да насрочим урока си утре за 15:31, но ме чакай в стаята си около девет и половина сутринта. Искаш ли да направим една екскурзия по Босфора? Какво мислиш по въпроса?

— Би било чудесно!

Щом се върнаха от прекрасното пътешествие край бреговете на Босфора, Диана отиде в стаята, за да си почине малко, преди да стане време за урока ѝ. Мисълта ѝ все още бе заета с изминалия ден и преживяното.

Когато я взе от стаята ѝ сутринта, Зейнеб ханъм я закара до едно малко предградие на брега, наречено Ортакьой^[1]. Там ядоха кебап в малко ресторантче на кея, а после се качиха на лодка пред каменната джамия, цялата украсена с орнаменти и отплаваха.

Плуваха покрай европейския бряг в спокойните води на Босфора чак до крепостта Румели. Сетне лодката прекоси морето до азиатския бряг и продължи надолу към Мраморно море. Там, където започваше то, обядваха на малък остров, на който се издигаше Кулата на Девицата^[2], отворена за посетители, след като била заключена от векове. Диана смяташе, че кебапът бе напълно достатъчен за обяд, но не бе в състояние да устои на примамливите изкусителни блюда на турската кухня, които им сервираха едно след друго.

До урока Зейнеб ханъм бе забранила всякакви разговори на тема рози или Мери. Вместо това, двете се смяха много, дори си направиха състезание по разказване на вицове.

Диана реши, че Зейнеб ханъм се бе постарала да стори всичко възможно да направи деня ѝ незабравим. Чувстваше се така глезена и обградена с внимание, че не можеше да спре да се чуди дали отново не беше я сбъркала с Мери.

Когато слезе в градината за урока, тя се запита дали смехът, който грееше върху лицето на Зейнеб ханъм през целия ден, ще бъде заменен със сериозно изражение, подходящо за „изкуството да се чуват розите“.

В точно определената минута чу гласа ѝ.

— Да отидем направо в градината, скъпа. Ела, да не губим време.

Диана я последва, докато вървяха с бързи стъпки по алеята. Когато стигнаха до центъра, забеляза до пътеката голяма саксия, която

не бе виждала преди. В нея имаше две рози, стъблата им се бяха обвили като пълзящи рози. Едната беше червена, а другата бяла.

Червената стоеше изправена, докато бялата гледаше към земята. Стъблата и листата им бяха преплетени едно в друго така плътно, че човек можеше да си помисли, че в саксията има само една роза с два цвята в различни цветове.

— Това ли е Сократ? — попита тя.

— Не, името ѝ е написано на саксията.

Диана приклепна и видя името „Ефес“, написано с малки букви.

— Ефес? Като древния град?

— Точно така. Намира се край Селджук^[3], в Западна Турция.

— Саксията оттам ли е? Не виждам други рози в саксия. Може би възнамеряваш да засадиш и тези двете в градината?

— Да, саксията дойде от Ефес. Държахме я известно време вътре, но миналата нощ я изнесохме навън. Дали ще засадим Розата от Ефес тук зависи само от тези две рози. Те имат три дни. Или ще бъдат посадени в градината, или ще бъдат върнати обратно в Ефес; това ще зависи от теста, на който ще бъдат подложени.

Тъй като отдавна се бе научила да не се изненадва на нищо, което казваше Зейнеб ханъм, единственото, което Диана попита бе: „Какъв тест?“, сякаш беше нещо съвсем естествено и нормално розите да преминат през проверка, преди да бъдат засадени.

— Едно от най-важните качества на розите в тази градина е способността им да живеят в хармония една с друга, без значение от разликите в цвета, размера или произхода им. Животът им тук е свободен от спорове, ревност или суета. Така че, когато садим нова роза, трябва да бъдем много внимателни при подбора. Розите си влияят една на друга и понякога възприемат настроението на посестримите си около тях. Ние имаме една чудесна поговорка: „Зърната на гроздето почерняват, когато се гледат едно друго.“

Ето защо, преди да засадим една роза, искаме да знаем дали тя няма да има отрицателен ефект върху останалите?

Освен това случаят с розата от Ефес е наистина специален. Тази двуглава роза е приела тази форма, след като две рози с напълно различни характери са били засадени в една и съща саксия. След време техните корени са се преплели толкова здраво, че вече не е възможно да бъдат разделени. Онова, което ги прави необикновени е, че те са в

постоянен конфликт. За да ги посадим в градината, първо трябва да докажат, че ще успеят да се държат като една роза.

След като се загледа замислено в Ефес, Зейнеб ханъм продължи:

— Но се опасявам, че това няма да е никак лесно. Въпреки че и двете идват от един и същи район и от една и съща почва, начинът, по който всяка гледа на себе си, е различен. Червената роза е била засадена в храма на Артемида в Ефес, а бялата в къщата на Дева Мария, също в Ефес. Червената вярва, че е Артемида, богинята на лова, и отказва да отговаря на друго име. Бялата няма претенции по отношение на името си, но ние я наричаме Мириам.

— Не спомена ли току-що богинята на лова? — попита Диана. — Не беше ли Диана богинята на лова? Защото аз нося същото име и моите приятели понякога ме наричат богиня...

— Така е. В римската митология Диана е богинята на лова. Но тя е позната и като Артемида, от гръцката митология. Митът за Артемида идва от много по-далечно минало. Претърпяла е някои промени, преди да стане известна в латинските текстове като Диана.

Диана помълча известно време, накрая попита:

— В какъв конфликт са забъркани тези две рози?

— Искаш ли да ти предам разговора им?

Макар че искаше да скрие истината от Зейнеб ханъм, Диана наистина умираше от желание да чуе диалога между Артемида и Мириам.

— Защо не — отвърна уж небрежно. — Ако няма да попречи на нашия урок...

Зейнеб ханъм седна на земята до саксията. Диана направи същото.

— Здравей, Ефес — поздрави Зейнеб ханъм. — Може ли да ви слушаме?

След няколко секунди се обърна към Диана.

— Артемида ми се ядоса и ме нахока. Каза ми много сърдито: „Името ми е Артемида, а не Ефес, стара бабичко!“ Щом тя така иска, ще се обръщам към Розата от Ефес с техните индивидуални имена. Ще ти предавам разговора им дума по дума. Готова ли си?

Диана кимна с глава, а Зейнеб ханъм започна да превежда разговора между Артемида и Мириам.

— Не можеш ли да бъдеш по-учтива, Артемида? — смъмри я Мириам. — Наистина не би трябвало да има значение как ни наричат.

— Какво искаш да кажеш с това „не би трябвало да има значение“? — сопна се Артемида. — Аз си имам име. Велико име на всеки език. Име, тачено и боготворено! Ар-те-ми-да! Това съм аз! Моето име е известно и Боговете го знаят много добре. Аз съм възхваляваната Артемида, аз съм най-красивата сред красавиците! Аз съм богиня, а не просто цвете като теб. Цветята могат да служат само украса на моя храм.

— Забеляза ли нещо?

— Какво?

— Всичко, което казваш, е „аз“, „мен“, „моето“.

— Разбира се, че ще казвам „аз, мен и моето“! Ако Артемида не заслужава да казва аз, кой друг тогава? Някакво си смъртно цвете като теб ли?

— Ти винаги казваш едно и също нещо: че си богиня, а аз просто цвете. Но отлично знаеш каква е истината.

— Каква истина?

— О, няма значение. Не искам да те разстройвам.

— Ти? Ти да ме разстройваш? Не ме карай да се спускам от смях, незначително цвете. Нима едно цвете може да разстрои Артемида? Ха-ха-ха! Продължавай, жалко цвете, моля те, разстройвай ме!

— Добре, Артемида, но първо ни кажи коя е Артемида. Кажи ни, така че цялата градина да узнае.

— Що за глупости! Кой не знае коя е Артемида? Кой не ме познава?

— Ти не си в твоя храм, Артемида. Това тук е розова градина. Розите може да не знаят коя си. Няма ли право да научат коя е възхваляваната и прочута Артемида? Ти си най-великата! Така че моля, удостои ни с честта да ни разкажеш за себе си.

— Ти по изключение каза истината, цветенце. Да, всеки има правото да чуе за моето величие. И розите също би трябвало да узнаят колко велика е Артемида. Така че замълчи и слушай... Аз съм Артемида, дъщеря на Зевс, повелителя на Боговете. Живея в Ефес — града, известен с моя храм, а не с разнебитената стара барака на Дева Мария. Стотици години приемах онези, които идваха да ме боготворят, в моя храм — едно от седемте чудеса на света. Хиляди хора като

мравки идеха отдалеч само заради мен. Прииждаха на тълпи. Да ме величаят, да ме боготворят и да се прекланят пред мен, стъпквайки се един друг в своето нетърпение.

Разбираш ли, непотребно цвете, разбираш ли сега величието на Артемида? Тези хора, които събират и поставят във вази, цветя, подобни на теб, идваха до моя праг като роби.

Хей, вие, рози в градината, чувате ли ме? Сега вече и вие знаете за величието на Артемида, нали?

— Ти каза точно онова, което очаквах да чуя — рече Мириам. — Когато те помолих да ни разкажеш нещо за себе си, започна да ни говориш за баща си, за великолепието на храма ти и за онези, които те боготворят. Но аз не питах за това. Всичко, което исках да чуя, е коя си ти.

— Слушай, жалко, нещастно цвете! Какво се опитваш да кажеш? Аз съм Великата. Ето коя съм аз!

— И какво те кара да си мислиш, че си толкова велика?

— Ако не бях велика, щяха ли хиляди хора да се интересуват от мен? Щяха ли да ме възхваляват и боготворят, докато устата им пресъхне? Щяха ли да бъдат мои роби?

— Истината е — прекъсна я Мириам, — че ти си тази, която е тяхна робиня. Но просто не искаш да го видиш.

— Толкова ревнуваш, че не знаеш какво говориш.

— Това е истината, ти си тяхна робиня. Коя е Артемида? Нищо, освен една илюзия, създадена и боготворена от Другите. Кой създаде Артемида? Не са ли онези човешки същества, които ти така презираш? Които първо създадоха в главите си образа на красотата, която да боготворят, а сетне измислиха и оформиха теб в тази фигура чрез своите хвалебствия. Не се залъгвай от тяхното битие, посветено страстно на теб. Те са онези, които те измислиха, които определиха твоите качества и които превъзнасят твоето име. Съжалявам, но ти нямаш свое собствено, независимо съществуване отделно от тях. Ти съществуващ единствено чрез тях. Ти съществуващ чрез техните възхвали, обожание и възхищение. Ти си зависима от Другите.

— Сега вече отиде прекалено далеч, цветенце! Първо виж себе си, преди да говориш. Ти за кого се мислиш, че да ми говориш така, дребно нищожество?

— Да, права си. Аз не съм велика. Но съм роза... Аз съм роза, независимо дали някой ми се възхищава, или не. Аз съм роза, независимо дали някой е луд по мен, или не... Както казах, нищо велико. Просто роза... Но, знаеш ли какво означава да бъдеш роза, приятелко? Да си роза, означава свобода. Означава да не съществуваши заради възхищението на Другите или да престанеш да съществуваши заради тяхното неодобрение. Не ме разбирай неправилно: аз също обичам хората. Искам те да ме навестяват и да вдъхват аромата ми. Но искам само това, така че да мога да им предложа уханието си.

Наистина, може би никога няма да имам толкова посетители като теб. Може би онези, които дойдат да видят къщата на Дева Мария, ще пропуснат да забележат малката роза, засадена там. И все пак има шепа хора, които ме забелязват. Но никога не ги бъркай с онези, които идват при теб да те боготворят.

— Разбира се, как бих могла? Моите поклонници са хиляди!

— Спомняш ли си как онези, които идваха на огромни тълпи при теб през слънчевите дни, започнаха да те забравят, когато настъпи есента? А през дълбоката зима, никой не стъпва при теб. Твоята гордост само задълбочава самотата им и ти дори не можеш да плачеш заради тази своя празна гордост. Колкото по-високо те издигат техните хвалби през пролетта, толкова по-голям е провалът, с който се сблъскваш през есента. Промяната на времето мигновено те побеждава.

— Глупости! Просто есента е такава!

— Не и за розите, Артемида... За една роза есента означава дъжд. Есента означава време да се приготвиш за Пролетта. И тези, които идват само заради една роза, никога не са неверни като онези, които идват да те величаят и боготворят. Тези, които боготворят, боготворят само заради себе си. За разлика от твоите посетители, онези, които идват при мен, идват заради благоуханието ми. Никога не съм очаквала да се покланят ниско пред мен. Не, това няма да бъде любов. Любовта не унижава тези, които обичат, напротив, тя ги възвисява.

— О, ти, просто, нищожно цветенце! Какво въобще разбираш ти от обожание? Знаеш ли какво значи да бъдеш обожавана?

— Съжалявам, приятелко, но тези, които най-пламенно те обожават и са ти най-верни, първи ще те изоставят някой ден. Защото

те не обожават теб, а собствените си страсти. Ще настъпи денят, в който тяхната страст ще си намери друга богиня. По-красива, по-примамлива, по-въодушевяваща! Тогава ти ще бъдеш забравена. И тъй като дължиш съществуването си на хвалебствията им, след като веднъж бъдеш забравена, ще престанеш да съществуващ.

— Не! Аз ще живея вечно! Ти си смъртната! Забрави ли?

— Така е, аз не съм безсмъртна. Един ден ще увехна и ще се върна в земята. Ще умра, но моят живот няма да свърши. Защото земята ще отгледа друга роза. С изключение на онези, които са ме обичали заради аромата ми, никой няма да ме помни. Никой не ще мисли, че една мъртва роза може да продължи да изпуска своето прекрасно ухание. Но когато моите приятели вдъхнат въздуха, в който аз ще се нося, на лицата им ще изгрее усмивка. Тогава аз ще мога да кажа: „Животът ми не премина напразно. Тъмнината, в която трябваше да живея, преди моята роза да разцъфти отново, не бе за нищо.“ Ще кажа: „Радвам се, че бях доволна да бъда просто роза...“ Хайде, приятелко, ти също можеш, бъди доволна да бъдеш просто роза. Престани да криеш истината! Разкрий своето лице на роза. Чуй ме! Стани едно с мен. Ела! Хайде да помолим градинаря да счупи саксията. Не разбираш ли, че дори и най-големият съд е прекалено малък за истинските рози?

— Аз не съм роза! — извика Артемида. — Аз съм богиня!

— Ако носенето на тази маска на величие те прави щастлива, не я сваляй, продължавай да си я носиш! Продължавай да казваш „аз“. Но знай, че има цена, която трябва да платиш. Знай, че цената да казваш през цялото време „аз“, е да забравиш коя си истинската ти...

— Градинар! Хей, ти, дъртата! Махни това нахално цвете от мен! Веднага!

— Както знаеш, приятелко — продължи Мириам, — не е възможно да бъдем разделени. Независимо дали ни харесва, или не, ще трябва да живеем заедно. Докато продължим да бъдем два различни гласа, говорещи от една и съща саксия, не само че никога няма да намерим мир и покой, а ще развалим спокойствието и на другите рози. И дори спокойствието на хората... Ние ще влизаме в онези, които вдъхват аромата ни, като два враждуващи, воюващи гласа. Едната минута ти ще казваш нещо, в следващата — аз, едната минута — Артемида, другата — Мириам и така до безкрайност. Понякога и двете

ще говорим едновременно. Сякаш гюрултията в нашия дом не е достатъчна, та ще я занесем и на хората, вътре в тях. Но ние нямаме правото да направим тях или себе си нещастни.

— Ако е така — извика Артемида, — подчини се на моя глас! Слей се с мен! Стани мен!

— Моля да отбележиш, че стига да можех, щях да го направя. Щях да декларирам пред света, че съм Артемида, само и само да бъда един глас с теб. Но не мога! Не просто защото знам, че съм роза, а защото знам, че ти също си роза. Може би бих могла да се разделя със себе си, да загубя себе си, но не мога да си позволя да се разделя с теб. Защото, само като гледам теб, опознавам себе си.

— Това не може да бъде истина! аз съм Артемида, а ти си само едно жалко, недостойно цвете!

— Артемида, чувала съм те да се наричаш защитница на бедните. Чувала съм също така, че обикновено използваш стрелата си, за да предложиш сладка и неочаквана смърт... Вярно ли е?

— Да, вярно е.

— Добре тогава, ако аз съм едно жалко цвете, защити ме! Защити ме от себе си! Точно сега, точно в този миг! Опъни тетивата, изпрати стрелата си и дай на себе си сладка и неочаквана смърт. Не се страхувай, няма да увехнеш в небитието! Артемида никога не е съществувала истински, така че как може да престане да съществува? Но когато твоето въображаемо „аз“ вкуси тази сладка смърт, ти ще бъдеш преродена. Преродена като роза. Знам, не е лесно, но можеш да го направиш. Ще го направиш ли?

Артемида не отговори.

— Моля те — продължи Мириам. — Спомни си, че си роза, нали?

Зейнеб ханъм остана за миг в мълчание. Сетне се обърна към Диана.

— Артемида отказа да отговори на Мириам.

— Нищо ли не каза?

— Нищо — отвърна Зейнеб ханъм, изправяйки се на крака. — Мисля, че е достатъчно за днес, мила. Утрешният урок — четвъртият и последният, ще започне една минута след четири сутринта.

Диана имаше чувството, че всяка част от тялото ѝ, особено мозъкът, се беше вцепенила. Имаше толкова много неща, които искаше

да попита, но избра мълчанието.

[1] В буквален превод от турски Средно село — предградие в Бешикташ, Истанбул, по средата на европейския бряг на Босфора. — Б.пр. ↑

[2] На турски Kis Kilesi — според легендата един султан имал дъщеря, на която предсказали, че ще умре от ухапване на змия. За да я предпази, той построил кулата в средата на морето и до нейния 18-ти рожден ден никой не стъпвал там. В този ден той ѝ донесъл подарък кошница с плодове, от която изпъзляла змия и я ухапала. — Б.пр. ↑

[3] Град Селджук — в провинция Измир, на 18 км. от град Кушадъсь и на 3 км. от Ефес. Името произлиза от селджукските турци, населявали областта през 17 в. — Б.пр. ↑

Облечена в бялата нощница, Диана стоеше пред вратата на стаята на Зейнеб ханъм. Каква ли щеше да бъде реакцията ѝ при едно неочаквано почукване на вратата след полунощ?

„Да почукам ли, или да не почукам — мислеше си тя. — Това е въпросът.“

Само ако можеше да изчака още три часа, щеше да зададе на Зейнеб ханъм всички въпроси, които я измъчваха и нямаше да я тревожи в този смахнат час на нощта. Но не издържаше повече, не искаше да се мята неспокойно в леглото през дългите часове, които оставаха до зазоряване. Затова почука внимателно на вратата. Зейнеб ханъм отвори след секунда. Първото нещо, което Диана забеляза бе, че нощницата ѝ беше бяла и приличаше на тази, която тя самата носеше. Всъщност, двете нощници бяха напълно еднакви.

— Извинявай, че те безпокоя. Може би си легнала, може би нарушавам правилата, но просто не мога повече да чакам. Наистина трябва да говоря с теб. Предполагам, че времето не е подходящо.

— Часът е един, скъпа. Тъкмо щях да си лягам. Със сигурност не е подходящо да се чука, на която и да е врата по това време, още по-малко на една стара жена като мен.

Беше абсолютно права. Диана не можеше да я обвинява. Щеше ѝ се подът да се разтвори и да я погълне.

— Заповядай, влез — рече Зейнеб ханъм.

— Но нали току-що каза...

— Мислиш ли, че не осъзнавам колко трудно ти е било да почукаш на вратата ми по това време на нощта? Но ти го направи. Защото ти е било много по-трудно да заспиш в удобното легло, отколкото да дойдеш тук. В такова състояние човек обикновено има да каже нещо, което си струва да бъде чуто. Влизай.

Диана влезе в полуосветената стая с наведена глава.

Те седнаха една срещу друга край прозореца, който гледаше към градината.

— Не знам откъде да започна...

— Защо не започнеш с най-трудната част? Останалото ще дойде от само себе си.

— Мери — рече Диана. — Мери и аз... Мери... винаги е в мислите ми. Не мога да престана да мисля за нея. Знам, не остана много време до срещата ни; кой знае... може би утре... Но нещата, които преживях тук, в градината... — тя спря за миг, сетне продължи: — Преди да те срещна, се насилвах да вярвам, че Мери е луда. Бях загърбила всички останали възможности. В края на краищата, в писмата си тя споменаваше, че говорела с розите... Но не мисля, че това беше истинската причина, поради която напълно се затворих и отделих от нея. Тя беше тази, която накара майка ми да изживее последните си дни в тревога и страх. И все пак, въпреки всичко, докато четях писмата ѝ, чувствах нещо друго. Нещо, което се страхувах да призная дори пред себе си. Нещо, от което се страхувах, че ще ме унищожи...

— Какво беше то?

— Че Мери е човекът, който винаги съм искала да бъда, но съм пропуснала да стана. Не мога да се отърва от чувството, че тя прилича толкова много на майка ми... — Диана въздъхна тежко, преди да довърши. — Няма нищо лошо една дъщеря да прилича на майка си. Но ако дъщерята, която е била разделена от майка си на една годинка, прилича повече на нея, отколкото нейната сестра близначка, която е живяла с майка си двадесет и четири години... трудно мога да го приема. Особено, когато тази близначка е загубила майка си точно когато е започнала да я открива. Особено, ако тази близначка е нямала възможността да каже на майка си поне веднъж колко много е искала да прилича на нея...

Очите ѝ плуваха в сълзи. Зейнеб ханъм придърпа стола си понаблизо и взе ръцете ѝ в своите.

— Не се тревожи, скъпа моя, такава майка би трябвало вече да знае какво е искала да ѝ каже дъщерята, дори ако тя не е имала възможността...

— След като дойдох тук, осъзнах, че онова, което съм се съпротивлявала да взема от мама, Мери е взела от теб. И това обяснява защо не мога да бъда като Мери.

— Защо мислиш, че не можеш да си като нея?

— Мама обикновено казваше: „Единственото, от което се нуждаеш, за да се чувстваш специална, си ти самата.“ Но аз не исках да разбера това. Винаги имах нужда от друго: внимание, похвали, възхищение, нещо, което да ме накара да се чувствам специална...

Не бях човек, който можеше да живее, без да му се възхищават. Обичах да бъда красавицата на бала, обичах „богинята“ в очите на Другите. Може би заради това се отказах от най-голямата си мечта — да стана писателка.

Първото писмо на Мери сякаш описваше мен. Постоянното внимание на хората около нея, фактът, че въпреки това не е била щастлива и почти се е отказала от най-голямата си мечта заради Другите...

— Знаеш ли, скъпа моя, Мери премина през същите препятствия като теб. Не си единствена; в известна степен всички ние сме се предавали или сме изоставяли нещо от себе си, за да бъдем одобрявани от хората около нас.

— Но накрая Мери е успяла да постигне своята мечта! За разлика от мен, тя не е била заробена от очакванията на Другите... В първия ни урок, когато слушахме Жълтото цвете, знаеш ли какво си помислих? Че Жълтото цвете беше Мери, а Венера бях аз. А по-късно Мириам и Артемида...

Диана направи пауза, за да види дали Зейнеб ханъм ще реагира по някакъв начин на онова, което каза. Когато се убеди, че изражението ѝ няма да се промени, тя продължи:

— Не казвам това, защото Диана е другото име на Артемида, или защото има връзка между имената Мириам и Мери. Повярвай ми, научена съм да не измъчвам мисълта си със съвпадения, които не мога да обясня.

Но има едно нещо, което трябва да приема: истината, че също като Артемида и аз съм зависима от Другите... И за да скрия това, години наред вървах с маската на богиня. Опитвах се да стана по-велика, а само ставах по-малка... Греша ли? Не е ли това, което казвам за мен и Мери, истината?

— Диана, ти се оплакваш от влиянието на Другите върху теб, а в същото време питаш друг човек за мнението му. Не забравяй, аз също съм една от Другите.

— Не. Мери казва за теб, че не си като Другите и аз съм съгласна с нея. Моля те, кажи ми истината! Не греша в онова, което мисля за Мери и мен, нали?

Зейнеб ханъм гледаше Диана. Очите ѝ бяха пълни със съчувствие.

— Мисля, че не си честна спрямо себе си. Никой от нас не е перфектен. Нито трябва да бъдем. Всеки желае да бъде обект на възхищение и да бъде приеман от хората около него. Това е съвсем нормално.

— А ако живеем живота, който Другите са избрали за нас, вместо онзи, който сами сме избрали за себе си? Това също ли е нормално?

— Скъпа моя, никой, дори аз, няма правото да съди начина, по който живееш живота си. Може да успея да те науча да чуваш розите и по този въпрос със сигурност мога да ти дам много съвети. В градината може да ти кажа да направиш едно или друго нещо, защото там ти си длъжна да ме слушаш. Това е така, защото изкуството да се чуват розите е нещо, което аз владеея, а ти не знаеш. И ти ме помоли да те науча. Но не ме питай за себе си, Диана. Аз не те познавам. И не мога да те науча нищо за теб. Колкото до Мери, наистина за нея знам много по-малко, отколкото си мислиш. Зная това, което ти ми каза, когато се видяхме. Но от онова, което знам, мога да кажа, че е изключително смела. И — добави накрая тя — също толкова красива, колкото си ти.

Диана се усмихна с благодарност.

„Радвам се, че почуках на вратата“, помисли си тя.

Сега не се чувстваше така отчаяна, както преди да дойде. Как ѝ се искаше да може да остане цяла нощ с тази мъдра жена!

Но каква полза щеше да има от това? Не беше ли стояла с майка си цели двайсет и четири години?

— Сега трябва да си вървя. Не знам как да ти благодаря за времето, което ми отдели и за любезността ти.

— Не съм направила нищо — отговори Зейнеб ханъм. — Но ти сигурно си права, скъпа, трябва да си починем малко. Последният урок е най-тежък от всички.

Беше тъмно като в рог. Когато Диана слезе долу в градината, до урока имаше цели деветнайсет минути. Беше дошла малко по-рано, за да прекара известно време с розите, преди да започне урока.

Тъкмо щеше да влезе в градината, когато неочаквано чу стъпки, приближаващи по дървения под на къщата. Не приличаха на стъпките на Зейнеб ханъм; тя винаги идваше абсолютно точно и навреме, нито минута по-рано или по-късно. Освен това нейните стъпки винаги бяха равни и спокойни. А тези бяха бързи и някак тревожни, темпото им растеше. От звука, който издаваха, човек можеше да си помисли, че някой тича.

Оказа се, че бе Зейнеб ханъм, която влезе, като дишаше тежко. Лицето ѝ бе влажно от пот.

— О, Диана! — гласът ѝ трепереше. — Знаех, че очакваше това, но...

— Какво има? Мери ли е тук? Мери е дошла?

Зейнеб ханъм поклати глава.

— Какво се е случило? Моля те, кажи ми! Всичко ли е наред?

— Мери се обадила, а аз бях заспала. Но слава Богу, оставила е съобщение. Казва, че се е случило нещо спешно и трябвало да се върне и Сан Франциско.

— О, господи! Сигурно е научила за болестта на мама. Трябва веднага да се върна у дома, трябва да си бъда вкъщи преди нея.

— Но тя вече...

— Надявам се, че не е научила за смъртта на мама — проплака Диана.

Какво ли щеше да стане, ако едно момиче, което бе посветило живота си да открие майка си, научеше за смъртта ѝ? Дори само мисълта за това накара Диана да трепери. Но Мери бе казала, че било належащо. Тя нямаше да бърза толкова само за да види един гроб, нали?

— Съжалявам, но трябва да вървя и да събера багажа си.

— Разбира се, скъпа. Междувременно аз ще ти резервирам място за първия полет.

Диана тъкмо се запъти да влезе вътре, когато се спря. Обърна се, забърза към центъра на градината и падна на колене пред Жълтото цвете. След това погали листенцата му с върха на пръстите си.

— Имаш право, Жълто цвете. Ароматът е онова, което прави една роза — роза.

За Диана се намери място в обедния самолет и те пристигнаха на летището точно навреме. Преди да се нареди на опашката за проверка на паспортите, тя прегърна Зейнеб ханъм.

— Благодаря за всичко, което направи за мен. Не знам как да ти се отблагодаря. Дните, прекарани с теб, вероятно бяха най-изключителните дни в моя живот. Ако някога си срещала майка ми, ще разбереш защо казвам вероятно.

— Благодаря на себе си, Диана. Онова, което направи тази седмица специална, няма нищо общо с мен или с незавършените ни уроци. Това, което я направи специална, беше смелостта, с която се срещна с розите. Това не е нещо, което един човек може да даде на друг. Ти дойде тук като умна и добре образована личност. Но това не те спря да слушаш розите. Повярвай ми, не е толкова лесно, колкото може да си помисли човек. Само онези, които имат смелостта да се откажат от доброто, могат да постигнат по-доброто. Ти имаш този кураж.

Диана се усмихна.

— Не мисля, че заслужавам подобен комплимент, но съм щастлива, че имам привилегията да те познавам. Искам да знаеш, че оставям сърцето си тук. Надявам се, един ден да се върна в твоята розова градина, за да довършим последния урок.

— Ние сме там, където са сърцата ни. Ако сърцето ти е тук, няма значение колко далеч е тялото ти физически. Урокът ще бъде завършен, не се съмнявай.

Зейнеб ханъм извади малко шишенце с парфюм от чантата си.

— В бързината нямах време да го опаковам. Това е парфюм, получен от ароматите на всички рози в градината. В него има деветдесет и девет различни ухания, включително и това на Сократ. Най-уникалното нещо в него е, че ароматът му всеки път, когато го помиришеш, изглежда различен. Сигурна съм, че ще ти подхожда идеално.

— Не знам какво да кажа. Не можеш да си представиш какво означава това за мен. Толкова съжалявам, че нямам нищо, което да ти

дам.

— Ти вече ми даде, скъпа. Да бъдеш моя гостенка — това бе най-големият подарък, който можеше да ми направиш.

Когато дойде време да си кажат сбогом, Диана сякаш за миг зърна майка си в дълбоките сини очи на Зейнеб ханъм. Тя остави чантата на земята и я прегърна още веднъж.

— О, не мога да повярвам! Толкова много приличаш на моята майка...

— Един ден, скъпа моя — прошепна Зейнеб ханъм в ухото ѝ, — ти също ще чуеш розите. Когато това стане, не си мисли, че е чудо; това ще те накара да забравиш, че, всъщност, всеки миг от живота е чудо. Помни, че не само розите, всичко на този свят говори.

Изпълнени със страх и тревога, пътниците чакаха с нетърпение да чуят пилота да обяви, че няма за какво да се тревожат. Самолетът подскачаше нагоре-надолу и изглеждаше сякаш всеки момент крилата му щяха да се счупят на две. Всички, с изключение на Диана, бяха уплашени до смърт от стържещия шум, който издаваше машината.

Диана само очакваше надписът: „Затегнете коланите“ да изгасне, за да може да протегне ръка към багажника над главата си и да извади дневника.

О, Боже, този надпис никога няма да изгасне...

Тя разкопча колана и се изправи на крака, без да обръща внимание на изненаданите погледи на останалите пътници и на стюардесите, които седяха в задната част на самолета. В този миг самолетът се разтреса и тя се намери в скута на пътника до нея.

— О, извинете...

— Може да се нараните така, госпожице, по-добре седнете — посъветва я по-възрастният мъж.

Стюардесата стигна с мъка до нея и настоя да седне, а някои пътници се обърнаха, за да я огледат, сякаш се чудеха какво не ѝ е наред.

Диана отново се изправи и посегна за чантата си, която всеки момент щеше да падне върху главата на друг пасажер. Но успя да я сграбчи, без какъвто и да е инцидент.

Отвори дневника си и започна да пише с разкривени букви, съвсем нечетливи в моментите на турбуленция.

Любима моя мамо,

Искам да те помоля нещо...

Мери е била родена преди мен, нали? Тя се е научила да върви преди мен и да говори преди мен, нали?

За нещастие тя все още е една стъпка преди мен. Може би дори сега, когато пиша тези редове, вече се присъединява към теб... Всъщност, мамо, Мери

заслужаваше да бъде с теб преди много време. Тя те заслужава повече от мен. Тя те обича до лудост.

Моля те, не ме разбирай погрешно. Аз също те обичам. Обичам те толкова много, колкото и тя. Но тя те обича, без дори да познава сладостта да бъде твоя дъщеря. Тя те обича, без да е получила нищо от теб, без да е била приютена в прегръдките ти, когато е била изплашена, без да е заспивала с глава на гърдите ти. Както ти често казваше: „Любовта не е любов, ако обичащият иска нещо в замяна.“

Така че, мамо, коя от нас заслужава повече да бъде твоя дъщеря? Мери или аз? Не се страхувам вече от отговора ти. Тя е моя близначка. След като винаги съм вървяла след нея, може би един ден също ще заслужи да бъде твоя дъщеря.

В края на краищата не споделяме ли една и съща съдба? И двете пораснахме само с единия си родител, бяхме заобиколени от вниманието на Другите, нашата любов към историите, нашите мечти и сънища, Зейнеб ханъм и розовата градина. Според последователността, по която нещата се случват на Мери, скоро иде и моят ред да мога да говоря с розите... Не изглежда много възможно, нали? Нима чудесата се случват само в приказките?

Но все още има един въпрос, който не излиза от главата ми, мамо... В приказките героите никога не дават обещания, които не могат да изпълнят. Не е ли така? В този случай, ако онова, което чух в розовата градина, е част от приказка, тогава Зейнеб ханъм е героиня от нея. Значи тя трябва да изпълни обещанието си, нали? „Един ден ти също ще чуеш розите“, ето какво ми каза тя... Не знам, мамо...

Фантазия и реалност, страх и надежда, аз и Мери... Колко объркано стана всичко.

Толкова много ми се иска да чуя гласа ти...

Твоята малка дъщеря Диана

В мига, в който видя шофьорът на хотела да приближава с лимузината, за да я вземе, Диана го попита:

— Идвал ли е някой да пита за майка ми? Някой, който прилича като две капки вода на мен?

— Доколкото знам не, госпожице Стюарт.

— Тогава да минем първо покрай хотела, преди да отидем у дома.

Тя броеше минутите, докато най-накрая пристигнаха. Но за голямо разочарование получи същия отговор от персонала, а по-късно и от хората, които работеха в къщата: никой не бе питал за майка ѝ. Тъй като все още не искаше да казва на никого, че има сестра близначка, Диана дори се осмели да запита: „Да ме е виждал някой през изминалата седмица?“ Тъй като всички знаеха, че е заминала, никой не прие въпроса ѝ на сериозно.

Фактът, че Мери не бе идвала нито в хотела, нито в къщата, можеше да означава, че все още не бе чула за смъртта на майка си. Тази новина беше добра. Но Диана не се чувстваше спокойна, тъй като Мери можеше да научи от друг източник.

Нямаше какво да стори, освен да остане в къщи и да чака. Разхождаше се часове нагоре и надолу, ослушвайки се за звънеца или за телефона. Никой не дойде и никой не телефонира.

Това чакане продължи до полунощ, когато изтощеното ѝ тяло най-накрая се поддаде на умората и тя заспа на черната софа.

Стресната от звънеца на вратата, Диана неочаквано се събуди, скочи и изтича, изпреварвайки госпожа Лопес. Беше пощальонът. Тя взе писмото, което той ѝ подаде, и затвори вратата. Нямаше име, нито обратен адрес, но дълбоко в себе си знаеше, че е свързано с Мери. Разкъса нетърпеливо плика.

„Скъпа моя мамо,
Днес пристигнах в Сан Франциско. Казаха ми, че си мъртва. Не им повярвах.

Мамо, къде си? Къде си отишла точно когато най-накрая щяхме да се срещнем?

О, мамо, така ужасно ми липсваш... Аз също ти липсвам, нали?

Затова ела и ме вземи. Ще бъда на адреса, който ти изпратих в четвъртото писмо.

Сигурна съм, че ще дойдеш, защото знам, че си жива. Трябва да дойдеш...

Ако не го направиш, ще приема, че Другите са ми казали истината. Ще трябва да се примиря, че никога няма да те срещна в този свят.

И тогава ще направя каквото трябва, за да дойда при теб.

Мери“

— О, Господи — пошепна Диана. — В четвъртия плик нямаше писмо.

Диана телефонира на Зейнеб ханъм, за да ѝ каже за бележката от Мери. След това започна да търси липсващото писмо във всяко ъгълче на къщата. Но въпреки че претърси старинния скрин, стаята на майка си и библиотеката, макар че претършува всяко възможно скришно местенце, не можа да намери никъде писмото.

Вечерта телефонът иззвъня.

— Здравей, Диана — обади се Зейнеб ханъм. — Намери ли го?

— Не, проверих навсякъде. Направо ще полудея.

— Не се тревожи. Когато Мери не получи отговор от майка си, сигурна съм, че ще опита да се свърже отново с нея.

— Питам всички тук и те бяха категорични, че не е идвала нито в хотела, нито в къщата. Нямам представа кой може да ѝ е казал за смъртта на мама. Толкова се страхувам да не направи нещо със себе си!

— Не, не, не бива да мислиш така. Тя най-малкото ще ми се обади, когато не чуе новини от майка си, не се притеснявай... Утре ще ти изпратя един пакет с експресна доставка. Отвори го, а ако Мери дойде, дай го и на нея. Може би той ще бъде някаква утеха за нея. А междувременно, върви да търсиш писмото, скъпа.

— Може би изобщо няма такова писмо!

— Нали ми каза, че има четвърти плик? Щом има плик, в него трябва да е имало и писмо.

Диана търси без почивка цели два дни, но без резултат. Най-накрая отиде на гроба на майка си, за да я попита къде може да е писмото, но и там не получи отговор.

Когато се върна вкъщи, влезе направо в библиотеката. След като обходи с поглед лавиците със стотици дебели книги, накрая намери „Малкият принц“, която често четеше като дете. Взе я от мястото, където си стоеше между два дебели тома. В последното писмо, което Мери бе оставила до баща си, пишеше, че е препрочела „Малкият принц“ след толкова много години. Беше споменала, че е изненадана как една книга може да се промени. Дали беше права?

Диана избърса праха от корицата, седна на земята и отвори книгата.

Два часа по-късно приключи с четенето. Облегна се назад към стената и се замисли колко различна бе станала книгата наистина. Сетне посегна към дневника си.

„Скъпа Мери,

Току-що препрочетох «Малкият принц» отново след толкова много години. Ти си права, книгата се е променила напълно.

Мисля също, че започвам да разбирам какво означава «да бъдеш отговорен за една роза».

Но това не значи, че аз ще бъда в състояние да съм отговорна за нея. Ето по какво се различаваме ти и аз, Мери. Ти успя да бъдеш отговорна за своята роза.

Ти осъзна много преди мен, че твоята роза липсва и направи всичко възможно, за да я намериш. Ти се погрижи за твоята роза...

Знаеш ли какво мисля, Мери? Бих искала баща ни да бе взел със себе си мен и да бе оставил теб на мама. Бих

искала мама да бе посветила живота си на теб, вместо на мен. Ти си онази, която заслужаваше нашата майка.

Сега осъзнавам, че мама не повери теб на мен, а по-скоро мен на теб. Тя знаеше, че аз се нуждая от теб.

Сега аз също знам това.

Ето защо трябва да дойдеш. Трябва отново да повярваш, че можеш да срещнеш мама в този свят. Трябва да почувстваш, че тя е с Бог, а Бог е винаги с нас.

Спомни си, когато си била малка... Помниш ли отговора на Другите? Когато Другите са ти казвали, че майка ти е мъртва или че е далеч оттук, или че никога няма да бъдеш с нея в този свят? Ти не вярваше ли, че трябва да има друг отговор?

Така че какво те накара да промениш мисленето си? Или това стана, защото също си станала възрастна, като мен?

Е, аз няма да изгубя надеждата, че ще дойдеш и ще ме намериш тук. Защото сърцето ми шепти: «Дълго преди ти да започнеш да търсиш Мери, тя вече е започнала да те търси...»

Диана“

Няколко минути след като затвори дневника, на вратата се позвъни. Диана изтича да отвори.

Беше Гейбриъл. В ръцете си държеше огромен пакет.

— Добро утро, Диана. Спешна доставка от Истанбул. Чие сърце си откраднала там?

— Надявам се, че съм успяла да открадна нечие — отвърна тя, мислейки за Зейнеб ханъм.

Пакетът бе така опакован и завързан, че приличаше на мумия. Заедно с него Гейбриъл ѝ подаде и един плик. След като го изпрати с топла усмивка, Диана го отвори.

„Скъпа Диана,

В този пакет ще намериш Сократ, а на неговата клонка — венчето от рози на Мери. Тя вярваше, че ще чуе гласа на майка си, само ако чуе първо Сократ. Надявам се, желанието ѝ скоро да бъде изпълнено.

Също така Жълтото цвете заръча да те помоля нещо...

Тя адаптира един анекдот на Настрадаин ходжа за Мери. Иска ти да ѝ го прочетеш, когато двете се срещнете. След като Мери чуе версията на Сократ, тя ще се нуждае от ключ, който може да бъде намерен единствено чрез тази приказка.

Ключът към съкровището

Един ден ходжата загубил ключа към своето съкровище. Въпреки че претърсил пътя пред къщата, търсил и около съседските къщи по пътя към селото, не могъл да го намери никъде.

Затова повикал съседите да му помогнат да намери ключа. Те също проверили нагоре и надолу, и наоколо, и в селото, но без успех. Сякаш бил изчезнал вдън земя. За

щастие след известно време на един от съседите му хрумнало да попита ходжата:

— Ходжа, ти сигурен ли си, че си загубил ключа навън?

— О, не — отвърнал ходжата. — Изгубих го вътре, но търсенето навън е по-лесно. Ето защо съм навън.

Жълтото цвете казва, че Мери не трябва да търси ключа за нейното съкровище навън, а вътре...

Вероятно в чекмеджето в горната част на леглото ѝ.

Двете с Жълтото цвете искаме да ти благодарим за помощта, скъпа моя.

Зейнеб“

След като махна стиропора, в който бе опакован пакета, се показва сребрист плат, който покриваше Сократ. Тя постави внимателно саксията на масата. Сетне свали тъканта, сякаш отвиваше статуя.

Сократ!

— О, Боже мой! — прошепна Диана. И падна на колене. — О, Господи!

Всичко, което можеше да стори, бе да гледа Сократ, без да мигне. Това бе един розов храст с четири черни рози. Четири черни рози!

Загубила представа за времето, Диана не откъсваше очи от Сократ.

Четири черни рози!

Тя скочи на крака и изтича при сребърната рамка, която майка ѝ бе подарила. След като погали четирите черни рози, инкрустирани върху всяка страна, тя прочете стиха, гравирен върху рамката:

Не, не е онова, което си мислиш.

Ти не си ме загубила.

*Говоря с теб чрез всичко,
което стои зад спомените...*

Докато очите ѝ минаваха по думите, сякаш направи едно пътешествие назад към миналото.

Спомни си някои от нещата, които Мери бе написала в писмата си... Онова, което бе казала на Другите: „Не е онова, което си мислите.“ Онова, което бе казала розовата роза на Мери: „Майка ти говори с теб чрез всичко...“

Спомни си дните, които бе прекарала в градината. Пред очите ѝ изплува образа на Артемида и Мириам, сплетени една в друга, заедно, в една саксия, и част от диалога им закънтя като ехо в ушите ѝ. Тя си спомни нещата, които Зейнеб ханъм ѝ каза. Точно както думите на

Мери в писмата и думите на Зейнеб ханъм повтаряха онова, което ѝ каза майка ѝ...

Диана си спомни как зърна майка си в очите на Зейнеб ханъм. Имаше чувството все едно погледна отново в очите ѝ. Сякаш тези блестящи сини очи бяха майчините ѝ...

Спомни си времето, когато я молеше за ключа към нейното съкровище, а тя винаги ѝ отговаряше, че не го притежава. Спомни си приказките и историите, които ѝ бе разказвала... Историята на Жълтото цвете... И жълтите рози, които госпожа Джонсън бе поставила на гроба ѝ.

Всеки ред от стиха в рамката напомняше на Диана за едно от писмата на Мери. И тя почувства как с всяка изминала секунда се приближава все по-близо до липсващото писмо.

„Не, не е онова, което си мислиш.“ ѝ напомни за думите от първото писмо на Мери, нейното отхвърляне на Другите... „Ти не си ме загубила.“ ѝ напомни за второто писмо, когато майка ѝ се бе появила в един сън, твърдейки, че не си е отишла. А изречението „Аз говоря с теб чрез всичко.“ ѝ напомни третото писмо, розовата роза, която казва на Мери, че майка ѝ говори с нея чрез всичко...

Така че четвъртото писмо трябваше да бъде скрито в последното изречение.

Диана повтаряше отново и отново:

— Зад спомените... Зад спомените... Спомените... Спомените... Зад...

Неочаквано млъкна и протегна ръка към рамката, този последен скъп спомен от майка ѝ. Свали я от стената и я обърна.

Не грешеше! В горния десен ъгъл имаше миниатюрна ключалка. Тя остави рамката на масата и изтича в стаята си. Там отвори чекмеджето в горната част на леглото си. Търсещите ѝ пръсти заровиха между хартиите и химикалките, с които бе препълнено, и под всички тях напипаха малък ключ, залепен към дъното му.

Сграбчи ключето в ръката си.

— Благодаря ти, Жълто цвете...

Връщайки се в дневната, взе венеца от плътно сплетени бели рози, който висеше на едно от клончетата на Сократ и внимателно го сложи на главата си.

След това вдигна сребърната рамка. Ключът беше толкова малък, че го изтърва, докато се опитваше да го вкара в ключалката. Но при втория опит успя да я отвори. В нея имаше сребърна плочка, върху която бе гравирано писмо с малки буквички. Когато я извади, сърцето ѝ заби толкова силно, че почти чу ударите му.

Тя притисна сребърната плочка, която светеше като огледало, към гърдите си. Отгоре бяха написани две думи: „Адресът на Мери“.

Точно под тях видя отражението на лицето си върху полираната повърхност на плочката.

След като намести венецът, който се бе плъзнал леко назад, две сълзи потекоха бавно по бузите ѝ. Те се срещнаха под брадичката, където се сляха в една капка... Без да я избърше, Диана прочете думите на майка си.

„Скъпа моя Диана, или както баща ти те наричаше Мери...

Той винаги шепнеше това име в ухото ти. Но след неговата смърт, аз не исках да те наричам Мери, докато не дойде времето, когато щеше да бъдеш способна да разбереш онази част от себе си, която стои зад това име.

Онова, което исках, бе да бъдеш изкушена, да бъдеш принудена да напуснеш своя дом, да прекосиш океана и да изживееш страха, че си загубила близначката си, така че никаква сила да не бъде в състояние да те накара да забравиш това име.

Съжалявам, любимо мое дете, че те пратих след Мери, че трябваше да кажа неща, които не бяха цялата истина. За нещастие, времето ми изтича и не ми позволява да избира друг път. Исках да тръгнеш на това пътуване до розовата градина колкото е възможно по-скоро.

Чрез това пътешествие, което може да бъде разглеждано като подготовка за Октомврийските дъждове, исках да убиеш своето аз, своето его, което те кара да страдаш и те отклонява от пътя да следваш мечтите си.

След като това писмо вече е в ръцете ти, значи си направила добър старт по розовата пътека. Трябва да си

видяла разликата в розовата градина, която си посетила.

Ако това наистина е така... Ако за теб градината наистина е различна от всички останали градини, ако Сократ определено е различен от всички останали рози, ако ти в тази градина си по-различна от другите твои «ти»-та... И ако тази разлика, вместо да ти дава чувството за превъзходство, ти дава чувството, че искаш да прегърнеш целия свят, то тогава Зейнеб и аз те каним в Ефес през октомври. Защото само чрез октомврийския дъжд можеш истински да опознаеш Мери. Кой знае, може би аз ще наруша всички закони на физиката и ще дойда в Ефес, яхнала крилат кон. Така че ще мога да прегърна дъщеря си. Така че ще мога да остана с теб в Октомврийския дъжд...

Но дори ако не ме видиш там, скъпа моя, чуй добре гласовете в Ефес... Скоро ще осъзнаеш, че в Ефес има само един глас, а не два: гласът на Мери... твойт глас...

Ако един ден, този глас ти каже: «Изтегли всички заявления, които си изпратила до адвокатски и правни фирми, постави бял лист пред себе си и започни да пишеш първата си книга.», то аз имам един съвет към теб. Разкажи в своята книга най-старата приказка от всички на света: Едно пътуване, което започва и завършва с теб...

Като изживя тази приказка, ти вече я написа. Сега всичко, което трябва да направиш, е да я запишеш върху листа.

Вероятно на някоя от страниците ще поискаш да използваш скъпоценното изречение, което Зейнеб ти обеща като награда за чуването на розите. Тази сентенция е от един суфистки^[1] мъдрец: «Има едно Аз в мен, дълбоко вътре в мен.»^[2]

Обичам те, скъпоценна моя и винаги съм с теб.

Майка ти“

[1] Суфизъм — мистично философско учение в Исляма. — Б.пр.

↑

[2] Сентенция от Юнус Емре. — Б.пр. ↑

ТРЕТА ЧАСТ

„19 септември

Мила моя мамо,

Възможността да се събера отново с теб след толкова дълги месеци ме изпълва с неописуема радост. Точно след един месец идвам в Ефес! Така ще мога да бъда с теб по време на Октомврийските дъждове...

През последните четири месеца работих върху първата си книга. Бих искала да ти прочета моята история, но, за нещастие, тя все още не е напълно завършена. Все пак с удоволствие ще ти споделя нещичко за нея.

Историята е за една роза. Розата Ефес... Една роза, която е създадена с божествен аромат. Този аромат има собствен глас. Гласът на щастието. Той говори за мечти. Говори за ангели и за срещата с Бог на този свят.

Но когато розата пораства, започва да чува друг глас, който бърка със своя собствен. Глас, който казва «аз» през цялото време. Той е силен и висок. Толкова силен, че розата повече не може да чуе истинския си глас.

Розата трябва да запази аромата си, за да чува своя глас отново. Но тя е посадена на място, където хората не я обичат заради уханието ѝ. Те се интересуват само от цвета, стъблото и листенцата ѝ...

Затова с надеждата да спечели любовта им, тя се променя така, както Другите искат. Хората ѝ казват: «Порасни по-висока!» и тя пораства по-високо. Хората ѝ казват: «Нека листенцата ти да блестят!» и тя бърза да изпълни заръката им. И не след дълго, ненужен и пренебрегнат, ароматът ѝ напълно изветрява.

След като са я оформили както желаят, хората я обсипват с похвали, сякаш е богиня и скоро розата започва да вярва, че наистина е такава. Не осъзнава, че единственото, от което се нуждае, за да се чувства

специална, е да си спомни, че е роза. Нищо велико. Просто една роза...

С всеки изминал ден, тя се чувства все по-нещастна. Останало ѝ е едно-едничко щастие в живота. Майка ѝ. Но точно когато започва да я открива, когато се нуждае най-много от нея, тя я загубва завинаги. Или поне така си мисли...

Всъщност, мамо, тази история не е за розата. Тя е за една майка. За една майка, която доказва, че истинските рози никога не умират, а продължават да излъчват аромат дори и след като увехнат... Историята е за една майка, която трябва да разтърси саксията на розата, така че тя да може да си припомни...

Възможно ли е това? Ще си спомни ли розата какво е забравила, или ще забрави всичко, което е научила? Дали ще успее да възвърне аромата си? И преди всичко, дали ще бъде в състояние да чуе истинския си глас?

Надявам се да стане така...

Е, мамо, в известен смисъл това е историята в моята книга. Не съм сигурна дали успях да ти я разкажа добре. Чувствам, че е повече от нещо, което човек трябва да изживее. Не можах да обясня вкуса на текилата на Зейнеб ханъм, така че как мога да обясня магията на розовата градина?

Но дори ако съм се провалила, всичко е наред. Ако не съм могла да я разкажа добре — няма значение, ако другите не я харесат — също... Историята е важна за мен. Тя значи много. Защото е за теб, мамо. Щастлива съм, че ти я разказах... Всъщност не, не съм аз. Ти ми я разказа. Ти ми я разказа по време, когато вече мислех, че никога няма да ми разкажеш друга приказка.

Благодаря ти, мамо...

Чувствам аромата ти във въздуха. Всеки път, когато го вдъхвам, той мирише различно. Ухание на роза. Навсякъде!

Диана“

Точно когато стигам до края на романа си, забелязвам сини балони да летят покрай прозореца на букети от пет или шест. Откъде ли са се взели?

Отварям прозореца, за да видя какво става. Да, в парка става нещо. С мъка успявам да прочета думите, написани на плаката.

Променящите се морета на Калифорния

Улична изложба

24–27 септември

След като добавих тази глава към книгата, излизам от къщи, за да се присъединя към тържеството.

Когато пристигам на изложбата, виждам около двайсет платна, подредени едно до друго. Очите ми търсят Матиас, но не мога да го открия. Разглеждам картините, търсейки онази, която рисуваше, когато беше тук. Тогава забелязвам, че моят предсказвач на бъдеще ми маха с ръка.

— Голяма си късметлийка, малка госпожичке. Виждаш ли кой е тук?

Усмиввам се.

— Е, дори не знаем защо е тук.

— Ще поживеем, ще видим.

— Вчера говорих с госпожа Джонсън. Праца ти поздрави. Все още се чуди защо не си приел подаръка й.

— Защо трябва да приема подаръка й? Аз съм човек на честта и уважавам работата си. Щом не ти предсказах бъдещето, не мога да приема нито подарък, нито пари за това.

— Добре, може би не ми предсказа точно бъдещето, но ме накара да прочета писмата. Не можеш ли да приемеш подаръка като малък знак в отговор на това, че си помогнал на нея и на майка ми, благодарност за добротата и любезността ти?

— Подарък заради добротата? Звучи ми като търговия, малка госпожичке. Добротата е...

Той спира и посочва другите просяци.

— Виждаш ли онези просяци, ей там? Те бяха най-щастливите просяци в града, коремите им бяха пълни от сутрин до вечер. Отворила ли си някога очите си да видиш какво ядат? Ние всички ядахме от сребърни блюда. Всяка сутрин някакво момче ни доставяше прекрасна и вкусна храна, сетне отнасяше чиниите. Всички ядахме безплатно... Чудехме се кой ни праща храната, но онуй хлапе нищо не казваше! Мълчеше като риба! Другите, те така и до днес не знаят кой е бил тоз човек с добро сърце. Но аз, аз знам, щот точно преди шест месеца храната спря да идва. Сега ти ми кажи, малка госпожичке, кой мислиш пращаше сичката таз прекрасна храна?

— Не знам, може би някаква благотворителна организация?

Той се усмихва.

— Разбираш ли, малка госпожичке, добротата е нещо, при което дори дъщерята не знае за доброто дело, което е извършила майката.

Не знам какво да кажа. Но отново, за пореден път се чувствам специална да бъда дъщеря на майки си.

— Съжалявам, не знаех. Веднага ще уведомя кухнята, за да съм сигурна, че храната...

— Няма нужда — прекъсна ме той. — Просто исках да ти обясня защо върнах на онази мила госпожа Джонсън подаръка. Сега не тревожи красивата си главичка повече, просто върви и виж картините му.

— Благодаря — отвърщам, като го тупам по гърба.

Тръгвам към групичката хора, която стои пред мен. Те разглеждат картината, която Матиас рисуваше, когато беше тук. Докато я оглеждам внимателно, осъзнавам, че той не се е върнал заради мен. Помня, че ми каза как ще направи изложбата там, където е нарисувал най-хубавата си картина. И наистина, тази е най-хубавата от всички. Яростта на вълните е огромна, а в горния ъгъл все още има само една чайка. Не се ли умори тази птица да лети сама?

Неочаквано забелязвам Матиас. Стои сред групата хора с гръб към мен. До него има един човек с ценоразпис в ръка. Приближавам се по-близо и чувам мъжът да казва:

— Най-много харесахме тази картина, особено жена ми. Ако бихте могли да намалите малко цената.

— Тя и на мен ми е любимата — отвърща Матиас. — Бих бил наистина щастлив да направя отстъпка...

Той млъква, когато забелязва, че стоя точно до него. Гледа ме, но не казва нито дума, дори едно „здравей“. Очите му са приковани в челото ми, сякаш вижда там най-странното нещо в света.

Минават петнайсет или двадесет секунди, преди да се обърне отново към купувача.

— Но, за нещастие, не мога да продам картина, която още не е завършена.

— Тогава защо е включена в списъка?

— Извинете, сър, но току-що осъзнах, че не е завършена — той посочва морето. — Нарисувах морето точно на това място, точно по това време на деня. Вижте сам, не мислите ли, че върху лицето на водата има повече светлина? Някак си съм пропуснал да забележа колко е била ярка.

Очите на Матиас не се откъсват от мен, сякаш ми се извиняват. Това изглежда подразни купувача. Мърморейки нещо в ухото на жена си, той я хваща за ръка и я отвежда встрани.

Матиас се обръща към мен.

— Не знам какво да кажа, Диана. Наистина...

— Не казвай нищо.

— Няма да те питам как си, защото виждам, че изглеждаш много добре. Не спирам да се чудя, какво се е случило, откакто...

— Дълга история — отвърщам. — Всъщност, човек може да напише цял роман за това.

— Ще се радвам да я чуя.

След кратка разходка, по време на която никой от въпросите му не получи отговор, пристигаме в къщи.

— Моля, седни, където желаш. Но ми обещавай да не ставаш, докато не свърша нещо. Трябва да напиша нещо.

— Добре, обещавам — той сяда на рамката на едно кресло край прозореца и поставя недовършената картина в скута си.

Разпечатвам първите страници от книгата. Докато дописвам историята, той е зает с картината си.

Тъкмо когато приключвам онази част, в която се връщаме от парка вкъщи, Матиас оставя четката и ме поглежда. Изражението му е на щастливо дете. Мисля си дали да не го покана с мен в Ефес...

Но как ще го направя? Особено след като дори сама не знам какво ще правим там! Зейнеб ханъм се оказа точно толкова непоколебима и твърда, колкото майка ми, и не ми разкри тайната. Единственото, което знам със сигурност е, че трябва да отида там, за да опозная по-добре Мери. Но как мога да обясня това на Матиас?

Дали недостатъчната информация от справочниците, която имам, ще направи този малък град на другия край на света привлекателен за него? Какво има в Ефес, което да го заинтригува? Руините на един древен град... Храмът на Артемида... Къщата на Дева Мария... Това достатъчно ли е, за да го убеди?

Разбира се, аз също ще бъда там!

— Виждам, че отново вириш нос — прекъсва мислите ми неочаквано Мери. Сега това се случва често. Всеки път, когато Артемида надигне глава вътре в мен, чувам Мириам да възразява. Понякога Диана е по-шумната, понякога Мери... Изглежда трябва да мине известно време, преди да станат една роза. Но съм щастлива, че вече мога да различавам гласовете им.

Дали Матиас ще дойде в Ефес? И ако го направи...

Вероятно една октомврийска вечер щяхме да седим един до друг на брега на река Мелес, планината Бюлбюл щеше да се извисява пред нас, а ние щяхме да наблюдаваме залеза.

Вероятно щях да му разкажа за нещата, които са се случили в Ефес преди две хиляди години. От онова, което бях прочела. Или след като сама чуех звуците, долитащи от древния Ефес...

Вероятно щях да му обясня двойствената природа на човека.

— Ние всички сме като Ефес — щях да му кажа. — Дом и на Артемида, и на Дева Мария едновременно.

И за да го объркам още повече, също така щях да му разкажа за брата близък на Артемида — Аполон. Сетне щях да се усмихна и да му прошепна: „Но Аполон няма значение. Ти също трябва да потърсиш своя изгубен близък!“

Ако в една октомврийска вечер всичко стане точно по начина, по който си го представях, самата аз може да стана свидетел на истината в думите: „Мечтите са маята на действителността.“

Точно когато започвам да печатам последната глава, виждам Матиас да държи картината пред мен.

Завършена само с добавянето на една-единствена мазка с четката — едно трето крило, проблясващо между крилете на самотната чайка, разкрива, че зад нея има скрита още една птица.

Не мога да откъсна очи от картината, но продължавам да пиша. Само няколко изречения още... и тогава... Ще извадя листовите от принтера и ще ги подам на Матиас.

Ще погледна в очите му за миг, мислейки за двете бутилки вино в първата глава. Ще мисля за началото и за края... Двете вълни в малката приказка, която той ми разказа... За Артемида и Мириам... Двете чайки в картината... Мери и аз... И най-важното от всичко — ще мисля за мама и за мен.

Сърцето ми ще ми каже същото за всичко това. Така че, за да научи Матиас също какво казва сърцето ми, ще му прочета първите думи от моя роман: „Две е едно.“

ЕПИЛОГ

Ефес! Град на двойствеността. Дом както за храма на Артемида, така и за святата къща на Дева Мария. Градът, който приютява и егото, и душата. Типичен пример за суетата и за скромността. Олицетворение на робството и на свободата. Ефес! Градът, в който противоположностите се преплитат. Градът, който е толкова човешки, колкото всяка жива душа.

В една октомврийска вечер те седяха на брега на река Мелес близо до този град — древния град Ефес. Слънцето почти се бе скрило зад планината Бюлбюл, цялата обагрена в пурпурно от лъчите му. Тези, които говореха езика на небесата, им носеха радостните вести за приближаващия дъжд.

— Апостол Павел проповядва на хората, говори им за Дева Мария — каза Диана. — Чуваш ли как тълпата вие, негодува и яростно го проклина? Хиляди се бунтуват срещу новата религия, която им забранява да се кланят на собствената си богиня. Чуй как тропат с крака и викат: „Не искаме Мария! Ние се прекланяме пред Артемида!“

— Артемида? — попита Матиас. — Богинята? Римската Диана?

— Тя няма значение — продължи Диана. — Тя не е нищо повече от една илюзия, измислена и боготворена от другите.

— Говориш, сякаш знаеш всичко за нея.

— Познавам я, както познавам себе си.

— Защо не ми разкажеш?

— Тя е богинята на лова — започна Диана. — Една истинска ловджийка, която използва стрелата си, за да предложи сладка и неочаквана смърт на врага си. Със свободен дух и все пак поробена, зависима и въпреки това горда. Подпряна на едно маслиново дърво, майка ѝ Лета родила нея и...

Диана си пое дълбоко дъх и добави:

— ... нейния близък.

— Но ще се върна на близка ѝ Аполон по-късно — и докосна ръката на Матиас. — Ще ти разкажа за неговия храм и за словата:

„Gnoti Seavton“^[1], изписани на стената. Също така ще ти разкажа за големия философ Сократ, който не можел да откъсне очите си от тези две думи, когато един ден минал покрай храма на Аполон. Познай себе си — двете думи, които разкриват причината, поради която е била създадена цялата вселена. Първо бих искала да ти разкажа за розата близначка на Артемида, близначката, за която нито Артемида, нито Омир са знаели.

Според легендата един ден Артемида научава от майка си, че има близначка, която е напълно различна от нея. Тя напуска дома си, за да я търси, прекосява океана и влиза в една розова градина, където е помолена да умре с неочаквана и сладка смърт. Преданието разказва, че за да намери своята близначка трябва да чува гласа на розите.

След като прекарва известно време в градината, Артемида се връща вкъщи и намира един ключ, който ще я отведе при нея. Тя страшно се радва и радостта ѝ все още не е помрачена. Не спира да се пита: „Беше ли чуването на розите само мит?“ Но след това си спомня какво ѝ бил казал градинарят през първия ден в градината и така сърцето ѝ намира покой.

„То е отпечатано в сърцето ти, рекъл градинарят. Сега може да не се вижда, но когато дойде подходящото време, ще се появи.“

Гледайки дъждовните облаци на хоризонта, Диана добави:

— Вероятно това време е настъпило, Джон. Виж, октомврийският дъжд приближава...

[1] Познай себе си — надпис в храма на Аполон в Делхи. Според легендата, когато мъдрецът Хилон попитал „Кое е най-важно за хората?“ делфийският оракул му отвърнал „Познай себе си.“ — Б.пр. ↑

Издание:

Сердар Юзкан. Изгубената роза

ИК „Бард“ ООД, София, 2008

Редактор: Мариела Янакиева

ISBN: 978–954–585–887–1

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.